

18. Perjantaina 18 päivänä maaliskuuta 1994

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi Viron kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan muuttamista koskevan sekakomitean päätöksen eräiden määräysten hyväksymisestä 320

Hallituksen esitys n:o 299/1993 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2

2) Ehdotus laiksi tonttien myymisestä Kesko Oy:lle ”

Hallituksen esitys n:o 283/1993 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4

3) Ehdotus laiksi Viron kanssa keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä ”

Hallituksen esitys n:o 321/1993 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

Toinen käsittely:

4) Ehdotukset laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta ”

Hallituksen esitys n:o 365/1992 vp
Lakialoitteet n:ot 25 ja 28/1991 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 4

5) Ehdotus laiksi vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaamisesta työnantajalle ... 321

Hallituksen esitys n:o 12
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 1

Ainoa käsittely:

6) Ehdotus vuoden 1994 lisätalousarvioiksi ”

Hallituksen esitys n:o 326/1993 vp
Lisätalousarvioaloitteet n:ot 1—33
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

7) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992 349

” Kertomus n:o 12/1993 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 2

Ensimmäinen käsittely:

8) Ehdotus kalahygienialaiksi 356

” Hallituksen esitys n:o 322/1993 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4

Esitellään:

9) Toivomusaloitteet n:ot 1—4 357

1 Aittoniemi: Kansalaisten kanteluiden tutkinnan tehostamisesta

2 Biaudet: Kansanedustajan ruotsinkielisestä nimikkeestä

- 3 Jansson: Ruotsinkielisten palvelujen turvaamisesta Ahvenanmaalla
- 4 Jääskeläinen ym.: Presidentinvaaleissa käytettävistä ehdokasnumeroista
- 10) Toivomusaloitteet n:ot 5—12 357
- 5 Biaudet: Samaa sukupuolta olevien henkilöiden parisuhteen rekisteröimisestä
- 6 Kallis ym.: Talousrikollisuuden torjumiseksi tarvittavista toiminnoista
- 7 Kallis ym.: Näytön arviointia tuomioistuimissa koskevien säännösten muuttamisesta
- 8 Laakkonen ym.: Lapsipornon hallussapidon kieltämisestä
- 9 Moilanen ym.: Dopingaineiden hallussapidon ja käytön kriminalisoimisesta
- 10 Moilanen ym.: Ns. seksibisneksen rajoittamiseksi tarvittavista toimenpiteistä
- 11 Vehkaoja: Vankilasta vapautuvien ohjauksen ja neuvonnan siirtämisestä kriminaalihuolto-organisaatiolle
- 12 Vistbacka: Velkasaneerauslakien toimivuuden parantamisesta
- 11) Toivomusaloitteet n:ot 13—15 357
- 13 Aittoniemi: Euroopan unionia koskevan tiedon jakamisesta suomalaisille
- 14 Aittoniemi: Naton esittämän rauhankumppanuussopimuksen vaikutuksista
- 15 Jansson: Suomi-kuvan ja Ahvenanmaata koskevan tiedon vahvistamisesta
- 12) Toivomusaloitteet n:ot 16—28 357
- 16 Aittoniemi: Talouden ylikuumenemisen hillitsemisestä
- 17 Aittoniemi: Kotimarkkinoiden kulutuskysynnän elvyttämisestä
- 18 Ala-Harja ym.: Valtion virastotalon rakentamisesta Seinäjoella
- 19 S-L. Anttila ym.: Itsenäisen yrittäjän määrittelystä verotuskäytännössä
- 20 S-L. Anttila: Suomalaisille ulkomailla maksettavan palkan verottamisesta
- 21 S-L. Anttila ym.: Maatalouden verotuksen sopeuttamisesta EU:n maatalouspolitiikkaan
- 22 Hiltunen ym.: Takuu-Säätiön toiminnan tukemisesta
- 23 Jääskeläinen ym.: Joukkoliikenteen arvonnalisäverokannan pysyvistä alentamisesta
- 24 Laakkonen ym.: Suojatyökustusten myymien tavaroiden arvonnalisäverosta
- 25 Laakkonen ym.: Arvonnalisäveron poistamisesta pakatulta polttopuulta
- 26 Laine ym.: Pääoma- ja osinkotulojen verotuksen uudistamisesta
- 27 Nordman ym.: Yleishyödyllisten yhdistysten kiinteistöjen verotuksesta
- 28 Vistbacka: Veronmaksukykyyn alentumisvähennyksen soveltamisohjeiden selkeyttämisestä
- 13) Toivomusaloitteet n:ot 29—38 357
- 29 Aittoniemi: Rikostutkimuksen tehostamiseksi tarvittavista toimenpiteistä
- 30 Aittoniemi: Poliisipalveluiden saatavuuden varmistamisesta kihlakuntaudistuksen toteutuksessa
- 31 Biaudet: Pakolaisten ja turvapaikan hakijoiden vastaanottoon tarkoitettujen määrärahojen käytämisestä
- 32 Jääskeläinen ym.: Suuronnettomuusvalmiuden parantamisesta

- 33 Jääskeläinen ym.: Pelastushelikopteritoiminnan laajentamisesta ja kehittämisestä
- 34 Kasurinen ym.: Läpivalaisulaitteen hankkimisesta Nuijamaan ja Vaalimaan rajanylityspaikoille
- 35 Laakkonen ym.: Talousrikosten tutkimisen tehostamisesta
- 36 Pykäläinen ym.: Imatran rajanylityspaikan avaamisesta kansainväliselle liikenteelle
- 37 Ukkola: Oulun läänin kehittämisestä yhteistoiminta-alueeksi yhdyntävässä Euroopassa
- 38 Väistö: Värtsilän Niiralan rajanylityspaikan toimintaedellytysten järjestämisestä
- 50 Apukka ym.: Rautatien rakentamisesta Keivitsaan
- 51 Hiltunen ym.: Hyvelän — Söörmarkun tieosan nelikaistaistamisen nopeuttamisesta
- 52 Ihamäki ym.: Kymijoen kanavaselvityksen jatkamisesta
- 53 Ihamäki ym.: Järvenpään — Lahden — Heinolan — Lusin moottoritien suunnittelemisesta
- 54 Ihamäki ym.: Vierumäen — Heinolan — Lusin moottoritien rakentamisesta
- 55 Kallis ym.: Moottorikelkan liikennevakuutuksen keskeyttämisestä
- 56 Kasurinen ym.: Moottoritien rakentamisesta välillä Turku — Helsinki — Pietari
- 57 Kasurinen ym.: Lappeenrannan lentokentän kiitotien jatkamisesta
- 58 Kohijoki ym.: Valtatie 2:n (Helsinki — Pori) kehittämisestä
- 59 Laaksonen ym.: Tampereen — Porin/Rauman radan perusparannus- ja sähköistystöiden toteuttamisesta
- 60 Lahikainen ym.: Savonradan yleissuunnittelun käynnistämisestä
- 61 Lahikainen: Valtatie 5:n parantamisen jatkamisesta
- 62 Laine ym.: Suomen ja Pietarin välisten liikenneyhteyksien kehittämisestä
- 63 P. Leppänen ym.: Keuruun — Liesjärven tien perusparantamisesta
- 64 Metsämäki ym.: Pienveneilyä ja kalastusta palvelevien laitureiden rakentamisesta Länsi-Uudellemaalle
- 65 Metsämäki ym.: Valtatie 25:n perusparantamisesta välillä Lohjanharju — Mustio ja Hanko — Skogby
- 14) Toivomusaloitteet n:ot 39—96 357
- 39 Aittoniemi: Valtatie 3:n linjauksen muuttamisesta
- 40 Aittoniemi: Taksilupien tarveharkinnan säilyttämisestä
- 41 Aittoniemi: Valtatie 9:n perusparannuksen toteuttamisesta Orivedellä
- 42 Ala-Harja ym.: Seinäjoen itäisen ohikulkutien rakentamisesta
- 43 Ala-Nissilä: Karhunojan ja Riihikosken välisen tieyhteyden rakentamisesta Pöytyälle
- 44 Ala-Nissilä ym.: Someron ja Paikkalan välisen tien peruskorjauksesta
- 45 Ala-Nissilä ym.: Turku — Toijala-radnan parantamisesta
- 46 Alaranta: Maaseudun teiden peruskorjaamisesta
- 47 Alaranta: Pyhäjoki — Vihanti-
maantien perusparantamisesta
- 48 Apukka ym.: Venejärvi — Kur-
takko-tieyhteyden rakentamisesta
- 49 Apukka ym.: Nellimin tien pe-
ruskorjaamisesta

66 Metsämäki ym.: Hangon — Hyvinkään radan peruskorjauksen toteuttamisesta

67 Muttilainen: Valtatie 5:n parantamisesta Mikkelin läänissä

68 Myller ym.: Itärataprojektin toteuttamisesta Helsinki — Kouvola-vaihtoehdon mukaisesti

69 Myller ym.: Yöpikajunayhteyden palauttamisesta välille Helsinki — Joensuu — Oulu

70 Mäkelä ym.: Keski-Suomen perustienpidon rahoituksen turvaamisesta

71 Mäkelä ym.: Vaasan valtatie rakentamisesta välillä Multia — Ähtäri

72 Mäkelä ym.: Valtatie 4:n parantamisesta välillä Äänekoski — Keski-Pohjanmaan piirin raja

73 Mäkelä ym.: Valtatie 9:n perusparantamisesta välillä Orivesi — Jämsä

74 Mäkelä ym.: Tampereen — Jyväskylän — Pieksämäen radan sähköistuksen toteuttamisesta

75 Mäkelä ym.: Valtionrautateiden kevytkaluston kehittämisestä

76 Mölsä: Valtatie 6:n perusparantamisesta välillä Koskenkylä — Elimäki — Kuusankoski

77 Nordman ym.: Nybyn ja Dalbackin välisen tieosuuden peruskorjaamisesta

78 Näsi: Matkailun kannalta tärkeiden tieyhteyksien rakentamisesta Lapissa

79 Pykäläinen ym.: Transitoliikenteen turvallisuuden parantamisesta välillä Vainikkala — Kouvola — Kotka/Hamina

80 Tennilä: Rautatieyhteyden rakentamisesta Lapista Murmanskin alueelle

81 Tennilä: Kemin ja Rovaniemen välisen rataosuuden peruskorjaamisesta

82 Ukkola: Kuusamon lentoaseman kiitotien jatkamisesta

83 Ukkola: Oulun lentoaseman kiitotien jatkamisesta

84 Vihriälä: Itäkylän — Huopanan paikallistien kunnostamisesta

85 Vihriälä ym.: Järvi-Suomen radan perusparantamisesta

86 Vistbacka: Alarannan tien peruskorjaamisesta Korttesjärvellä

87 Vistbacka: Aunoksen paikallistien rakentamisesta Seinäjoella

88 Vistbacka: Kivarin tien perusparantamisesta Pudasjärvellä

89 Vistbacka: Maantien 741 perusparantamisesta välillä Purmojärvi — Söyrinki

90 Vistbacka: Menkijärven pienlentokentän turvallisuuden parantamisesta

91 Vistbacka: Paikallistien 17541 perusparantamisesta Alajärvellä

92 Vistbacka: Peruskorjauksen aloittamisesta Soinin kk:n ja Lehtimäen kk:n välisellä tieosuudella

93 Vistbacka: Paikallistien 18091 peruskorjauksesta välillä Tikka-koski — Haukilahti

94 Vistbacka: Ranta-ahon — Lassilan paikallistien peruskorjauksesta Evijärvellä

95 Vistbacka: Pihlajakankaan ja Alakylän välisen valtatie 16:n parantamisesta Alajärvellä

96 Vistbacka: Vimpelin — Perhon — Kinnulan tien peruskorjaamisen aloittamisesta

15) Toivomusaloitteet n:ot 97—108 ... 357

97 Aittoniemi: Luontaistalouden kehittämisestä työttömyyden vähentämiseksi

98 Aittoniemi: Metsäteollisuuden tarvitseman puutavaran hankkimisesta kotimaasta

- 99 S-L. Anttila ym.: Maatalouden EU-sopeutuksen tuotantopoliittisista keinoista
- 100 S-L. Anttila: Maatalouden yli-tuotannon markkinointivastuun muuttamisesta tuotannonaloittain määräytyväksi
- 101 S-L. Anttila: Sikatalouden tutkimusaseman saneerauksesta Hyvinkäällä
- 102 Haavisto ym.: Vanhojen metsien suojelutarpeen huomioon ottamisesta Metsähallituksen tuottotoivotetta määriteltäessä
- 103 Laakkonen ym.: Maaperän peruskartoitustyön loppuunsaattamisesta
- 104 Malm ym.: Maatalouden sopeutumisesta eurooppalaiseen maatalouspolitiikkaan
- 105 Metsämäki ym.: Lohiportaiden rakentamisesta Karjaanjoen vesistöön
- 106 Muttilainen: Paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksien lisäämisestä Läsäkoskella
- 107 Vistbacka: Kalaportaiden rakentamisesta Pyhäjoen Venetpalon ja Haapakosken voimalaitoksiin
- 108 Väistö: Metsätalousyrittäjyyden edistämisestä Pohjois-Karjalassa
- 16) Toivomusaloitteet n:ot 109—111 357
- 109 Aittoniemi: Ilmavoimien teknillisen koulun säilyttämisestä Kuorevedellä
- 110 Myller ym.: Pohjois-Karjalan varuskuntien ja sotilassoittokunnan toiminnan turvaamisesta
- 111 A. Ojala ym.: Asevarikko 6:n tykkikatostermiinalin rakentamisesta
- 17) Toivomusaloitteet n:ot 112—162 357
- 112 Aittoniemi: Ruotsinsuomalaisen kielellisen, koulutuksellisen ja kulttuuriaseman parantamisesta
- 113 Aittoniemi: Opintolainojen lyhennysten maksuajan pidentämisestä
- 114 Aittoniemi: Opintolainojen korkojen alentamisesta
- 115 Aittoniemi: Ajo-opetuksen sisällyttämisestä perusopetukseen
- 116 Ala-Harja ym.: Vaasan kaupunginteatterin valtionosuuden laskuperusteen muuttamisesta
- 117 Alaranta: Maunulan myllyrakennuksen kunnostamisesta Oulaisissa
- 118 Alaranta: Oulaisten Petäjäskosken ala-asteen rakentamisesta
- 119 Alaranta: Pyhäjoen lukion uusien tilojen rakentamisesta
- 120 S-L. Anttila: Lukion perustamisesta Lopen kuntaan
- 121 S-L. Anttila: Jokioisten Agropoliskeskuksen hyväksymisestä osaamiskeskukseksi
- 122 Astala ym.: Erityislukioiden toiminnan turvaamisesta
- 123 Astala ym.: Vanhojen opintolainojen koron alentamisesta
- 124 Astala ym.: Koulukirjastojen toiminnan tukemisesta
- 125 Astala ym.: Erityisopetuksen turvaamisesta lukihäiriöistä kärsiville
- 126 Astala ym.: Lapsen oikeudesta äidinkielen opetukseen ja kaksikielisyteen
- 127 Biaudet: Vanhojen opintolainojen korkojen alentamisesta
- 128 Enestam: Korkeakoulujen voimavarojen turvaamisesta
- 129 Hacklin ym.: Parlamentaarisen asiantuntijaelimen asettamisesta selvittämään koulutuksen tilaa
- 130 Hiltunen ym.: Video- ja elektronikkapelien sisällön tarkastamisesta

131 Hiltunen: Opintososiaalisten tukien tulorajojen korottamisesta

132 Jääskeläinen ym.: Opintotuen ulkopuolelle jäävien opiskelijoiden toimeentulon turvaamisesta

133 Kallis ym.: Alle 20-vuotiaiden opiskelijoiden opintotuen korottamisesta

134 Laakkonen ym.: Opintolainojen korkojen laskemisesta ja lainojen lyhennysten siirtämisestä

135 Laakkonen ym.: Monimuoto-opiskelijoiden toimeentulon turvaamisesta

136 Laakkonen ym.: Kansanopistojen peruskouluopintoja koskevien rajoitusten poistamisesta

137 Moilanen ym.: Reumatologian professorin viran perustamisesta Oulun yliopistoon

138 Muttilainen: Mikkelin liiketalouden instituutin laajennuksen toteuttamisesta

139 Mäkelä ym.: Jyväskylän yliopiston Ylistörinteen III rakennusvaiheen loppurahoituksesta

140 Mäkelä ym.: Keski-Suomen ammattioppilaitoksen muutostöiden käynnistämisestä

141 Mäkelä ym.: Keski-Suomen maatalous- ja metsäopiston opetus-työpajan peruskorjauksen toteuttamisesta

142 Mäkelä ym.: Keski-Suomen terveydenhuolto-oppilaitoksen vanhojen rakennusten muutostöistä

143 Mäkipää: Vilppulan yläasteen uudisrakennushankkeen toteuttamisesta

144 Nordman ym.: Professorin viran perustamisesta Vaasan yliopistoon

145 Nordman ym.: Suomen kielen opetuksen voimavarojen lisäämisestä Vaasan yliopistossa

146 Nordman ym.: Korkeakoulujen toimintaedellytysten parantamisesta

147 Nordman ym.: Vasa svenska hälsovårdsläroanstalt -nimisen oppilaitoksen tilojen peruskorjaamisesta

148 Nordman ym.: Alueellisen urheiluhallin rakentamisesta Mustasaareen

149 A. Ojala ym.: Peruskoulun suorittaneiden vammaisten ja pitkäaikaissairaiden jälkiseurannasta

150 A. Ojala ym.: Vaikeimmin kehitysvammaisten opetuksen siirtämisestä opetusministeriön hallinnonalalle

151 M. Pietikäinen ym.: Ympäristökasvatuksen voimavarojen lisäämisestä

152 M. Pietikäinen ym.: Viittomakielen koulun perustamisesta

153 Rinne ym.: Satakunnan ammattikorkeakoulun vakinaistamisesta ja Rauman ammattikorkeakoulukokeilun aloittamisesta

154 T. Roos ym.: Koululaitosta koskevien säästötoimenpiteiden rajoittamisesta

155 T. Roos ym.: Kansalais- ja työväenopistojen toiminnan turvaamisesta

156 Seivästö ym.: Uusnatsismia koskevan tutkimuksen tekemisestä Turun yliopistossa

157 Vistbacka: Alajärven Alakylän koulun uudisrakennushankkeen toteuttamisesta

158 Vistbacka: Alajärven kauppaoppilaitoksen peruskorjauksen toteuttamisesta

159 Vistbacka: Alajärven musiikkikoulun saamisesta lakisääteisen valtionosuuden piiriin

160 Vistbacka: Vihertietokeskusten perustamisesta Alajärvelle

161 Vistbacka: Hiekkatekonurmen rakentamisesta Alajärven pesäpallstadionille

162 Vistbacka: Ympäristötaiteen opetuksen käynnistämisestä Alajärvellä

18) Toivomusaloitteet n:ot 163—192 357

163 Aittoniemi: Eläkkeiden indeksitarkistusten palauttamisesta

164 Aittoniemi: Pitkäaikaistyöttömien toimeentulon turvaamisesta

165 Aittoniemi: Oleskeluluvan saaneille ja turvapaikkapäätöstä odottaville ulkomaalaisille myönnettävistä avustuksista

166 Alaranta: Omaishoidon tukemisesta

167 S-L. Anttila: Eläkemenojen supistamiseksi tarvittavista toimenpiteistä

168 Hiltunen ym.: Raha-automaattien käytön valvonnan tehostamisesta

169 Ihmäki ym.: Alkon voittovarojen kohdentamisesta päihdeongelmaisten hoitoon

170 Kallis ym.: Kansalaisten perustoimeentulon turvaamisesta

171 Kohijoki ym.: Lievävammaisten sotainvalidien kuntoutuksen lisäämisestä

172 Kohijoki ym.: Indeksikortituksen suorittamisesta sotilasvammakorvauksiin

173 Kohijoki ym.: Rintamaveteraanien vähimmäiseläketurvan kehittämisestä

174 Kohijoki ym.: Sotainvalidien asunnonmuutostöiden korvattavuuden laajentamisesta

175 Laakkonen ym.: Työttömyys-turvalain ja työllisyysasetuksen tukityötä koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta

176 Laakkonen ym.: Työttömyys-turvalain muuttamisesta opiskelumahdollisuuksien parantamiseksi kansanopistoissa

177 Laakkonen ym.: Kertausharjoituksiin osallistumisen vaikutuksesta työttömyyskorvausten maksamiseen

178 Louvo: Aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toteuttamisesta

179 Moilanen ym.: Hengityslaitetta käyttävien lihassairaiden aseman parantamisesta

180 Moilanen ym.: Erikoishoitoon pääsyn helpottamisesta

181 Moilanen ym.: Kuulovammaisille tarkoitettujen tekstipuhelinpalvelujen lisäämisestä

182 Mäkipää: Epilepsiaan määrättyjen lääkkeiden säilyttämisestä kokonaan korvattavina lääkkeinä

183 Nordman ym.: Lapsiasiamiehen viran perustamisesta

184 Nordman ym.: Vammaisasiaamiehen viran perustamisesta

185 Nordman ym.: Ottovanhempien aseman parantamisesta

186 A. Ojala ym.: Lasten- ja nuorisopsykiatrisen sairaalahoidon kehittämisestä

187 A. Ojala ym.: Keliakiapotilaiden ruokavalion aiheuttamien kustannusten korvaamisesta

188 M. Pietikäinen: Ottovanhempien taloudellisesta tukemisesta

189 M. Pietikäinen: Vammaispoliittisen selonteon antamisesta

190 T. Roos ym.: Kunnallisten luottamushenkilöiden eläkelain muuttamisesta

191 Vistbacka: Lastenhoitovapaan laskemisesta eläkkeeseen vaikuttavaksi ajaksi

192 Vistbacka: Sairauskuluvähen-
nyksen palauttamisesta pienituloil-
sille

19) Toivomusaloitteet n:ot 193—206 357

193 Aittoniemi: Henkilötakauk-
seen liittyvän takausvastuun rajoit-
tamisesta

194 Aittoniemi: Kirpputoritoimin-
nan kehityksen seuraamisesta

195 S-L. Anttila ym.: Pankkituen
käytön valvonnan tehostamisesta
ja pankkituen takaisinperinnästä

196 S-L. Anttila: Valtionyhtiöiden
omistuspohjan laajentamisesta

197 Apukka ym.: Veitsiluodon
tehtaiden lämpövoimaloiden ra-
kentamisesta

198 Enestam: Hakkeen käytön
edistämisestä polttoaineena

199 Jääskeläinen ym.: Kioskikau-
pan rajoittamisesta

200 Laine ym.: Maakaasuverkon
rakentamisesta Lounais-Suomeen

201 Laine ym.: Korkotuen myön-
tämisestä pk-yrityksille

202 Myller ym.: Lähialueyhteis-
työn koordinaatiokeskuksen perus-
tamisesta Pohjois-Karjalaan

203 Mäkipää: Yrityksille tarkoi-
tettujen tukien käsittelyn keskittä-
misestä

204 M. Pietikäinen: Takaisin mak-
settavan pankkituen rahastoimisesta

205 M. Pietikäinen ym.: Kokonais-
valtaisen innovaatio-ohjelman laa-
timisesta

206 Väistö: Energiapuun korjuu-
menetelmien kehittämishankkeen
käynnistämistä Keski-Karjalassa

20) Toivomusaloitteet n:ot 207—217 357

207 Aittoniemi: Lomarahan yhden-
mukaisen maksukäytännön toteut-
tamisesta

208 Aittoniemi: Oma-aloitteisen
työnhaun palkitsemisesta

209 Apukka ym.: Kriisiohjelman
laatimisesta työttömyyden vähen-
tämiseksi

210 Kallis ym.: Uusien työllistä-
miskeinojen käyttöönottamisesta

211 Laakkonen ym.: Sukupuolten
välistä tasa-arvoa loukkaavien työ-
paikkojen välittämisen kieltämisestä

212 Laakkonen ym.: Pitkäaikais-
työttömyyden nykyistä joustavam-
masta määrittelystä

213 Laakkonen ym.: Työllisyys-
lainsäädännössä käytetyn vajaa-
kuntoinen-nimikkeen muuttami-
sesta ”työrajoitteiseksi”

214 Lahikainen: Työllisyyden pa-
rantamisesta Mikkelin läänissä

215 A. Ojala ym.: Kansainvälisen
naistenpäivän saamisesta yleiseksi
liputuspäiväksi

216 Vihriälä ym.: Lomautussakko-
jen poistamisesta pienyrityäjiltä

217 Vihriälä ym.: Nuorten työllis-
tämisen edistämisestä kesätyöpaik-
koja lisäämällä

21) Toivomusaloitteet n:ot 218—236 357

218 Aittoniemi: Rantojen kaavoit-
tamiseen liittyvän byrokratian pur-
kamisesta

219 Alaranta: Pyhäjoen virkistys-
käytön parantamisesta

220 Alaranta: Pyhäjokisuun toisen
kunnostusvaiheen toteuttamisesta

221 S-L. Anttila: Maisemaa pilaa-
van vaalimainonnan kieltämisestä

222 Kohijoki ym.: Kokemäenjoen
keskiosan ja Loimijoen järjestely-
suunnitelman toteuttamisesta

223 Korkea-oja ym.: Lounais-Suo-
men ympäristökeskuksen Satakun-
nan toimipisteen perustamisesta

224 Lahikainen: Rantojensuojeluohjelman toteuttamisesta Mikkelin läänissä

225 Luukkainen ym.: Kytäjän kartanon alueiden hankkimisesta valtion retkeilyalueeksi

226 Metsämäki ym.: Tammisaaren kansallispuiston opastuskeskuksen perustamisesta

227 Mäkelä ym.: Keski-Suomen vesi- ja ympäristöpiirin laboratoriorakennuksen laajennuksesta

228 Mäkelä ym.: Vihtavuoren — Leppäveden — Jyväskylän siirtoviemärin rakentamistöiden aloittamisesta

229 Mäkipää: Kaatopaikalle menevän tavaran uudelleenkäytön tehostamisesta

230 Näsi: Meltosjärvien kunnostamisesta linnustonsuojelujärveksi Ylitorniolla

231 Pykäläinen ym.: Ympäristö- ja yhdyskuntateknologiakeskuksen perustamisesta Korialle

232 Pykäläinen ym.: Lemminkäisen siirtoviemärin ja yhdysvesijohdon jatkorahoituksen turvaamisesta

233 Seivästö ym.: Hyvälaatuisen juomaveden saatavuuden turvaamisesta Turun seudulla

234 Ukkola: Kuhmon Ystävyyden puiston opastuskeskuksen henkilöstön lisäämisestä

235 Vistbacka: Laser- ja kopiokasettien uusiokäytön tukemisesta

236 Väistö: Asuntojen peruskorjaustoiminnan lisäämisestä Pohjois-Karjalassa

Pöydällepanoa varten esitellään:

22) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi Suomen Akatemian (HE 320/1993 vp)

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Anttila S.-L., Enestam, Haavisto, Halonen, Hiltunen, Jouppila, Jurva, Järvelä, Kaarilahti, Kallis, Karhunen, Kemppainen, Kivelä, Kuuskoski, Laukkanen V., Laurila, Leppänen P., Lindqvist, Louvo, Moilanen, Morri, Muttillainen, Nordman, Norrback, Nyby, Ojala A., Paasio, Perho-Santala, Pietikäinen M., Pokka, Puhakka, Puisto, Pulliainen, Ranta, Rehn O., Rusanen, Rätty, Salolainen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suominen, Taina, Toivonen, Vehkaoja, Vuorensola ja Väyrynen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Laukkanen V., Anttila S.-L., Väyrynen, Laurila ja Vuorensola.

Ilmoitussasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jurva ja Nyby, virkatehtävien vuoksi edustajat Hiltunen, Hurskainen, Järvelä, Kuuskoski, P. Leppänen, Luhtanen, Paasio, Perho-Santala, Puhakka, Puisto, O. Rehn, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Toivonen, Vehkaoja ja Taina sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Enestam, Haavisto, Halonen, Jouppila, Kallis, Karhunen, Kemppainen, Kivelä, Louvo, Muttillainen, Nordman, A. Ojala, M. Pietikäinen, Pulliainen, Rusanen, Rätty ja Suominen sekä tämän kuun 22 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Moilanen, 23 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Kaarilahti ja 27 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Helle.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 21—27.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 13—19,

21 ja 26—28. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Viron kanssa kauppaa ja taloudellista yhteistyötä koskevista väliaikaisista järjestelyistä tehdyn pöytäkirjan muuttamista koskevan sekakomitean päätöksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 299/1993 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 2

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi tonttien myymisestä Kesko Oy:lle

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 283/1993 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Viron kanssa keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 321/1993 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 5

P u h e m i e s : Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksesta, joka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotukset laiksi rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 365/1992 vp
Lakialoitteet n:ot 25 ja 28/1991 vp
Lakivaliokunnan mietintö n:o 4

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan asiaa yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 20 luvun 1, 2 ja 10 § sekä luvun

otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Eduskunta yhtyy lakivaliokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi vanhempainpäiväraha-ajalta suoritettavien vuosilomakustannusten korvaamisesta työnantajalle

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 12

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 1

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—5 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus vuoden 1994 lisätalousarvioksi

Ainoa käsittely

Hallituksen esitys n:o 326/1993 vp

Lisätalousarvioaloitteet n:ot 1—33

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 6.

Ensin sallitaan yleiskeskustelu lisätalousarviesityksestä kokonaisuudessaan.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä esitellään ehdotusten tekemistä varten ensin menot pääluokittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sitten tulot osastoittain ja luvuittain vastaavine perusteluineen, sen jälkeen mietinnössä oleva talousarvion tasapainoa koskeva lausuma, sen jälkeen lisätalousarvion yleisperusteluiksi tarkoitettua lausumaehdotukset sekä lopuksi mietinnön toinen ponsi, joka koskee lisätalousarvioaloitteiden hylkäämistä, ja kolmas ponsi, joka koskee lisätalousarvion julkaisemista ja soveltamista.

Yleiskeskustelua pääluokista, osastoista tai yleisperusteluista ei enää sallita, vaan ainoastaan ehdotukset lyhyine perusteluineen.

Kiinnitän edustajien huomiota valtiopäiväjärjestyksen 75 §:n 3 momentin säännökseen, jonka mukaan edustajan tekemä ehdotus, joka tarkoittaa uuden ja hallituksen esitykseen sisällyttämättömän määrärahan tai muun päätöksen ottamista talousarvioon, voidaan talousarviosta päätettäessä ottaa huomioon ainoastaan, jos se on pantu vireille asianmukaisesti tehdyllä talousarvioaloitteella.

Menojen yksityiskohtaisessa käsittelyssä puhemiesneuvosto ehdottaa meneteltäväksi siten, että muutosehdotukset tehdään ja käsitellään asianomaisen momentin, luvun tai pääluokan kohdalla. Mikäli pääluokan tai pääluokan jonkin luvun kohdalla muutosehdotuksia ei ole tehty, pääluokka tai luku katsotaan hyväksytyksi valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaisena.

Osastoja koskevat ehdotukset tehdään ja äänestykset suoritetaan vastaavalla tavoin kuin menojen pääluokissa.

Jos mietintöä ei muuttamattomana hyväksytä, lähetetään asia valtiopäiväjärjestyksen 76 §:n mukaisesti takaisin valtiovarainvaliokuntaan.

Menettelytapa hyväksytään.

Yleiskeskustelu:

Ed. L a a k s o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävänä olevaa lisätalousarviota on hallitus markkinoinut elvytystalousarviona. Vanhaa sanontaa mukaellen voi sanoa, että oikean suuntainen mutta riittämätön. Uusi poliittinen kulttuuri, jonka puolesta pääministeri on taannoin voimakkaasti puhunut, on ollut pelkkää roskaa, jos tarkastellaan tämän lisäbudjetin rakennetta. Se tulee esille nimenomaan siinä, mihin kohteisiin ns. elvytysrahoja kohdennetaan. Tässä lisätalousarviossa maan tasapuolinen kehittäminen on unohtunut täysin. Pääministeriäkin kiinnostaa enemmän elintarvikealan pakko-sovittelu kuin huoli maan historian synkimmästä työttömyystilanteesta, missä tällä hetkellä olemme. Työttömiä on yli 0,5 miljoonaa, 200 000 pitkäaikaistyöttöä, ja joka kolmas alle 25-vuotias on työttömänä.

Me vasemmistoliiiton eduskuntaryhmässä arvioimme tilanteen valtiontalouden kehityksen näkökulmasta olevan nyt sen, että vaihtosuhteen voimakas paraneminen antaa mahdollisuuksia huomattavasti parempaan ja tehokkaampaan

työllisyyttä parantavaan elvytykseen. Pelkkä viennin voimakas kasvukaan ei ole kääntänyt työttömyyttä laskuun. Siksi tarvitaan lisää julkisia ja yksityisiä työpaikkoja luovia investointeja, ja erityisesti sisämarkkinoiden elpymiseksi ja työllisyyden parantamiseksi myös veropoliittisia toimia tarvittaisiin nopeasti.

On välttämätöntä, että 1.6.94 voimaan tuleva arvonlisävero siirretään tuonnemmaksi ja kotimarkkinoiden elpymiseksi on liikevaihtoveroa alennettava 2—3 prosentilla. Hallituksen kanta veroelvytykseen on välttämätöntä kuulla nyt heti eikä vasta vapun jälkeen, kuten pääministeri eilen televisiohaastattelussa ilmoitti.

Pääministeri Aho on sanonut mm. Eva-seminaarissa 2 päivänä helmikuuta: "Kuluvan vuoden ensimmäinen lisäbudjetti sisältää eräitä kannustimia yksityisille investoinneille. Lisäporkkanoita on turha odottaa, kaikki julkisen vallan keinot on nyt pantu peliin." En usko, että asiantunteita on näin. Pelivaraa on voimakkaasti syntynyt viime aikoina, ja hallituksen olisi tultava nopeasti nyt ulos kuorestaan, ettei käy niin kuin vahvan markan epätoivoisissa puolustamisissa, jossa tapahtui selätys tunnetuilla mutta muutoin kohtalokkailla seurauksilla.

Veroelvytyksen puolesta ovat myös vasemmistoliiton lisäksi puhuneet ainakin eräät taloustutkijat, valtiovarainministeriön ylijohtaja Sixten Korkman ja valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Kimmo Sasi useampaan otteeseen. Kohta näemme, ovatko ed. Sasin puheet ja teot yhtä vai ovatko ne vain pelkkää äänestäjien kosiamista. Jos ed. Sasi on kunnian mies, hän tulee äänestämään vasemmistoliiton ryhmän esittämän ponnin puolesta — tai sitten ei.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton vastalauseessa olemme tuoneet esille hallituksen virheellisen talous- ja työllisyyspoliittisen linjan. Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulemme esittämään lisärahoitusta tiekohteisiin, rautatieverkostoon ja työllisyyteen.

Lisäksi olemme sitä mieltä, että jo riittää kansalaisten kurittaminen ja elintason lasku. Suuntaa on kerta kaikkiaan muutettava. Muutokseen hallituksellakin on vielä aikaa. Tehkää oikein kunnon vaalibudjetti. Tehkää tarvittavat veropoliittiset ratkaisut, lisääkää kansalaisten ostovoimaa ja kiinnittäkää erityinen huomio maamme vähempiosaisista huolehtimiseen, samoin syrjäytyneistä.

Valtiovarainvaliokunta on kannanotossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että Valtionrauteita tulisi kehittää nykyisen liikelaitosmallin

pohjalta. Tämä on mielestäni erittäin hyvä kannanotto. Se myös vastannee Valtionrautateiden henkilöstön näkemyksiä. On nimittäin syytä uskoa, että tältä pohjalta Valtionrauteita voidaan hyvinkin kehittää. Siksi suunnitelmat VR:n yhtiöittämiseksi on syytä haudata.

Toinen merkittävä kannanotto on siinä, että valiokunta kiirehtii Tampere — Pori — Raumaradan perusparantamista sekä sähköistämistä koskevan hankepäätöksen tekemistä. Rauman ja Porin satamien kautta on liikenne kasvanut voimakkaasti viime vuonna ja tämän vuoden ensimmäisten kuukausien aikana jopa 40 prosentilla. Tähän on vaikuttanut viennin voimakas kasvu, transitoliikenteen käynnistyminen, ja lisäkapasiteettia tulee mm. Outokummun rikastekuljetusten käynnistyttyä vuonna 1996. Nykytasoon nähden rautatiekuljetukset lisääntyvät kaksinkertaiseksi kahden kolmen vuoden aikana. Siksi on välttämätöntä nopeuttaa Tampere — Pori — Rauma-rataosuuden peruskunnostamista ja ratojen sähköistämistä. Liikennepoliittisesti tämä hanke on kiireellinen. Siksi on välttämätöntä kiirehtiä hankkeen toteutumista.

Arvoisa puhemies! Yksityiskohtaisessa käsittelyssä tulemme tekemään I vastalauseen mukaiset ehdotukset.

Ed. V. Laukkanen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksoselle haluan todeta, että haluan todellakin olla kunnian mies ja lähdän kyllä siitä, että vielä tämän kevään aikana hallituksen tulee tehdä päätökset, joilla tuloverotusta Suomessa alennetaan. Tavoitteena on, että alennukset voivat tulla voimaan 1.6.

Ed. Laaksoselle haluan kuitenkin huomauttaa siitä, että nyt käsittelyssä on lisäbudjetti eivätkä tuloverolait. Siitä syystä tämä ei ole oikea paikka ratkaista tätä kysymystä. Toivon, että tältä osin hallitus tulee antamaan esityksiä vielä huhtikuun aikana. Mielestäni olisi erittäin tärkeätä, että hallitus tekisi jo ennen vihreiden välikysymyksen käsittelyä eduskunnassa päätöksiä, joissa se linjaisi veropoliittikkansa uudelleen.

Tosiasiassa tänä päivänä on se, että me olemme todellakin surkean tuloverotuksen tilanteessa, koska tänä päivänä marginaalivero on meillä kaikkein korkein länsimaissa. Sitä paitsi voidaan sanoa, että keskimäärin teollisuustyöntekijän ja toimihenkilöperheen verotus on Hol-

lannin jälkeen toiseksi korkein Länsi-Euroopassa. Tilanne on se, että marginaaliverot ovat niin korkeita, että jos tulot tällä hetkellä lisääntyvät palkansaajalla, niistä ei käytännössä jää yhtään mitään käteen, varsinkaan jos päivähoitomaksut nousevat ja asuntotuki laskee. Tällainen järjestelmä on sairas. Sitä täytyy nyt ryhtyä muuttamaan jo tämän kevään aikana. Tästä aion ainakin omassa työskentelyssäni pitää hyvin vahvasti kiinni.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksosen lailla ihmettelen hallituksen välinpitämättömyyttä tätä kansallista häpeää ja hätää kohtaan, mikä työttömyys meillä on. Meillä on yli 130 000 jo yli vuoden työttöminä olleita ja myös yli 100 000 alle 25-vuotiaita työttömiä. Työllisyyskysymys on edelleen hallituksen työlistan häntäpäässä. Kaikissa toimenpiteissä jätetään työllisyysvaikutus huomioimatta.

Juuri samalla tavalla kuin ed. Laaksonen kiinnitän huomiota siihen, että työllistäviä infrastruktuuri- tai muita kohteita ei ole edes haettu työllisyysongelmien mukaisessa järjestyksessä, vaan hyvin sattumanvaraisesti. Hyvin monet rakennemuutosalueet puuttuvat täysin mm. tästä lisätalousarviosta työllisyysvaikutusten osalta.

Toinen asia on se, että verotuksella on kotimarkkinoiden ostovoima viety monella alalla niin alas, että palkansaajien ja eläkeläisten verotuksen alentaminen olisi nyt todella välttämätöntä. Hallitus tästä huolimatta suunnittelee ilmeisesti työeläkkeiden ja eläkkeiden indeksikorotusten ja -tarkistusten suorittamatta jättämistä jälleen ensi vuoden alusta eli 4,9 prosentin osalta, joten ei hyvältä näytä.

Tässä tilanteessa toivoisi, että hallitus valmisteli laajemmin uusien aluekehitysvastuulakien mukaisten aluekehitysohjelmien kehittämistä alueelliseksi elvytysohjelmiksi, joissa otettaisiin huomioon mm. rataverkoston rapistuminen ja elinkeinoelämän ja tuotantotoiminnan perusedellytysten varmistaminen ja vahvistaminen. Tältä osin tarvittaisiin nyt vihdoinkin jo hallituksessa sellainen herätysliike, että ymmärretään, että veret on pantava kiertoon tässä yhteiskunnassa tai me syömme jo tulevan kasvunkin edellytyksiä joka päivä. Näillä paleltuneilla porkkanoilla ei päästä eteenpäin.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin ed. Laaksosen pu-

hetta, hän puhui vaalibudjetista. Siinä mielessä hänen puheensa ehkä siihen yhteyteen sopiikin, siinä oli jo vaalipuheen aineksia.

Hallituksen lisätalousarviossa pyritään nyt mielestäni tähän taloustilanteeseen hyvin sopivalla tavalla vauhdittamaan investointeja liikkeelle. Meillä on tulossa kuntoon talouden perusasiat. Tällä tarkoitan kilpailukykyä, joka on ennennäkemättömän hyvä. Korkotasoa on saatu edelleen alas ja vaihtotasetta kuntoon. Me Suomessa teimme koko 80-luvun kohtalokkaita virheitä. Nyt nämä perusasiat ovat tulossa kuntoon ja tältä pohjalta me voimme edetä.

Ed. Laaksosen puheessa oli mielestäni ikiliikujan aineksia veropolitiikassa: siis tulot alas, menot ylös ja sillä tavalla olisi tavallaan saatu valtion budjetti tasapainoon. Nyt on rehellistä, kun katsomme tuloverotukseen mahdollisesti tehtäviä korjauksia, pitää yhtä aikaa pöydällä sekä tulot että menot että valtion velka ja tältä pohjalta katsoa, mitä voidaan tehdä veropolitiikassa. Lähinnä pieni- ja keskituloisten osalta pitäisi löytää liikkumavaraa ja sillä vielä vauhdittaa tätä talouden tilannetta. Meillä on todellakin nyt talousennusteessa epävarmuutta ensimmäisen kerran siihen suuntaan, että taloudellinen kasvu on tänä vuonna selvästi suurempi, kuin mitä valtiovarainministeriö ennakoii, koska hallituksen kovalla ponnistuksella ja myös yleisellä taloudellisella kehityksellä perusasiat ovat tulossa kuntoon Suomen taloudessa työttömyyttä ja valtion velkaantumista, näitä jättiongelmia, luokun ottamatta, joita nyt on mahdollista yhä tehostetummin hoitaa.

Ed. H a s s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näihin vaali- ja tupailtapuheisiin: Olen sitä mieltä, että tuloverotuksen alentaminen on kiireellinen asia. Ed. Sasi totesi saman asian. Valitettavasti hän ehti jo poistua salista. Jos hän on todella sanojensa takana, niin hän allekirjoittaa vihreiden välikysymyksen tästä asiasta ainakin, mikäli varmistuu, että hallitus ei tee asiassa mitään ennen välikysymyksen käsittelyä täysistunnossa.

Ed. A l a - N i s s i l ä peräsi äsken sitä, että pitää katsoa yhtä aikaa tuloja, veroja ja valtion velkaa. Näinhän se on. Me olemme koko ajan esittäneet sitä, että verotuksessa pitää tehdä rakennemuutos, jossa työn ja palkkatulojen ankaraa verotusta lievennetään ja kehitetään muita veromuotoja, mm. energiaverotusta. Tähän on aina sanottu, että se ei käy, koska puunjalostusteollisuus kärsii liikaa. Nyt olemme juuri nähneet sen, että puun-

jalostusteollisuudella on varaa maksaa korotettuja kantohintoja ja seuraavaksi alalla alkaa puhe palkankorotuksista. Nyt jos koskaan olisi korkea aika tehdä se ratkaisu, että sitä hyötyä, minkä puunjalostusteollisuus on mm. useista devalvaatioista saanut ja jota on varaa ruveta ulosmittaamaan tavalla tai toisella, ei annettaisi millekään pienille ryhmille alan palkankorotusten ja puun hinnankorotusten muodossa, vaan se hyöty ulosmitattaisiin koko yhteiskunnan hyväksi sellaisen verotuksen rakennemuutoksen kautta, jossa maksajan puolella olisi puunjalostusteollisuus.

Ed. S-L. Anttila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotain nyt on kyllä vialla, kun ed. Sasi vaatii tuloveron alennuksia. Ei näin hyvin voi tämä asia olla eikä hän voi olla tosissaan. Kysynkin ministeri Viinaselta, joka on täällä paikalla: Onko ministeri Viinanen samaa mieltä kuin ed. Sasi, että ruvetaan todella alentamaan valtion tuloveroa, ja, ministeri Viinanen, miten se valtion tuloveron alennus rahoitetaan? Toivoisin, että tähän asiaan vastattaisiin ennen vasemmistoliiton tekemää välikysymystä valtionyhtiöistä, koska nyt on näköpiirissä se, että ruvetaan syömään tuotannollista pääomaa ja näitä rahoja, joita valtionyhtiöiden privatisoimisesta tulee, ei käytetäkään näiden yhtiöiden toimintapohjan vahvistamiseen vaan mahdollisesti suurituloisille annettaviin verohelpotuksiin. Tämä on se pelottava näköala, joka ed. Sasin puheenvuoroon todennäköisesti sisältyy.

Ylipäättään tilanne tulee kyllä vaikeaksi veropolitiikassa, kun ollaan liittymässä, jos liitytään, Euroopan unioniin. Meiltä menee 15 miljardin markan valmisteveropohja, siihen liittyen 3 miljardia markkaa liikevaihtoveroa. Mitä uusia veroja ollaan suunnittelemassa käyttöön otettavaksi, kun tuloveroa alennetaan, valmisteveropohja romahtaa? Minua alkaa kiinnostaa myös se, millä kootaan valtiolle nämä lähes 20 miljardin markan menettävät verotulot, jotka tästä ovat aiheutumassa. Toivoisin, että samalla kun vaaditaan veronalennuksia, vastuulliset henkilöt, joiksi yleensä lasken ministeri Viinasen, rupeaisivat hahmottelemaan myös sitä linjaa, mitä tullaan noudattamaan valtion verotulojen paikkaamisessa.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi täällä moitti tuloverotusta ja sanoi, että se on pahasti pielessä, ja hän oli myös sitä mieltä, että nykyinen verotus on aivan mätä. Olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä, mutta ihmettelen sitä, että kun ed. Sasi on ollut täällä viimeiset kolme vuotta ainakin hallituspuolueen kansanedustajana ja nimenomaan verojaoston puheenjohtajana, niin hänellä jos kenellä olisi ollut oiva paikka puuttua verotukseen. (Ed. Seppänen: Seitsemän vuotta!) — Mutta verojaoston puheenjohtajana ei ehkä ollut. (Ed. Seppänen: Seitsemän vuotta!) — Mutta nämä viimeiset kolme vuotta on ollut se aika, jolloin veroja on nostettu. — Viimeisen kolmen vuoden aikana tuloverojahan on nostettu 4 prosenttiyksikköä ja marginaaliveroja peräti 8 prosenttiyksikköä, joten kuulostaa todella omaläpään, että ed. Sasi täällä tänään niitä arvostelee. Sitten vielä toinen kysymys on se, että ed. Sasillahan ei ole tähän veronalennukseen minäkäänlaista rahoitusratkaisua. On aika kevyttä heitellä, että veroja pitää alentaa, jos ei lainkaan mieti sitä, miten se rahoitetaan, vai aikooko ed. Sasi rahoittaa sen lisävelalla, mikä tarkoittaa sitä, että veroja nostetaan tulevaisuudessa entistä enemmän.

Mutta todellakin nyt, kun vihreät ovat tehneet asiasta välikysymyksen, ilmeisesti kokoomuksen kansanedustajatkin ovat heränneet, ja nyt on tilaisuus joko allekirjoittaa se tai osallistua äänestyksessä hallituksen linjan muuttamiseen.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Olen muistaakseni viime elokuussa linjannut neljä reunaehto sille, että veroista voidaan edes keskustella: vaihtotaseen tasapainotuminen, korkojen alhaalla pysyminen, inflaatio; ja nämähän ovat toteutuneet. Neljäs asia oli se, että haluan varmistua siitä, että valtion budjetin menokehitys pysyy kurissa ja pysymme niissä kehityksissä, mistä olemme päättäneet. Se pitää valitettavasti sisällään leikkauksia. Olen sanonut aikanaan, että jos ei ajoissa, niin sitten myöhemmin, ja nyt se myöhemmin on edessä. Haluan varmistua, että menoissa pidetään pää kylmänä ja pysytään niissä kehityksissä, joilla on keskeinen vaikutus esimerkiksi korkokehitykseen.

Ihmettelen sitä, että kukaan täällä ei puhu siitä, minkä takia kansalaisten käteen jäävä raha on tänä vuonna supistunut. Keskeistä osaa näyttelee palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, joka palkansaajajärjestöjen sopimuksessa nimenomaan haluttiin vaihtoehdoksi niille raken-

teellisille korjauksille, joita työttömyysturvajärjestelmässä oli tarvetta tehdä. Silloin haluttiin korottaa siltä taholta veroja. Muista ratkaisuksista ei haluttu edes keskustella. Puhuttiin silloinkin yleislakosta jälleen, jos ei hallitus taivu, ja hallitus taipui tähän veronkorotukseen. Ei tämä mikään yllätys ole. Edelleen on mahdollisuus näitä maksuja, jotka palkansaajille ovat veronluonteisia maksuja, pudottaa ja sitä kautta käteen jäävää tuloa kohentaa, mutta se edellyttää etuuksien uudelleentarkastelua.

Ed. Värynen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen ihmetteli, minkä vuoksi ed. Sasi ja monet muut hallituspuolueiden edustajat ovat ryhtyneet puhumaan veronkevennyksistä ja muusta. Ed. Seppänen ei muista entisen koulupojan kevättautia, joka tulee maaliskuussa — huhtikuussa, että kun luokalle jäänti tai ehdot uhkaavat, niin lukuinnostus pariksi kuukaudeksi syntyy, mutta se on liian myöhäistä. Sama koulupojan tauti on varmaan hallituspuolueen edustajillakin. Täällä yksi ja toinen siltä puolelta on puhunut veronkevennyksistä, lasten päivähoiton laajentamisesta, investoinneista ja kaikesta, mistä oppositio on koko vaalikauden täällä puhunut. He ovat vihdoin oivaltaneet, että yli 500 000 työttömäläkin on ääni ja kaikilla veronmaksajilla on ääni, jota he tulevat käyttämään. He kyllä muistavat pidemmälle kuin vuoden taaksepäin. Kyllä kaikki ovat sen nähneet palkkapussissaan ja muissa maksuissaan, että jotakin pitää tapahtua noin vuoden kuluttua. Ymmärrän hyvin, että on tullut pelko.

Ed. S e p p ä n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitukseni oli muistuttaa, että täällä salissahan itse asiassa kaikki muut paitsi vasemmistoliitto ja vihreät hyväksyvät valtion tuloverotaulukot, kun näistä asioista joulukuussa päätettiin. Tässä on nyt pari kuukautta mennyt ja kaikki muutkin oppositior ryhmät ovat heränneet vasemmistoliiton linjalle, että pitäisi verotaulukoihin puuttua. Sitä linjausta ei tehty silloin.

Ed. Vähänäkki perusteli tämän kiireen toisaalta niin hyvin, että en halua muistuttaa sosialidemokraatteja siitä, että itse olitte hyväksymässä näitä verotaulukoita.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit vaativatkin verojen alennusta kelamaksujen ja arvonlisäveromuutosten kautta. Nämä olisivat paljon oikeudenmukaisemmin kohdelleet nimenomaan pienituloisia.

Pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Viinanen askeiseen puheenvuoroon. Ministeri Viinanen, keskeinen ongelma ei ole palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu, vaan kansakunnan keskeinen ongelma on työttömyys. Ongelma on se, että hallitus ei ole tähän mennessä nostanut työttömyyden hoitoa tavoittelustalleen lainkaan. Ministeri Viinanen asken luetteli tavoitteensa, joihin liittyivät vaihtotaseen tasapaino, korot ja inflaatio, mutta työttömyydestä hän ei edelleenkaan puhunut yhtään mitään.

Minä ihmettelen, ministeri Viinanen, eivätkö kotimaisten ja ulkomaisten kansantaloustieteilijöiden arviot saa teitä lainkaan horjumaan ajatuksissanne. Yhä useampi professori on tullut siihen tulokseen, että koko hallituksen talouspoliittinen analyysi on ollut väärä. Meillä ei nimenomaan ole ollut kustannuskriisi, vaan meillä on ollut velkakriisi ja meillä on ollut kysynnän kriisi ja näihin, ministeri Viinanen, hallitus ei ole halunnut puuttua. Se on pahentanut tilannetta tekemällä väärän analyysin, käyttämällä väärää lääkettä. Ei ole kuin pari päivää siitä, kun eräs professori luonnehti tämän kaltaista politiikkaa, että on kuin lääkäri hoitaisi umpisuolentulehdusta ja määräisi potilaalle lisää liikuntaa ja terveellisen ruokavalion, ja sitten tulehdus leviää koko elimistöön, ja tulehduksella hän tarkoitti laajamittaista pahenevaa työttömyyttä.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen voisi lukea myös sellaisia kansantaloustieteilijöitä ja professoreita, jotka puhuvat sellaista kieltä, joka eivät välttämättä ed. Hämäläistä miellytä. Toisenlaisiakin näkemyksiä on, eli kansantaloustieteilijöiden ja ekonomistien näkemyksetkin ovat pitkälti ristiriitaisia.

Torjun sen käsityksen, että työttömyyteen ei ole panostettu. Viides lisämenoarvio, joka vuodenvaihteen tietämällä vasta täällä saatiin hyväksyttyä, sisälsi varsin paljon esimerkiksi peruskorjaukseen rahoja. Tämä lisäbudjetti sisältää varsin paljon investointitoimintaan rahoja ja veroporkkanoita investointien käynnistämiseen. Näillä elementeillä tietysti saadaan jotakin aikaan. Mutta on päivänselvää, että mitään sellaista konstia ei ole, mikä työttömyyden hetkessä

oleellisesti supistaisi. On ihan turha myös kuvitella, että joku veronkevennys olisi joku sesam aukene -tempu, jolla nämä ongelmat yhteiskunnasta katoavat. Sillä toki voidaan jossakin määrin lievittää yksilöiden tasolla kipua, mutta ei se tätä ongelmaa ratkaise. Pitää muistaa, että meillä on tänä vuonna menossa kolmas vuosi 70 miljardin markan nettovelan kasvussa. Ja uhkaa tapahtua vielä niin, että ensi vuosikin jatketaan samalla linjalla. Ihmettelen, koska täällä ruvetaan hirvittelemään sitä, millä tämä velkataso saadaan jollakin tavalla hallintaan. Sen takia tullaan pitämään tiukkaa finanssipolitiikkaa. Muuta vaihtoehtoa on vaikea löytää.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Työttömyyteen satsaaminen sillä tavalla kuin on tapahtunut ei ole tervehdyslaista talouden hoitamista. Muun muassa ne työpaikat, mitä tämä budjetti tarjoaa, ovat tilapäisiä, ne ovat äärettömän vähäiset määrällisesti. Joku Hakan konkurssi tuottaa enemmän työttömiä, kuin mitä tämä budjetti auttaa joitakin henkilöitä saamaan vähäksi aikaa työtä, jolla ei ole tervettä pohjaa.

Kysymys on siitä, että pitää saada se putki, joka kulkee tuotannosta kaupan kautta kulutukseen, auki, kaupan kautta, muualta kuin kirpputorien kautta. Jos tavara, joka tuotetaan ja joka kauppojen kautta ihmisille välitetään, ei mene kaupaksi, niin silloin tämä putki ei ole auki.

Jos halutaan terveellä tavalla päästä liikkeelle, niin ehdottomasti tällä hetkellä tärkein kysymys on peruuttaa ne verokortit, jotka on jo ihmisille jaettu. Ne ovat lyöneet sekä taloudellisesti että myös psykologisesti ankan laman ihmisiin. Se jossain määrin terve suuntaus, jota taloudessa on ollut ja joka antoi hiukan vihreätä väriä tässä asiassa, on näillä verokorteilla lyöty jälleen alas. Ainoa keino meillä on edistää ihmisten kulutuskysyntää sekä psykologisesti että konkreettisesti. Ainoa keino on veroale, jota ei kuitenkaan tule kustantaa valtionyhtiöitten myymisellä, koska se on epätervettä taloutta. Veroale on tällä hetkellä se, mikä antaa psykologisesti pohjaa, mutta sen veroalen tulee olla mittava, kustannetaan se sitten vaikka uudella velkarahalla, mutta se on se, mikä panee terveesti pyörät liikkumaan, eikä tämä budjetti lainkaan, joka antaa muutaman työpaikan pieneksi ajaksi. Se on olemassa olevan olotilan siunaamista.

Ed. Hä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen on vii-

meinkin lisäbudjetissa myöntänyt nimenomaan investointien tarpeen, ministeri Viinanen on myöntänyt taloudellisen kasvun vauhdittamisen tarpeen. Mutta ministeri Viinanen ei vielä kukaan ymmärrä eikä halua myöntää sitä, että pelkästään investointeja vauhdittamalla ei päästä sellaisiin työllisyyskäyksiin, joita kansakunta nyt tarvitsee ja toivoo. Nimenomaan, jotta voidaan kulutuskysyntää elvyttää, jotta voidaan sitä kautta lisätä talouden kasvua ja poistaa työttömyyttä, tarvitaan myös kulutuskysynnän lisäämistä, ja sitä voidaan parhaiten saada nimenomaan veronkevennyksillä. Ainoa, mitä ministeri Viinanen on tähän mennessä luvannut, on veronpalautuksia vuoden kahden päästä. Hän on luvannut meille takaisin niitä lisäveroja, joita me olemme maksaneet, niitä ylimääräisiä raippave-roja ilman korkoja, mutta sen sijaan hän ei näe tätä keskeistä ongelmaa työttömyyden hoidon kannalta. Tämä on se valitettava asia, jonka vuoksi kaikki ne taloudellisen nousun vähätkin oireet ja alkeet ja elkeet, joita nyt on olemassa, saattavat kokonaan tukehtua ja tilanne riistäytyä entistä vakavammin pois hallinnasta.

Ed. A l a - N i s s i l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hä m ä l ä i s e l l e voisi ensin todeta, että valitettavasti vain 80-luvulla, silloin kun ed. Hä m ä l ä i n e n oli hallituksessa, rakennettiin meidän talousarvioomme (Ed. Hä m ä l ä i n e n: En minä ollut 80-luvulla hallituksessa!) — 90-luvun alussa! — rakenteellinen aukko, mikä siellä on. Meidän täytyy muistaa, että velka on aina korkoineen tulevaisuuden veroa.

Ed. Seppänen toi kyllä tämän erään ongelman esille. Eli mahdollinen EU-jäsenyys todellakin tuo meille lisäongelmia verotuskysymykseen, koska valmisteveropuolella erityisesti verotuloja jää saamatta. Silti, arvoisa puhemies, kannatan kyllä sitä, jos pieni- ja keskituloisille nyt pystytään löytämään esimerkiksi arvonlisäverotuksen voimaantuloajankohdasta lähtien helpotusta; totta kai se on hyvä ja taloudenkin kannalta tärkeä asia.

Lopuksi olisin todennut sen, että työttömyyden hoitamisessa tarvitaan kyllä aika laajaa yhteistä ponnistusta ja paljon uutta politiikkaa. Jos uuden työpaikan tekeminen valtion rahalla maksaa vähintään 100 000 markkaa, niin miljardillaan tulee vasta 10 000 työpaikkaa. Seuraavalla miljardilla tulee vielä vähemmän, koska sen nettovaikutus on vähäisempi. Välttämättä tarvitaan siis työn uudelleenjakoa, talouselämän yläpuolella olevan byrokratian purkamista. Myös pal-

kansaaajien edun nimissä ammattiyhdistysliikkeen pitäisi ymmärtää, että tarvitaan uutta joustavuutta ja monen asian uudelleentarkastelua, jotta voidaan työllistämiskynnystä alentaa ja ihmisille työtä tarjota.

Ed. Aittoniemen malli oli yksinkertaistettu. Se ei yksin auta, eikä ole mahdollista, että veroalella kulutusta lisäämällä yksin voitaisiin työttömyyttä ratkaista. Kyllä se on paljon laajempi uuden politiikan tehtävä ja yhteinen ponnistus.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En halua viivyttää tätä asiaa, mutta totean oikeastaan edelliseen puheenvuorooni viitaten ed. Ala-Nissilälle, että kaikki ne työpaikat, joita tehdään väkisin valtion kustannuksella ja miljoona — kymmenen miljoonaa per työpaikka, eivät ole pysyviä. Ne ovat samanlaisia kuin harvaan kaivoon kantaisit ämpärillä vettä. Hetken kuluttua tämä työpaikka on mennyt. Henkilö on uudelleen työtön, ja kaksi miljoonaa valtion varoja on mennyt.

Työpaikkojen kehittämisen täytyy lähteä siitä, että tuo putki tuotannosta kaupan kautta kulutuskysyntään kulutuskysyntää elvyttämällä ja rohkaisemalla saadaan luontaista tietä auki. Jos tuotteet eivät mene kaupaksi, niitä ei kannata tuottaa, eikä kauppa voi tarjota niitä kaupaksi, koska se pysähtyy siihen, kun kauppa käy vain kirpputoreilla. Sen vuoksi tässä vaiheessa olisi välttämätöntä, että kansalaisten ostovoimaa voimakkaalla veroalella lisättäisiin. Se ei saa olla mikään pieni veroale, joka vaikuttaa, mutta kaikki on positiivista, mikä kehittää tätä kysyntää, joka normaalilla tavalla avaa putken tuotannosta kaupan kautta kulutukseen. Se on se normaali tapa, jolla syntyy pysyviä työpaikkoja, joiden pohjalle ihmiset voivat luoda tulevaisuutta. Ei se auta, että tehdään Hämeenlinnaan moottoritietä ja annetaan muutamaksi kuukaudeksi työtä jollekin ja sen jälkeen hän on taas kortistossa. Sillä perusteella ei pärjätä tässä yhteiskunnassa. Se on aivan varmaa.

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti perimmältään on tärkeintä, että kasvu saadaan käyntiin, ja sen käynnistämiseksi tarvitaan tässä tilanteessa veronalennuksia, jotta kotimainen kulutuslama ei laajene. Mutta edellisessä puheenvuorossa kyllä ihan suotta soimattiin valtion työllistämistoimia. Me tarvitsemme välttämättä työllistämistuen kaltaisia instrumentteja, jotta tämä todella vakava pitkäaikaistyöttömyys saadaan vähenemään.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että jos hallituksen linjalla jatketaan, niin vuoden lopulla on jo yli 80 000 yli kaksi vuotta työttöminä ollutta — täysin kestämaton tilanne. Näiden pitkään työttöminä olleiden työllistämiseksi tarvitaan hyvin voimakkaita erityistoimia. Sen vuoksi sosiaalidemokraattien työllisyysaloitteessa, joka julkistettiin juuri pari päivää sitten, hyvin voimakkaasti vaaditaan myös työllistämistukitoimien kasvattamista noin 50 prosentilla nykytasosta, jotta pystyttäisiin edes nämä työttömät, joilla kahden vuoden, 500 työttömyyspäivän, raja tulee vastaan, saamaan takaisin työmarkkinoille.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllistämiseen toki pitää panostaa entistä enemmän, mutta se, mitä me jokainen voisimme tehdä ja mikä tässä keskustelussa on kokonaan unohtunut, on se, että me ostamme kotimaisia tuotteita. Jo pelkästään 100 markan kuukausittainen kulutuksen siirto ulkomaisesta tuotteesta kotimaiseen tuo tullessaan vuositasolla lähes 20 000 uutta työpaikkaa. Se ei ole tämän suurempi temppu. Meidän pitäisi vain jokaisen mieltä, että laman perussyyt löytyvät kaupan hyllyltä ja omista kulutustottumustamme. Panostamalla suomalaiseen tuotteen panostetaan suoraan suomalaiseen työhön.

Ed. M ä k i p ä ä: Arvoisa puhemies! Varmaan tässä tilaisuudessa on turha mieltä, kuka on tehnyt 80-luvulla väärin ja kuka 90-luvulla oikein. Sitä vastoin toivoisin hallitukselta, että kun puhutaan työllisyyspolitiikasta, hallituskin miettisi kokonaisvaltaisesti viisivuotissuunnitelmaa, niin kuin aikaisemmin tehtiin mahtavassa itänaapurissa Neuvostoliitossa. Ihan oikein ed. S-L. Anttilan toivomus, että ostetaan lisää kotimaista, on kannatettava.

Kun on myös puhuttu usein oikeudenmukaisuudesta, niin varmasti työllisyyttä edistäisi se, että olisi jonkinlaista oikeudenmukaisuutta työvoimavaltaisen ja pääomavaltaisen teollisuuden kesken, mutta näin ei ole, vaan hallitus sanoo, että kaikki on oikein ja autuaaksi tekevä voima siinä, kun vienti vetää. Mutta nämä ovat niitä moraaliarvoja ja oikeudenmukaisuusarvoja, joista olisi syytä käydä laajempaa keskustelua, kun puhutaan työllisyyspolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Ahon hallituksen kuluvan vuoden ensimmäinen lisätalousarvio on nyt tullut valtiovarainvaliokunnasta eduskuntasaliin. Hallitus mainosti tätä lisätalousarviota elvytysbudjettina ja sysäyksenä maamme taloudelle

nousukauden aikaansaamiseksi. Tärkeimpänä tehtävänä tällä lisäbudjetilla tulisi olla ennätys-suuren työttömyyden saaminen alhaisemmaksi ja julkisten investointien lisääminen.

Lisätalousarvion keskeisimpinä keinoina näiden tavoitteiden toteuttamiseksi olisi julkisten investointien lisääminen sekä yksityisten investointien tukeminen. Viimeksi mainitussa tehtävässä hallitus pyrkii onnistumaan lähinnä yritys-verotuksen yhteydessä vuoden 94 alusta lukien myönnettävän, tuotannollisia investointeja koskevan investointiavustuksen avulla. Tämä avustus on 7 prosenttia investoinnin hankintamenoista. Tämä hankintameno edellytetään katettavaksi vastaavalta osin siirtymävarauksella ja toissijaisesti investointivaruksella. Sellaisille yrityksille, joilla ei edellä mainittuja varauksia ole, myönnettäisiin yritystukilain mukainen investointituki vuoden 94 aikana suoritettavien investointien osalta.

Hallitus kaavailee tämän lisätalousarvion toimenpiteiden avulla saatavan yksityisiä investointeja aikaistettavaksi noin 2 miljardin verran. Kokonaisuudessaan hallitus on laskenut lisäbudjetin toimenpiteiden avulla voitavan myötävaikuttaa peräti 5—6 miljardin markan määräisten niin yksityisten kuin julkisten investointien käynnistymiseen kuluvan vuoden aikana.

Mikäli halutaan löytää myönteisiä piirteitä hallituksen esityksestä, on sellainen ainakin se, että tämä on ensimmäinen konkreettinen merkittävä esitys hallitukselta työllisyys tilanteen helpottamiseksi. Sellaisena tämä on kuitenkin täysin riittämätön eikä edes korvaa kuin murtoosan hallituksen työttömyyttä edesauttaneista aikaisemmista toimenpiteistä.

Julkisten investointien avulla on tarkoitus ryhtyä edistämään teiden ja rautateiden rakennushankkeita sekä julkisia talonrakennushankkeita. Luonnollisesti nämä investoinnit tulevat tuomaan mukanaan työpaikkoja ja töitä erilaisille urakoitsijoille, mutta esitetyn kaltaisessa mitakaavassa ne eivät kuitenkaan merkitse olennaista helpotusta edes rakennusalan suurtyöttömyyteen.

Kaikkein kielteisimpänä hallituksen esityksessä voidaan pitää sitä, että kuten julkisissa tiedotusvälineissä on jo kerrottu, pääosa investoinneista keskittyy hallituksessa istuvien ministerien omille kotiseuduille tai vaalipiireihin. Sellaiset suurtyöttömyydestä kärsivät alueet kuten Pohjois-Karjala, Pirkanmaa ja Satakunta, joilla hallituksessa ei tällä hetkellä ole ministeriä, jäävät täysin paitsioon näistä määrärahoista. Tämä on

erittäin kielteistä ja tuomittavaa, sillä sijoitettaessa valtion työkohteita olisi ensisijaisena päämääränä tullut olla työttömyyden määrä kyseisellä alueella ja toisena määräävänä tekijänä hankkeen kannattavuus.

Mitä tulee yksityisten investointien edistämiseen, on lisätalousarviossa esitetty 7 prosentin investointiavustus sekä takautuva vähennys oikeus arvonnalisäverotuksessa rakennusinvestoinneille. Kaikkein pahimmissa vaikeuksissa tällä hetkellä oleva pieni ja keskisuuri työvaltainen yritystoiminta ei näistä hallituksen esityksistä paljonkaan hyödy. Hallitus jatkaa koko toimikautensa vallinnutta linjaansa toimia suuren rahan juoksupoikana. Suurin hyöty näistä toimenpiteistä koituu jälleen suurteollisuudelle ja pääasiassa suurelle vientiteollisuudelle. Lähinnä kotimarkkinoinnin tähtäävä pk-yritystoiminta jää jälleen nuolemaan näppejään ja kamppailemaan entisen kaltaisten vaikeuksien kourissa.

SMP:n mielestä ainoa järkevä ratkaisu ja toimenpide tässä tilanteessa olisi ollut alentaa työvaltaisen yritystoiminnan välillisiä työvoimakustannuksia ja keventää palkansaajien maksurasi-tusta siten, että käteen jäävä osuus palkasta olisi nopealla tahdilla kasvanut. Haluaisin ja toivoisin myös, että hallitus lähettäisi ympäri maailmaa markkinamiehiiä ja -naisia, jotta myös pienet ja keski suuret yritykset voisivat entistä enemmän panostaa vientiin.

Suomen talous tulee vajoamaan ja kohoamaan pääosiltaan kotimaisen kulutuskysynnän turvin ainakin, mitä työttömyyden lisääntymiseen tai vähenemiseen tulee. Vientiteollisuus voi saada aikaan myönteisiä heijastuksia maamme ulkomaankaupassa ja vaihtotaseessa, mutta suurtyöttömyyttä se ei tule saamaan maastamme poistetuksi. Siihen kykenee ainoastaan työvaltainen pk-yritystoiminta.

Sosialidemokraatit ovat viime päivinä peräänkuuluttaneet jopa 100 000 koulutus- ja työpaikan luomista varsin nopealla aikataululla. Mielestämme tämä tavoite on haasteellinen, ja toivon vain, että esitetyt keinot ovat hyviä. Koulutus ei ole koskaan ihmiselle pahaksi, mutta työttömänä olevan henkilön kouluttamisen tulisi tapahtua sitä silmälläpitäen, että hän sen jälkeen voi myös päästä työskentelemään koulutustaan vastaavissa tehtävissä. Tämä pyrkii unohtumaan monesti työllisyysperusteisessa koulutuksessa ja sen toteuttamisessa. En usko, että sosialidemokraattien rohdoilla työllisyys suurestikaan maassamme paranee. Toivottavasti olen väärässä.

Siitä olemme yhtä mieltä, että tällä hetkellä

meillä ei ole enää varaa pelätä ulkomaanvelkamme lisäämistä työllisyyden parantamiseksi. Samoin olemme yhtä mieltä siitä, että kansalaisten verorasitusta on nopealla aikavälillä kevennettävä. Parhaiten ja helpoimmin tämä onnistuisi ylimääräisten ja korotettujen maksujen poistamisella esimerkiksi heinäkuun 1 päivästä lukien.

Lopuksi muutama sama maamme työvoimapolitiikan linjauksista. Aikoinaan SMP:n ollessa hallituksessa maahamme saatiin edistyskellinen ja toimiva työllisyyslaki. Tämän jälkeen sitä on pala palalta murennettu myös sosialidemokratien tukemana niin, ettei siitä ole käytännössä jäljellä kuin lain nimi. Tätä on perusteltu kustannussäästöillä ja sillä, että työttömiä on liian paljon lain käytännön toteuttamiseksi. Tämä tuntui varsin nurinkuriselta ajatusmallilta, sillä juuri tätä vartenhan laki aikanaan säädettiin. Mikäli hyväksytään ajatusmalli, että jos jonkin lain toteuttaminen tulee kalliiksi sen toimivuuden ja tehokkuuden takia, sitä aletaan heikentää, niin ollaan todella kyseenalaisella tiellä. Tosin samaa ajatusmalliahan on toteutettu myös työttömyysturvan ja sosiaaliturvan osalta. Niissäkin on pyritty kustannusten kohotessa ja vaikeuksien lisääntyessä heikentämään etuuksia ja lain toimivuutta. Mielestämme tälle linjalle tulee saada loppu ja ryhtyä jälleen toteuttamaan lakien alkuperäistä henkeä eikä heikentää niiden toimivuutta.

Arvoisa puhemies! Koska ryhmän jäseniä ei ole lainkaan valtiovarainvaliokunnassa, tulen yksityiskohtaisessa käsittelyssä esittämään SMP:n muutosehdotukset.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäkipää puuttui SDP:n uuteen työllisyyspakettiin. Siinähan esitetään hätäapuna jopa 100 000 uutta koulutus- ja tukityöpaikkaa. Kuitenkaan siinä ei esitetä mitään ratkaisua sille, millä keinoin saataisiin pysyviä työpaikkoja. Se on minun mielestäni sellaiselta puolueelta, joka on tulevien vaalien jälkeen hallituspuolue ja vastuussa tästä talouskehityksestä ja talouden hoidosta, hyvin populistinen puheenvuoro. Ei mitään tietoa siitä, millä keinoin saadaan pysyviä työpaikkoja. Siinä kyllä puhutaan, että talous pitää saada kasvu-uralle, mutta niinhän tässä puhuvat kaikki. Mistä muusta Ahon hallitus on puhunut viime aikoina kuin siitä, että työllisyys ei parane, ennen kuin talous saadaan kasvu-uralle!

Toinen asia, mikä kyllä pistää silmään SDP:n työllisyysohjelmassa, on se, että siinä ei puututa

ollenkaan esimerkiksi työmarkkinoiden joustamattomuuteen tai pienten yritysten tai yrittäjien maksamiin sosiaaliturvakustannuksiin. Mitäs näille tehdään? Jokainen on parin kolmen vuoden aikana havainnut, että nimenomaan työmarkkinoiden joustamattomuus ja yrittäjien maksamat sivukulut ovat suuri este uusien todellisten pysyvien työpaikkojen luomiselle, ja niitä kai meidän pitäisi yrittää etsiä eikä mitään tuki-työllisyyspaikkoja.

Ed. L a h t i - N u u t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkolalle on syytä sanoa, että hänen epävarmuutensa SDP:n työllisyyspoliittisista ehdotuksista perustuu tietysti siihen, että hän ei ole niihin perehtynyt. Meillä on kuitenkin täällä käsittelyssä hallituksen lisätalousarvioesitys, ja uskon, että sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puheenvuoron varanneet edustajat antavat myös ed. Ukkolalle ja muille täyden selvyyden siitä, mitä keinoja SDP:llä on työllisyysilanteen parantamiseksi.

Ed. Mäkipään puheenvuoron osalta haluan todeta sen seikan, että SMP on tehnyt merkittävän linjaratkaisun. Ed. Mäkipää ilmoitti täällä, että työllisyysvarojen ohjaamisen tulee tapahtua ainoastaan työttömien määrän ja hankkeiden kannattavuuden perusteella. SMP on siis luopunut kokonaan työttömyysprosenttien laskemisesta. Ed. Mäkipää toivoi myös, että SDP:n työllisysohjelman keinot ovat hyviä, kuten hän sanoi. Hänelle vastaan, että nämä keinot ovat hyviä. Keinot vain nopeasti käyttöön!

Ed. K o s k i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liberaalidemokratien ed. Ukkola kyseli, missä ovat sosialidemokratien esitykset pysyvien työpaikkojen luomiseksi. Tässä meidän työllisyysaloitteessamme pääpaino on nimenomaan niissä keinoissa, joilla saadaan pysyvästi Suomen työmarkkinat tasapainoisempaan tilaan. Kasvupoliittikkaa on tuettava investointiohjelmalla, jota ei kohdisteta seiniin, vaan tietoon, tutkimukseen, tuotekehitykseen, liikenneyhteyksiin. Kulutuskysyntää on tässä tilanteessa tuettava.

En koko ohjelmaa lähde lukemaan, mutta tosiaan on näin, että tässä valtavan massatyöttömyyden tilanteessa tarvitaan kuitenkin perinteisiä aktiivisen työllisyyspolitiikan keinoja, jotta Suomen työttömyys saataisiin edes vähän lähemmäs kohtuullisia eurooppalaisia lukuja, juuri sen takia, että vältettäisiin työttömyyden pitkittyminen ja pitkäaikaistuminen, joka tällä hetkellä on

kaikkein vakavin ja polttavin yhteiskunnallinen ongelma Suomessa.

Välillisiin työvoimakustannuksiin sosiaalidemokraattien työllisyysaloite myös puuttuu. Me nimenomaan toteamme, että pienen ja keskisuurten teollisuuden työllistämiskynnystä on alennettava suuntaamalla työvoimasta aiheutuvista sivukustannuksista nykyistä suurempi osa pääomavaltaisille toimialoille. Ja on kannustettava työmarkkinaosapuolten pyrkimyksiä helpottaa työllistymistä myös sopimustoiminnan avulla. Tällä nimenomaan kiinnitetään huomiota joustokysymyksiin kuitenkin työntekijöiden oikeutettua turvaa purkamatta. Edelleen me painotamme erityyppisiä solidaarisuussopimuksia, joilla voidaan välttää irtisanomisia ja toisaalta kasvavassa taloudessa jakaa työtä ja toimeentulo uudelleen niin, ettei ongelmia keskittäisi työttömien sankkenevalle ja pitkittyvän työttömyyden kohteeksi joutuvalla joukolla.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hitaana hämäläisenä en tahtonut oikein ymmärtää, mitä ed. Lahti-Nuuttila sanoi, mutta mainitsin puheessani, että päämääränä on ottaa huomioon työttömyyden määrä kyseisellä alueella, ja tarkoitin myös sitä kannattavuutta, että emme kannata sellaisia hankkeita, niin kuin hölmöläiset kantavat valoa pihalta sisälle ja sisältä pihalle. Jonkinlainen järki pitää työllisyysasioissa olla. En tiedä sitten, sanoinko kaikin puolin. Emme ole tyytyväisiä SDP:n ohjelmaan, mutta tässä tilanteessa varmaan mitkään ohjelmat eivät ole sen huonompia kuin hallituksen ohjelmataan eli kaikkea pitää kokeilla. Tästä varmaan voidaan käydä keskustelua, on se sitten opposition tai hallituksen kanssa, mutta pitää myös työnteossa olla jonkinlainen järki. Mitä äskeinen puhuja mainitsi, niin kyllä haluaisin tarkempia selvityksiä, miten käytännössä tänä päivänä jaetaan työtä, kuka maksaa, jos on kuusituntisia työpäiviä, kuka on maksumies. Samoin kun puhutaan kansalaispalkasta — kaikki ovat hyviä asioita — pitäisi asia miettiä loppuun, kuka maksaa ja millä rahalla.

Ed. S a a r i : Arvoisa puhemies! Tätä keskustelun alkua kuunnellessani väkisinkin tulee mieleen, että taitavat olla vaalit jälleen tulossa, kuten ovatkin; vaaleihin on joka tapauksessa aikaa vähemmän kuin yksi vuosi. Niin paljon tuntuu ihmeiden tekijöitä täällä salissa nyt istuvan, kun samat ihmiset haluavat kiihkeästi sekä lisätä valtion menoja että vähentää valtion tuloja. (Ed.

Lahti-Nuuttila: Keskustan ihmeille pitää olla vastavoimia!)

Nyt tässä sitten jää vain yksi eli se kolmas elementti unohtuiksi eli velka, jolla erotus tietenkin on silloin katettava, ja unohtetaan, että olemme sellaisessa velkaantumisvauhdissa, että tällä vuosikymmenellä muutaman vuoden kuluksaan, jos tätä velkaantumisvauhtia jatketaan, valtion korkomenot muodostuvat budjetin suurimmaksi pääluokaksi. (Ed. Lahti-Nuuttila: Kenen johdolla on näin tapahtunut?) Silloin valitettavasti vain käy niin, että ehkä ei enää sitten keskustella siitä, tehdäänkö indeksikorotuksia, indeksitarkistuksia tai vastaavia, vaan silloin pian jo kysytään sitten, maksetaanko yleensä eläkkeitä ja vastaavia.

Arvoisa puhemies! Hallituksen runsas kuukausi sitten antamassa kuluven vuoden ensimmäisessä lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan 1 735 miljoonan markan nettolisäystä menoihin. Lisätalousarvion tasapainottamiseksi lainanottoa ehdotetaan lisättäväksi 735 miljoonaa markkaa. Kyse on markkamääräisesti siis aika pienistä muutoksista kuluven vuoden talousarvioon. Myöskään valtiovarainvaliokunta ei ole tehnyt esitykseen markkamääräisiä muutoksia. Vuoden 94 budjetin loppusumma kasvaa näiden muutosten jälkeen runsaaseen 195 miljardiin markkaan. Tämäkin on tietysti paljon, kun ajatellaan, että hallitus pyrkii ensi vuoden, siis vuoden 95, talousarviossa alle 180 miljardin markan tasolle.

Markkamääräisten muutosten pienuudesta huolimatta olisi minusta kuitenkin väärin puhua tällä kertaa rutiinilisäbudjetista. Kyse on itse asiassa hyvinkin merkittävästä käänteestä tasavallan finanssipolitiikassa. Tämä vain on jäänyt tai tahallisesti jätetty kovin vähälle huomiolle.

Vielä vuosi sitten, viime keväänä, talouspolitiikassamme elettiin suurin piirtein veitsen terällä. Korkotaso oli tuolloin korkealla ja vaihtotase miinuksella. Suomen kansantalouden ulkomainen velka oli nousussa, ja suomalaisten luottokelpoisuus oli hyvin kriittisen tarkastelun kohteena maailman rahoitusmarkkinoilla. Silloinkin vaadittiin kovasti velalla tapahtuvaa elvytystä. Siinä tilanteessa kysynnän elvyttäminen velalla olisi johtanut tuonnin lisääntymiseen, vaihtotaseen edelleen heikkenemiseen ja epäluottamuksen kasvamiseen maailman rahoitusmarkkinoilla. Suomen kykyyn hoitaa velkojaan ja kenties velkahanon sulkeutumiseen tai ainakin hyvin voimakkaaseen korkotason nousuun vielä siitä tasosta, missä silloin elettiin. Nyt nousun merkit ovat kuitenkin selvästi nähtävissä, selvemmin

kuin kertaakaan tuon aallonpohjan ohittamisen jälkeen.

Vienti lisääntyy tänä vuonna valtiovarainministeriön kuukauden takaisen ennusteen mukaan noin 11,5 prosenttia, ja myös teollisuuden investoinnit lähtevät vuoden aikana selvään kasvuun. Hallitus edistää myös tällä lisäbudjetilla yksityisiä investointeja ja aientaa työllisyyttä parantavia ja tuotantotoimintaa tehostavia julkisia investointeja. Jälkimmäisiä esitykseen sisältyy eri hallinnonaloilla yhteensä kaikkiaan noin 1 200 miljoonan markan verran. Julkiset investoinnit suuntautuvat luonnollisestikin etupäässä infrastruktuuriin, ennen muuta liikenneverkon parantamiseen. Myöskään energiainvestointeja ei ole lisäbudjetissa unohdettu. Kuten lisäbudjetin perusteluissa on todettu, eri toimenpiteiden avulla arvioidaan myötävaikutettavan yhteensä noin 5–6 miljardin markan määräisten yksityisten ja julkisten investointien käynnistymiseen vuonna 94.

Tämän käänteen finanssipolitiikassa on mahdollistanut nimenomaan vaihtotaseen kääntymisen plussalle. Edellä mainitussa ennusteessaan valtiovarainministeriö on arvioinut vaihtotaseen ylijäämän kohoavan 12 miljardiin markkaan tänä vuonna, mikä merkitsee jo melkoisen elvytysvaran syntyä myös budjettipolitiikassa. Kun velalla elvyttäminen vielä vuosi sitten voitiin erinomaisen perustellusti tuomita täysin vastuuttomaksi, vaihtotaseen paraneminen avaa nyt varovasti myös näitä portteja. Varovainen velanotto ei tässä tilanteessa myöskään automaattisesti enää nosta korkotasoa, kuten aiemmassa vaiheessa asianlaita oli.

Valtion vuoden 1995 talousarvion teko ei edellä sanotusta huolimatta tai ehkä siitä johtuen ole suinkaan ongelmatonta. Talouden tunnuslukujen paraneminen ei vielä merkitse hyvien aikojen paluuta. Tuskinpa meillä samanlaisia aikoja, joita elettiin 80-luvun lopulla ja vuosikymmenen taitteessa, ainakaan meidän elinaikanamme koskaan palaa. Mutta tämä kehitys kuitenkin luo edellytyksiä huonojen aikojen, tosin melko hitaalle, kohentumiselle. Nopeaa helpotusta työttömyyteen ei ole löydettävissä millään keinolla. Jos sellaisia hokkuspokkuseinoja olisi olemassa, ne taatusti olisi kyllä käytetty täysimääräisesti ja moneen kertaan.

Budjettia rasittavat kohtuuttomasti työttömyysturvamenojen ohella edelleen pankkituki ja koko ajan lisääntyvät valtion korkomenot. Ei liene kovin kaukana, jos ennakoi näiden kolmen menoerän lohkaisevan suurin piirtein kolmas-

osan ensi vuoden talousarviosta. Sattumako vai ei, suurin piirtein saman kolmasosan menoista julkinen valta joutuu rahoittamaan ensi vuonna-kin velalla. Käytännössä tämä merkitsee vain sitä, että säästötoimia on pakko edelleen jatkaa. Hallituksen on pakko etsiä säästöissään entistä enemmän sosiaalisia painotuksia ja vastaavasti vähentää juustohöylän käyttöä. Kuitenkin se orastava kehitys, se myönteinen kehitys, joka meillä nyt on, voidaan myös tuhota sillä, että päästämme menotalouden valloilleen ja lisäämme hyvin voimakkaasti velanottoa. Valtion ja kuntien talouteen niin laskukausi kuin nousukin tulevat viipeellä, ja siten tuo alkanut nousu ei vielä kovin voimakkaasti näy valtiontaloudessa. Pidättyväisyyttä menotaloudessa on siis pakko jatkaa, ettei velanotto riistäydy entistä pahemmaksi.

Keinoja kotimaisen kulutuksen elvyttämiseksi, mikä olisi erinomaisen tärkeä asia työllisyyden parantamishankkeessa, on viime kuukausien julkisessa keskustelussa etsitty hartaasti. Tämänkin keskustelun alkuvaiheessa siihen on jo moneen otteeseen puututtu.

Verotuksen keventämistä on varsin yleisesti esitetty keinona, joka antaisi nopeimman elvytysruiskeen kotimarkkinoille. Verotuksen taso onkin meillä olosuhteitten pakosta kohonnut sellaiselle tasolle, ettei veroasteen nosto enää ehkä toisi lisää valtion kassaan varoja; aletaan olla kyllästymispisteessä. Tuloverotuksen laskeminen olisikin varsin toivottavaa ja erityisesti, jos se voitaisiin toteuttaa pieni- ja keskituloisia suosivalla tavalla.

Minusta kuitenkin tässä verokeskustelussa on hieman sorruttu populismin puolelle, ehkä lähes-tyvien vaalien pelossa, koska on niin mukava kertoa kansalaisille, että veroja koetetaan alen-taa. Luulen, että avainsana kotimaisen kysynnän elvyttämisessä on kuitenkin työttömyys ja nimenomaan työttömyyden saaminen selvästi näkyvään selvänumeroiseen laskuun. Hankinnoista pidättäytyminen eli siis kotimarkkinoiden hidas kierto ei suinkaan aina johdu suoranaista rahan puutteesta, vaan varovaisuudesta. Niin kauan kuin työttömyys on noususuunnassa, mielestäni on hyvin inhimillistä ja normaalia, että hyvin moni haluaa elää varman päälle, välttää hankintoja siinä pelossa, että mahdollisesti työttömyys kohdistuu omalle kohdalle. Tätä todistaa myös se, että säästämisasteessa on tapahtunut hyvin vahva nousu.

Aivan viimeaikaisten kauppojen tilastojen valossa näyttää siltä, että myös kotimarkkinoiden

myynti on vilkastunut ja myyntiluvut ovat kääntyneet nousuun. Luulen, että tämä on selvässä yhteydessä siihen, että työttömyyden kasvu on pysähtynyt ja näköpiirissä on työttömyyden kääntyminen laskuun. On tiedossa, että taloutemme pohja on kuitenkin saatu sellaiseen kuntoon, että siitä voidaan ponnistaa ja päästä parempia aikoja kohti. Sellainen uskon palautuminen kotimarkkinoiden elpymiseen on äärimmäisen tärkeä asia.

Niin lasku- kuin nousukierrekin ovat sellaisia, että niissä on monia kierrettä ruokkivia ja voimistavia tekijöitä. Aikanaan, kun vahvan markan ja kasinotalouden buumi puhkesi kesällä 90 ja ajauduttiin alenevaan kierteseen, siihen oli myös monia tekijöitä: Työttömyys kasvoi, valtion menot sitä kautta lisääntyivät, käytettävissä olevat varat vähenivät, ja taas tarvittiin lisää veronkantoa. Siitä tuli sellainen kierre, joka koko ajan ruokki itseään. Kun vain maltettaisiin hie-man näitä kylätappeluja ja tällä huutamista vähentää, minusta meillä olisi nyt aika hyvä mahdollisuus päästä tuon nousukierteen alkuun, jossa myös on sitä kierrettä ruokkivia monia tekijöitä. Siksi on nyt äärimmäisen tärkeää, että kaikki mahdolliset keinot työttömyyden selvään laskuun kääntämiseksi käytetään hyväksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluaisin tältä arvokkaalta paikalta vielä palata siihen asiaan, jonka ed. Sirkka-Liisa Anttila otti aikaisemmin esille, eli kuinka paljon kansalaisilla itsellään on mahdollisuuksia vaikuttaa tämän talouden elpymiseen. On laskettu, että keskimäärin jokainen suomalainen käyttää noin 2 500 markkaa kuukaudessa erilaisten hyödykkeiden hankkimiseen. Ja jos heistä jokainen todella tästä 2 500 markasta suuntaisi yhden satasen enemmän suuntaisi kotimaisiin hyödykkeisiin, se tietäisi yksistään jo noin 30 000:ta uutta työpaikkaa, parantaisi usealla miljardilla markalla meidän vaihtotasettamme ja loisi sillä tavalla uusia mahdollisuuksia myös elvyttämiseen.

Ed. Laurila merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Saari kehui puheenvuoronsa alussa, että tämä lisäbudjetti ei ole mikään rutiinibudjetti vaan se merkitsee suunnanmuutosta. Siitä olen aivan samaa mieltä. Tämä totta vie merkitsee suunnanmuutosta. Tämä on ensimmäinen selvä vaalibudjetti. Osumimman analy-

sin tästä suunnanmuutoksesta lienee tehnyt Ilta-Sanomat 15.3. pääkirjoituksessaan otsikolla "Poliittista kotiinpäinvetoa". Tässä muutama lainaus siitä. Itse yhdyn näihin näkemyksiin:

"Tiemäärärahojen jako osoittaa takavuosilta tutun kotiinpäinvedon palanneen poliittiseen toimintaan, vaikka juhlapuheissa vannotaan uuden poliittisen kulttuurin nimeen. Eduskunnan käsittelyssä parhaillaan olevassa lisäbudjetissa esitetään tieverkon kehittämiseen lisää rahaa yhteensä 335 miljoonaa markkaa. Jos summa jaetaan vaalipiireittäin, eniten rahaa osoitetaan sinne, missä on eniten ministereitäkin. Mistä sitten johtuu, että nyt ministerit ovat taas halunneet itse nimetä pienimmätkin työmaat? Yksi syy on varmasti eduskuntavaalien lähestyminen. Kun valtion varoja ei tällaisena niukkuuden aikana juuri muilla aloilla riitä ministerien mielen mukaan jaettaviksi, keksittiin tiemäärärahat. Ministerien omat vaalipiirit saavat rahoista 95 prosenttia." Ja vielä lopuksi: "Tapaus kuvaa surkuhupaisalla tavalla ministereiden poliittista laskelmointia. Lisäbudjetin määrärahoja perustellaan tieverkon kehittämällä ja työllistämällä." Ja näin ed. Saarikin teki.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämä lisätalousarvio antaa muutamalle tuhannelle ihmiselle työtä tilapäisesti: fillarikuskeille, autonkuljettajille, yrittäjille ja sillä tavalla suunnilleen sen määrän, mitä Hakan konkurssissa jää työttömäksi. Tämä toivottavasti vaikuttaa niin, että jotkut ihmiset saavat olla kuusi kuukautta työssä ja pääsevät uudelleen ansiosidonnaiseen päivärahaan kiinni, ehkä siinä mielessä on ihan hyvä.

Mutta ed. Saari puhui siitä, että kysynnän elpyminen on näkyvissä. Minä sanoisin, että ihmisten piirissä on suorastaan tuskainen tarve jo tässä vaiheessa lisätä kysyntää, jos siihen on vain rohkeutta ja jos siihen on varoja. Tätä vihertävää ruohonkortta pitäisi nyt tässä vaiheessa sekä rohkaista että antaa siihen myös taloudelliset mahdollisuudet.

Minä hyväksyn hallituksen toimenpiteen maan ulkoisen talouden tasapainon ja perusrakenteiden kuntoon saattamiseksi, se on välttämätöntä. Mutta verokortit, jotka tulivat nyt kansalaisille verojen ja maksujen lisääntyessä, vähensivät uskoa tulevaisuuteen, vähensivät käytettävissä olevien varojen määrää ja veivät sen positiivisen vihertävän ruohon taas keltaiseksi. Tästä veronkiristyksestä pitäisi kiireesti luopua, kääntä toiseen suuntaan. Se on tavallaan, mi-

nisteri Viinanen, setelirahoitusta sinne yleisön suuntaan nyt tällä tavalla, uskoa, vähän ostovoimaa sen paineen päästämiseksi liikkeelle, mikä ostavan yleisön joukossa on. Silloin putki tuotannosta kaupan kautta yleisölle pikkuhiljaa aukeaa ja antaa sellaisia työpaikkoja, jotka eivät ole muutaman kuukauden lapiohommia, traktorin- ja kuorma-autonkuljettajan hommia, vaan koko kansantalous alkaa elpyä. Mutta on ääretön virhe tämä verotus, joka tuli kansalaisten tietouteen nyt, kun verokortit näyttivät todellisuudessa, mitä käteen jää.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Minä palaan jälleen siihen asiaan, mistä jo kerran sanoin, että kritiikin kärki pitää kohdistaa sinne, mistä tämä ns. verojen kiristys tulee. Se tulee tämän vuoden työttömyysvakuutusmaksujen korotuksesta, joka oli palkansaajajärjestöjen tietoinen ratkaisu. He itse halusivat tämän valinnan sen sijaan, että olisi tehty tiettyjä rakenteellisia, sittenkin varsin vähäisiä säästötoimia työttömyysturvajärjestelmään. Se ei kelvannut. He mieluummin halusivat ottaa työttömyysvakuutusmaksun jopa siten, että viime kädessä, aivan viimeisillä metreillä ilmoittivat ottavansa tiettyjä muutamia kymmeniä miljoonia edelleen nekin lisättäviksi työttömyysvakuutusmaksuun. Toivon, että kaikki rehellisesti tunnustaisivat, mistä tämä verojen korotus tulee. Se tällä kertaa tulee nimenomaan työttömyysvakuutusmaksun korottamisesta. Veroasteikkojahan nimenomaan inflaatiotarkistus tekemällä ja pikkuisen siellä lainaveroa fiilaamalla päinvastoin laskettiin. Mutta tämä työttömyysvakuutusmaksu imi kaiken. Kääntäkää se kritiikin kärki sinne, minne se kuuluu.

Toivon, että ed. Aittoniemi lopettaa lopulta tämän vanhan levyn pyörittämisen setelirahoituksesta. Se ei palvele tämän maan talouden tervehdyttämistä millään tavalla. Onneksi sille ei kovin laajasti painoarvoa anneta niillä markkinoilla, joista Suomenkin valtion rahoitus on pitkälti kiinni. Tällaiset puheet pitää unohtaa.

Ed. Hä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen ainakin unohtaa kokonaan, että lapsiperheiden verojen kiristykset ovat täsmälleen valtiovarainministeriön suunnitelmien mukaisia. Lapsiperheiden verovähennykset poistettiin ja niitä ei kompensoitu riittävästi lapsilisillä. Tämä on tällä hetkellä eniten huomiota herättänyt verojen kiristys.

Mitä muuten tähän tilanteeseen tulee, talou-

den pohja ei suinkaan ole kunnossa, niin kuin ed. Saari sanoi. Syösykierrettä ei saa poikki ennen kuin talouden suuntaa on muutettu.

Meidän vientimme kilpailukyky on kasvanut pakkodevalvaation johdosta, ei hallituksen tietoisilla päätöksillä. Saman pakkodevalvaation johdosta aiheutettiin tuhoisa määrä konkurssreja kotimarkkinoilla.

Korkotaso laski sen vuoksi, että Saksa hölläsi omaa ylikireää rahapolitiikkaansa. Sekään ei laskenut luottamuksesta Suomen hallitukseen.

Vaihtotase on kuntoutunut vain sen takia, että kulutuskysyntää ei ole, kotimaiset investoinnit ovat lamassa ja kotimainen yksityinen kulutuskysyntä on lamassa. Kotimaisen suosisella tätä ei pystytty auttamaan. Ihmisethän ovat juuri suosineet kotimaista, niin kuin vaihtotaseesta näkyy. Tuontitavaroiden ostaminen on loppunut. Enempää ei pysty suosimaan, kun ei ole rahaa, jolla lisää kotimaista suosisi. Sen vuoksi nimenomaan pitää veron kevennyksiä saada.

Kannattaa todeta vielä talouden pohjasta se, että äsken lueteltujen mittarien lisäksi valtion velka on lisääntynyt samaan aikaan viisinkertaiseksi, budjettialijäämät edelleen kasvaneet ja työttömyys ennätyslukemissa. Onko tämä nyt oikeata talouden pohjan kunnossa pitämistä?

Valtiovarainministeri Viinanen: Rouva puhemies! Ensinnäkin on todettava lapsiperheille tapahtuneesta veron kiristyksestä, että niin kuin ehkä verokortista näkyy, on varmasti kohteita prosentteja sinänsä valitettavasti. Mutta on muistettava, että lähes kokonaan, ei nyt kokonaan, mutta varsin keskeiseltä osalta, korvattiin kuitenkin lapsilisiä korottamalla, asumistukea lisäämällä ja uudelleenkohdentamalla ne menetykset, mitä lapsiperheille verovähennysten poistamisesta aikaansaatiin. Tämä puoli yleensä unohdetaan ja taivastellaan ainoastaan korotettuja verotuksen prosentteja.

Sanon vain sen, että jos ulkoista tasapainoa tässä maassa ei olisi saatu kuntoon, niin täällä asiat olisivat oleellisesti huonommin, todella merkittävästi huonommin. Se on ollut keskeinen tekijä, jota on tarvittu pitääksemme korkotasoa edes tällaisella tasolla ja saadaksemme rahoitettua myös ulkomaisella lainapääomalla niitä yli-imitoitettuja menoja, joita meillä tällä hetkellä on. Tämä on pitkälti devalvaation seurausta; se tehtiin selväksi, mitä devalvaatiosta tuleman pitää. Se on deflatorinen kehitys, joka tulee iskemään palkansaajien suoneen pahalla tavalla.

Mutta ne, jotka ajoivat devalvaatiota, pakenevat vastuutaan, ovat koloissaan joka ikinen niin tässä salissa kuin monessa etujärjestössä. Heitä ei kritisoi kukaan. Hallitus ei devalvaatiota halunnut missään vaiheessa. Tämä on hinta, jota siitä maksetaan, se tehtiin täysin selväksi. Se pitää nyt vain valitettavasti maksaa.

Mitä velkaantumiseen tulee, niin on muistettava, että koko eduskunta, ketään sormella osoittamatta, ja kaikki puolueet ovat olleet tekemässä sitä jäykkää lainsäädäntöä, joka pitää menoautomaatit yllä. Sellaisia menoautomaatteja, joita ei ole rakennettu ollenkaan tällaiseen lamatilanteeseen ja alhaisen bruttokansantuotteen kasvun tilanteeseen, pitäisi pystyä purkamaan, mutta kerta toisensa jälkeen keskeinen osa näistä laeista torjutaan eri ryhmien toimesta, etupiirien toimesta.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja ed. Saari arvioi arvokkaasti arvokkaalta paikalta, että vaalit ovat tulossa. Ed. Saari syytti kaikkia muita populismista ja hokkuspokkustemppejen esittelyistä. On todella ilahduttavaa, että Suomen keskusta ei sorru populismiin eikä tee hokkuspokkustemppeja eikä harrasta kylätappeluita. Se suorittaa tappe-lunsa hallituksessa.

Todellakin myös tämän lisätalousarvion sisälöstä on nähtävissä se, että valtion rahojen jako tapahtuu painotetusti päähallituspuolueen kannatusalueille, puhumme sitten vesistö- tai vesihuoltotoista, puhumme energia-avustuksista, työvoimaministeriön hallinnonalasta tai teistä, niin kuin ed. Luukkainen jo mainitsi. Minua tässä yhteydessä ihmetyttää se, aikooko meidän valtiovarainministerimme, joka on kuitenkin osoittanut ryhdikkyyttään, jatkuvasti tämänkin vuoden ajan sallia, että lisäbudjeteista tulee puhtaita Suomen keskustan lisäbudjetteja ja ed. Saari saa meitä kaikkia muita syyttää hokkuspokkustemppejen esittelystä, kun niitä hokkuspokkustemppeja ei lisätalousarviosta löydy.

Valtiovarainministeri Viinanen: Arvoisa puhemies! Mitä liikenneinvestointeihin tulee, niin siellähän tilanne oli sellainen, että keskeisiltä osin painotus oli niihin liikenteen solmukohtiin, jotka on todettu myös liikenneministeriön arvioissa keskeisiksi ongelmiksi. Mutta kävi vain sillä tavalla, että kannattavuusarvioissa ne keskittyivät pitkälti Etelä-Suomeen. Tämä johti siihen, että painotus oli ihan kiistatta melkoisesti-

kin epätasapainossa moneen muuhun työttömyysalueeseen verrattuna. Näin ollen haettiin sellaisia kohteita nimenomaan vaikeimmille työttömyysalueille, joille kohdennettiin ehkä arvosteltavia tai arvostelemattomia tiehankkeita ja muita projekteja. Kyllä tässä sinänsä ihan hyvä tahto kaikilla oli hakea.

Se on toinen kysymys, että ministerit sattuvat olemaan sellaisilta alueilta, missä solmukohtia keskeisissä liikenteellisissä kysymyksissä on. Näinhän voi tietysti asioita tarkoitushakuisesti esittää ulospäin, niin kuin eräässä iltapäivälehdessä on esitetty. Mutta keskeinen tieverkko-ohjelma, mikä on, lukuunottamatta tienpidon rahojen, mitkä menevät tielaitoksen erillisellä rahoituksella, osoitettuna tarkemminkin tässä budjetissa, sattuvat olemaan näiden ministereiden alueilla, mutta kyllä pohjaesitys lähti liikenneministeriöstä ihan ilmeisesti selkeillä äsken mainitsemillani periaatteilla.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Sen johdosta, mitä ed. Lahti-Nuuttila sanoi tässä istunnossa, ja kun samaa tekstiä on jaeltu ja viljelty eräissä valtakunnallisissa lehdistä — myönnän kyllä, että lähinnä iltapäivälehdissä — tekstiä, jolla ei ole kovinkaan vankkaa yhtymäkohtaa totuudelliseen pintaan, ja sen johdosta että täällä esitettiin samanlaisia iltapäivälehtien viestejä, halusin tulla täältä puhujakorokkeelta sanomaan oman sanottavani tähän kysymykseen, siihen kysymykseen, miten jakaantuvat investoinnit valtion nyt käsittelyssä olevassa lisäbudjettiesityksessä.

Lähden liikkeelle siitä, että vielä kukaan en ole tyytyväinen siihen lopputulokseen. Ei niinpäin, ed. Lahti-Nuuttila, että tällä lisäbudjetilla kylvettäisiin rahaa kehitysalueille tai heikoimmille alueille kohtuuttomasti, ei niin, vaan täsmälleen päinvastoin: Vieläkään tämä esitys ei ole minun mielestäni oikeudenmukainen mainittuja alueita silmälläpitäen.

Mitä tulee siihen, että ministeri Viinanen alkuperäinen lisäbudjettiesitys olisi ollut oikea ja lopputulos väärä, olen tässä mielessä täysin eri mieltä tuohon tapaan esitelmöitsien kanssa. Alkuperäinen lisäbudjettiesitys — kerron sen nyt tässä, koska tästä on julkisuudessa niin paljon keskustelua käyty — oli hieman karkeistaen ja yksinkertaistaen seuraavantapainen: Vaasa — Tampere — Kouvola-linjan yläpuolelta siitä miljardista markasta ei löytynyt kuin muutama hasu investointikohde, joihin yhteensä meni muutamia kymmeniä miljoonia markkoja, ehkä 100

miljoonaa markkaa kaiken kaikkiansa. Mainitun linjan eteläpuolelle sijoittuivat kaikki ne kohteet, mitä liikenneinvestoinneiksi tai muiksi suuri investoinneiksi lisäbudjettiesityksessä esitettiin. Oli aivan oikein ja välttämätöntä, että lisäbudjettiesityksen käsittelyn yhteydessä tämä esitys laitettiin uusiksi. En häpeä sitä, että se laitettiin uusiksi, vaan pidin välttämättömänä, että se näiltä osin uusiksi myös laitettiin. Sekä liikennepoliittisista, ed. Luukkainen, perusteista lähtien että alueellisen kehityksen tarpeista lähtien että vielä kolmanneksi työllisyysnäkökulmista lähtien, kaikista näistä lähtökohdista käsin, se esitys ja ne korjaukset, mitkä tehtiin, olivat oikean suuntaisia. Mutta kuten ensi sanoikseni sanoin, ne eivät välttämättä ole vieläkään riittäviä, oikean suuntaisia, mutta ei välttämättä vieläkään riittäviä.

Mitä tulee siihen, kohtaantuvatko nyt ne hankkeet, mitä liikenneinvestointeina on esitetty, joidenkin ministerioiden kotialueille, voi olla ja pitää paikkansa, että esimerkiksi Hämeeseen menee aika paljon liikenneinvestointeja. Moottoritien rakentamiseen Hämeenlinnaan menee monta kymmentä miljoonaa markkaa, muistini mukaan 60 miljoonaa markkaa. VR-investointeihin menee iso määrä, kymmeniä miljoonia markkoja niihinkin. Nyt minulla ei ole tarkkoja lukuja tässä. Minä voin tarkistaa tuolta. Muistikuva näistä asioista sattuneista syistä on kuitenkin kohtuullisen tarkka.

Arvoisa puhemies! Minusta näillä asioilla sekä julkisuudessa että ennen kaikkea eduskunnassa pallottelu, totta kai, on kiintoisaa puuhaa. Mutta kyllä täytyy pitää mielessä se, että me suomalaiset rakennamme koko Suomea. Puhtaasti ihan investointitarpeita tulee siitä lähtökohdasta, totta kai, että liikenteelliset seikat pitää ottaa huomioon, ja ne on otettu huomioon myös tässä jaossa, mikä nyt on lisäbudjetiksi kirjattu. Mutta sen ohella myöskään mielestäni työllisyysvaikutukset tai työllisyysnäkökohdat ja aluepolitiikan tarpeet ja alueellisen kehittämisen tarpeet eivät nekään saa jäädä vaille huomiota silloin, kun merkittäviä yhteiskuntapoliittisia ratkaisuja tehdään, ja niitähän tehdään myös lisäbudjettinettelyn kautta.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pyysin vastauspuheenvuoron ministeri Viinasen puheenvuoron johdosta. Hän on poistunut salista, mutta sen hulan oikaista hänen puheessaan, että lapsivähennysten poistoa ei kompensoitu kokonaan lapsili-

sillä, vaan siihen jäi noin 200 miljoonan markan aukko.

Ministeri Viinanen toistamiseen syytti ammatityhdistysliikettä siitä, että verot ovat nyt niin korkealla kuin ovat. Se johtuu hänen mukaansa lähinnä ammattityhdistysliikkeen vaatimasta työttömyysvakuutusmaksun korotuksesta. Se tietysti pitää osin paikkansa, että työttömyysvakuutusmaksu korottaa noita veroja. Mutta itse ydinkysymyksen on se, että meillä on yli 500 000 työtöntä. Jos työttömyysluku olisi alempi, työttömyysvakuutusmaksuja ei tarvittaisi, ei tarvittaisi niin paljon.

Minulla on se vankka käsitys, että tämä hallitus on tietoisesti valinnut sen linjan 91, että suurtyöttömyyden kautta saadaan Suomi eurokuntoon. Jos kuka muistaa valtiovarainministeriön virkamiesten lausuntoja vuodelta 91 ja on seurannut näitä tapahtumia, niin muuhun lopputulokseen ei voi tulla. Luulen kuitenkin, että hallituksella todennäköisesti oli tarkoitus pysäyttää työttömyyden kasvu jossain kohtaa, mutta se on riistäytynyt käsistä.

Ed. Saari puhui siitä, että ihmisten pitäisi kuluttaa enemmän, koska ihmisillä on ostovoimaa, koska säästämisaste on noussut. Se todella pitää paikkansa. Mutta nyt tullaankin siihen ydinkysymykseen, minkä takia ihmiset eivät kuluta. Se johtuu siitä, että ihmiset eivät luota tulevaisuuteen. He eivät luota tähän hallitukseen eivätkä siihen, että heillä olisi huomenna työtä, vaan he säästävät pahan päivän varalle. Siitä ei totisesti ihmisiä voi syyttää.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin puheenvuoron myös valtiovarainministeri Viinasen ay-vastaisen populistin vuoksi, jota hän toistuvasti harrastaa, tässä tapauksessa sillä, että palkansaajajärjestöt olisivat olleet määrätietoisesti korottamassa veroja, kun ne työttömyysturvan rajun heikentämisen vastapainoksi ja nykytasaisen työttömyysturvan rahoittamiseksi olivat yhteisvastuullisesti valmiita osallistumaan taakan kantamiseen. Tässähän täysin mustavalkoisesti yritetään kääntää hyve paheeksi ja päinvastoin. Hallituksen populismilakin pitäisi joku moraalinen raja olla. Tämä ratkaisu oli ainoa, jossa on hallituksen linjaa saatu murrettua ammattityhdistysliikkeen painostustoimin, ainoa kerta, kun tätä ainoan vaihtoehdon politiikkaa on voitu toisella ratkaisulla muuttaa hiukan inhimillisemmäksi ja solidaarisemmaksi. Siitä riittää nyt nokan koputtamista pitkään.

Jos meillä kaikissa näissä keskeisissä talouspoliittisissa ratkaisuisa olisi ollut joitain vaihtoehtoja tarkasteltavana ja niistä olisi esimerkiksi palkansaajajärjestöjen tai opposition kanssa neuvoteltu, Suomi olisi paljon onnellisemmassa asemassa tällä hetkellä. Ei olisi päästetty työttömyyttä kasvamaan Euroopan ennätyslukemiin. Ei olisi pysyvästi murennettu kansantalouden pohjaa, niin kuin tämän hallituksen politiikalla on tehty.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En halua loukata ministeri Viinasta, mutta minä olen huolestunut hänen hermojensa kunnosta, kun hän aina säpsähtelee, kun minä puhun setelirahoituksesta. Kaiken lisäksi hän kuulee väärin. Minä en tarjonnut ollenkaan setelirahoitusta, jota lähellä oltiin aikanaan silloin, kun Suomi oli kuilun partaalla. Oli muutamasta päivästä tai ehkä viikosta kysymys syösymisessä tuohon kuiluun.

Tänä päivänä ei tarvita setelirahoitusta, jos talouden rakenteiden kuntoonsaattamisen jälkeen, jossa Ahon — Viinasen hallituksella on ollut erinomainen työ ja ankara vastuu, käyte-tään tämän hetken herkkä tilanne oikein. Toisin sanoen tavalla tai toisella on välttämätöntä antaa uskoa tulevaisuuteen ja myös vähän rahaa ostoihin tuonne kansalaisten puolelle. Sitä setelirahoitusta olisi nyt veron alentaminen. Nyt tapahtui se, että usko tulevaisuuteen kitketään nostamalla veroja ja maksuja ja myös viedään vähäosaisilta yhä enemmän ostovoimaa pois. Tästä tässä asiassa on kysymys. Vaikka veronalennus ja maksujen alennukset olisi korvattu ja kustannettu vielä otettavalla velalla, sekin olisi koitunut ilman muuta ja koituisi tulevaisuuden hyväksi. Näin pitäisi tehdä.

Totean vielä, rouva puhemies, kun ministeri Viinanen on aina tuon devalvaatioasian kimpussa, että siinä ei tapahtunut mitään muuta virhetä, kuin että hallitus aikanaan devalvoi liian vähän. Devalvoitiin 12,3 prosenttia. Olisi pitänyt devalvoida 35 prosenttia, jota suuntaa oltiin vuonna 67 edustamassa. Silloin olisi ehkä välttytty kellutukselta, eivät olisi pelurit päässeet valuuttamarkkinoille mukaan ja rokottaneet. Tosin minä tiedän sen, että ulkomaiset velat vaikuttivat siten, että liian korkea devalvaatio oli tietyksi pelottava. Sekin asia on ymmärrettävä.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puutun myös tähän alueelliseen keskusteluun sikäli, että mielestäni täällä

aivan turhaan ministereitä asuinpaikan perusteella lähdetään osoittelemaan.

Mitä esimerkiksi tulee ministeri Kanervaan, jota iltapäivälehdet ovat tässä yhteydessä nostaneet esille, niin kyllähän Turku — Helsinki-moottoritieyhteys on tärkeä kansallinen tieyhteys ja on tärkeää, että sitä saadaan eteenpäin. Sehän liittyy Turku — Helsinki — Pietari-linjaan, joka muuttuvassa Euroopassa on erittäin tärkeä yhteys ja jota myös tasavallan presidentti Martti Ahtisaari kampanjassaan hyvin voimakkaasti tuki.

Muutoin en vasemmistopuolueiden edustajien puheenvuoroissa näe mitään erityistä toivon näkökulmaa. Kyllä edelleen on niin, että hyvä talouspolitiikka on parasta sosiaalipolitiikkaa. Ei Suomea saa henkiihieveriin velkaannuttaa. Ei Suomesta saa tehdä Karkkilan kaupunkia, jossa ihmisten perusturvaa ei pystytä hoitamaan. Kyllä tuo teidän talousajattelunne on tuollaista Karkkilan kaupungin talousajattelua ja se on kyllä huono asia ihmisten perusturvan ja Suomen tulevaisuuden kannalta.

Ed. Luukkainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Pekkarinen mainitsi lisäbudjetissa liikenneinvestointien uudelleenjaon syyksi tai perusteeksi paitsi aluepoliittiset syyt myös liikennepoliittiset ja työllisyyspoliittiset näkökohdat. Jos nyt katsotaan liikennepoliittisia ja työllisyyspoliittisia näkökohtia, kai niiden perusteella niiden investointien pitäisi olla nimenomaan ministerin mainitseman linjan eteläpuolella. Eihän liikenneinvestointeja kannata tehdä sinne, missä ei ole liikennettä.

Jos katsotaan, missä on eniten työttömyyttä tai missä eniten työttömyys on kasvanut, esimerkiksi Uudellamaalla työttömien määrä on kasvanut kaikkein voimakkaimmin, yli 32 prosenttia, kun koko maan vastaava kasvu on noin 26. Neljännes uusmaalaisista työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä, ja työttömyyden kesto on Uudellamaalla noin 40 viikkoa, kun koko maassa se on noin 36.

Okei, Lapissa on 3 000 pitkäaikaistyötöntä, mutta Uudellamaalla sattuu olemaan jo yli 30 000 pitkäaikaistyötöntä. Jos nyt olisi otettu huomioon esimerkiksi työllisyysnäkökohdat näiden rahojen jaossa, lopputulos olisi ollut varmasti toisen näköinen.

Ed. Luttinen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! En minä moiti ministeri Pekkarista, jos hän vetää kotiin päin. Kyllä hänellä

sellainen oikeus pitää olla. Tehköön siitä sitten jokainen omat johtopäätöksensä. Sekin oikeus pitää tietysti olla.

Minä vain haluaisin todeta, että kun ministeri Pekkarinen täällä kertoi, että liikenneinvestointiohjelmassa on otettu huomioon nimenomaan hankkeiden tärkeysjärjestys, niin tässä suhteessa minun on kyllä pakko oikaista. Nimittäin hyöty-suhteella mitattuna hankkeista kaikkein edullisin toteutettavaksi olisi ollut Järvenpää — Lahti-moottoritiehanke, jonka hyötysuhde on 2,1. Se on sama kuin Oulu — Ii-välin, mutta nämä muut hankkeet ovat selvästi sen alapuolella, aivan selvästi. Esimerkiksi Hämeenlinna — Iittala-väli, joka sinänsä on hyvä, että se on täällä, on hyöty-suhdeluvultaan 1,8, eli ei tässä nyt ole ajateltu sitä, mikä hankkeista on kaikkein tärkein ja kii-reellisin. Ottaen huomioon myös työttömyysasteen, joka on Lahdessa yli 28 prosenttia ja koko seudulla yli 25 prosenttia keskimääräislukuna, tuntuu aivan käsittämättömältä, että työllisyys-perusteilla ja sillä, että hankkeet on pantu tärkeysjärjestykseen, perustellaan esimerkiksi tämän-möisen hankkeen poisjättämistä. Eihän tällaisessa perustelussa ole mitään järkeä.

Ed. Lahti-Nuuttila (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Minä pohjasin edellisen vastauspuheenvuoroni valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan ed. Saaren tietyllä tavalla hyvin voimakkaaseen ja rajoittuneeseen asenteeseen. Käytin esimerkkinä myös sosialidemokraattisen valiokuntaryhmän vastalauseessaan käyttämiä viittauksia erityisesti vesistö- ja vesihuoltotoihin. Niihin ei ole kyllä budjetoitu rahoa ja todellakaan sen linjan alapuolelle lainkaan, minkä ministeri Pekkarinen täällä otti esille.

Vain vihjauksenomaisesti totesin ed. Luukkaisen puheenvuoron tierahoista, joihin myös ed. Luttinen äsken viittasi, ja sanoisin, että se nyt vielä puuttuisi, että perustellut ja kannattavat hankkeet Kolmostie ja ratatyö olisivat kokonaan poistuneet tästä lisäbudjetista. Niille on sekä liikenteelliset että myös työllisyyspoliittiset perusteet. Juuri Hämeessä työttömyys on kasvanut erittäin voimakkaasti.

Sisäasiainministeri Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Ei mainittujen hankkeitten pois ottamisesta ole varmasti kysymys. Se on hallituksen esitys, mikä tässä nyt on.

Mitä tulee siihen, merkitseekö tämä jotain kohtiin päin vetämistä, minä tietysti toivon mieluusti, että ed. Luttinen kertoisi tuon, mitä äsken

sanoi, esimerkiksi ed. Laitiselle ja hänen kauttaan vaikkapa vähän laajemminkin siellä. Tilanne on se, että ed. Luttinen toivon mukaan tietää valtion investointien kohtaannon, mitä se on tällä hetkellä tämän lisäbudjetin jälkeen koko maassa. Vieläkin meillä on sellaisia alueita, jotka ovat korkean työttömyyden alueita, joilla korkean työttömyyden alueilla, huolimatta siitä että niillä on korkea työttömyys, valtion investoinnit ovat mainituille alueille selvästi pienempiä kuin on mainittujen alueitten väestöosuus koko Suomen väestöstä. Enkä viitsi nyt tässä sattuneesta syystä ruveta luettelemaan niitä maakuntia, niitä työvoimapiirejä, joiden kohdalla näin on kysymys, mutta eivät nyt niin hirveän kaukaa välttämättä kaikki sellaiset löydy.

Mitä ed. Luukkaisen puheenvuoroon tulee, on tietysti ihan totta, että noilla perusteilla, mitä ed. Luukkainen esille tuo, kyllä löytyy pääkaupunkiseudulta ja lähiympäristöstä moottoritiekoh-teita. Ed. Luukkainen on siinä oikeassa, että jos rahaa on, niin kyllä tänne voidaan rakentaa moottoriteitä huomattavasti enemmänkin. Olen yllättänyt teidän kannastanne suhteessa siihen, mitä olen vihreän liiton ymmärtänyt tähän saakka julkisuudessa esittäneen.

Ed. Hämläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on nähnyt, miten hallitus jakaa investointimäärärahoja epätasapainoisesti, tulee mieleen presidentti Koivisto. Me rypistelimme kovasti otsaamme silloin, kun presidentti varoitti turhista infrastruktuuri-investoinneista. Nyt tuli mieleen, mahtoikohan presidentti olla silloinkin kaukonäköisempi kuin me kukaan, mahtoiko hän jo silloin oivaltaa, miten epätasapainoisesti määrärahat tulevat tämän hallituksen jaettaviksi. Ministeri Pekkarinen koetti tätä jakoa kovasti puolustella. Mutta mikään, ministeri Pekkarinen, ei voi puolustella sellaista jakoa kuin esimerkiksi on ollut liikuntapaikkainvestoinneissa, joissa väkirikas Uusimaa saa noin 900 000 markkaa, siis ei edes miljoonaa, muut läänit 3—4 miljoonaa kukin, mutta kulttuuriministerin oma lääni, Oulun lääni, 6—7 miljoonaa, moninkertaisesti sen, mitä esimerkiksi väkirikas Uusimaa. Kaikki hallituksen toimet osoittavat semmoista paikallispoliitikon pikkunäppäryyttä sen sijaan, että pitäisi osoittaa vastuuta koko maasta ja koko maan työttömyydestä.

Kun keskustalaiset täällä ovat varoittaneet, että hallituksen ei pidä sortua sellaiseen politiikkaan, mitä Karkkilassa on harjoitettu, niin ei

pidäkään, mutta minä varoittaisin hallitusta myös siitä, että tällä hetkellä sen politiikka on verrattavissa ennen kaikkea ceasesculaiseen politiikkaan. Se on huolissaan ulkomaisesta lainanotosta, se on huolissaan vaihtotaseesta eikä piittaa siitä, kuinka paljon kansa kärsii. Näillä kansan uhrauksilla ja kärsimyksillä todellakin valtion velka on vain lisääntynyt ja budjettialijäämät kasvaneet.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvistin väite siitä, että joku haluaisi työttömyyttä tähän maahan, oli kyllä äärimmäisen käsittämätön. En usko, että kukaan tässä salissa haluaa, että meillä olisi yhtään työttömyyttä Suomessa. Mutta ed. Törnqvistin ja kaikkien muidenkin on syytä muistaa se, että laeilla ei työttömyyttä poisteta, vaan ainoastaan terveellä talouspolitiikalla. Haluan korostaa sitä, että ihmiset työllistävät eivätkä siis lait. Tältä osin toivoisin itse sitä, että entistä enemmän kiinnitetäisiin huomiota ei pelkästään teolliseen tuotantoon vaan myös palveluihin, koska suomalaisista 60 prosenttia työllistyy palveluissa ja siellä on kaikkein suurin mahdollisuus työllistämiseen tällä hetkellä. Tiettyä aktiivisuutta sillä suunnalla toivoisin.

Tärkeätä on myös se, että järjestelmää kehitettäisiin siten, että olisi riittäviä kiihokkeita työnteokoon. Tosiasia tänä päivänä on se, että tuloverotus on niin ankaraa, että meillä ei ole riittäviä kiihokkeita työnteokoon. Ja sanon: Kyllä tosiasia on myös se, että meillä on tiettyjä ongelmia työttömyysturvassa. Sanoisin, että työttömyysturvan tason laskentatapa on mielestäni jossain määrin ongelmallinen, koska se antaa mahdollisuuksia järjestelyihin ja melko korkeaan, tavanomaisesta ansiosta poikkeavaan laskentatapaan. Näihin ongelmiin täytyy voida avoimesti kaikkien meistä, myös ammattiyhdistysliikkeen ja myös vasemmiston, suhtautua, jotta ihmiset haluaisivat tehdä työtä mahdollisimman ahkerasti.

Mutta on selvää, että jos tuloverotusta halutaan keventää, säästöjäkin täytyy löytyä. Tosiasia on se, että mielestäni elinkeinotuista voidaan melko helposti löytää säästöjä, mikä johtuu siitä, että meillä tällä hetkellä talouspolitiikassa painotetaan ehkä tuotannon tukemista liian paljon, kun pitäisi entistä enemmän lähiaikoina ainakin painottaa nimenomaan kulutuskysynnän lisäämistä, koska se on se tapa, jolla voidaan kysyntää kasvattaa. Tuo kysyntä varmasti kohdistuisi aika suurelta osin kotimaisiin palveluihin ja olisi

nimenomaan työllisyyden kannalta varsin tervettä ja oikeata politiikkaa.

Ed. L u t t i n e n (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Aivan lyhyesti ministeri Pekkariselle vain totean, että selvittelyjeni perusteella voin todeta, että tielaitos oli vetänyt Lahti — Järvenpää-moottoritiehankkeen hankelistansa keulille juuri niitten perustelujen mukaan, mitkä äsken esitin. Samoin liikenneministeriön virkamiesvalmistelussa oli päädytty siihen, että tämä hanke pidetään siellä, mutta tämäntapaiset kuin Raippaluodon sillat piti vetää sinne ja heittää tällainen tärkeä hanke sivuun. Kyllähän tämä nyt on aika käsittämätöntä. Sitten puhutaan, että kun ei ole työttömyyttä, vaikka työttömyysprosentti hipoo 30:tä, niin ei voida tällaisia investointihankkeita pitää budjetissa mukana.

En minä tässä ministeri Pekkarista syytä. Ei se hänen vikansa ole, että näin on käynyt. Eikä sekään ole hänen vikansa, että täällä on sellaisia hankkeita, jotka sattuvat sijoittumaan hänen kohdaltaan hyville alueille. Tähän olisi pitänyt ottaa vain mukaan myös ne hankkeet, jotka ovat todella valtakunnallisesti tärkeitä ja työttömyyden hoidon kannalta tärkeitä hankkeita. Ne ovat jääneet nyt vain pois tästä.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti täsmennys ministeri Pekkariselle. Puhuin ylipäänsä liikenneinvestoinneista, en mistään moottoriteistä. Liikenneinvestoinnit pitävät sisällään myös raideliikenneinvestoinnit. Vihreät ovat aina olleet sitä mieltä, että liikenne pitäisi saada raiteille eikä niinkään rakentaa tyhjiä maanteitä ympäri kankaita. Sitä paitsi VR:llä radat näyttäivät lahoavan junien alle, ja huutava tarve on noin 2 miljardia vuodessa, se pitäisi investoida raiteisiin. Kannattaa muistaa, että raideinvestoinnit työllistävät paljon enemmän kuin tieinvestoinnit ja moottoritiehankkeet.

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi ei näköjään ole enää täällä mutta toivottavasti kuulee. Kehottaisin ed. Sasia lukemaan lehtiä ja julkaisuja vuoden 91 keväältä, joissa valtiovarainministeriön korkeat virkamiehet aivan julkisesti ilmoittivat, että valitaan sellainen linja talouspolitiikkaan, että suurtyöttömyyden kautta laitetaan Suomi eurokuntoon.

Ed. Sasi myös sanoi, että nyt täytyisi työllistää ihmisiä palveluihin. Se ei ole mahdollista, koska

palveluista yhä enemmän poistuu työvoimaa eli jää lisää ihmisiä työttömiksi sen vuoksi, ettei ihmisillä ole varaa ostaa näitä palveluja.

Hän puuttui taas tapansa mukaan työttömyyskorvauksiin. Tietääköhän ed. Sasi, miten ansioon suhteutettu työttömyyskorvaus laskeaan? Sen laskentatapahan on se, että peruspäivärahan ja palkan erotuksesta työttömyyskorvaus on 42 prosenttia. Peruspäivärahalla, jolle putoaa tämän vuoden loppuun mennessä noin 80 000 ihmistä, ei kyllä palveluja osteta. Se menee hyvin tarkkaan ruokaan, varsinkin kun nyt saamiini tietojen mukaan veroprosentti eräissäkkin tapauksissa peruspäivärahalla olevilla nousi 18 prosentista 23 prosenttiin. Se tietää sitä, että 446 markkaa täytyy riittää viikoksi ruokaan ym. menoihin. Se ei ole paljon.

Sisäasiainministeri P e k k a r i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaiselle vain totean sen, minkä jokainen meistä näkee tästä lisäbudjettiesityksestä, miten VR:n kehittämisinvestoinnit tässä sijoittuvat: Helsinki—Tikkurila, Helsinki—Tampere, Helsinki—Turku, Tampere—Seinäjohti, Kirkkonummi—Turku. Siinä ovat ne hankkeet, mitkä ovat kehittämishankkeita. Tämän lisäksi myös perusradanpidon suurimmat hankkeet kaikki sijaitsevat kutakuinkin samalla maantieteellisellä alueella.

Ed. Luttisen puheenvuoron johdosta vain totean sen, että minä hyvin uskon ja tiedänkin, että tielaitoksen käyttämillä kannattavuuskriteereillä oli varmasti ja on edelleenkin hankkeita, jotka ovat prioriteetiltaan hyvin korkealla ja joita pitäisi saada varmasti liikkeelle. Mutta näiden tielaitoksen prioriteettien ohella me joudumme ottamaan myös huomioon työllisyysilanteen ja myös aluepoliittiset tarpeet.

Minä en anna kerta kaikkiaan kovin suurta arvosanaa liikenneministeriön sellaiselle esitykselle, jossa on 800 miljoonaa markkaa käytettävissä kaiken kaikkiaan ja niistä hankkeista, mitä tämän potin sisälle nimeltä mainituiksi kohteiksi esitetään, linjan Vaasa — Tampere — Kouvola yläpuolelta löytyy kaksi hanketta. Se ei ollut kovin oikeudenmukainen eikä tasapainoinen esitys. Se oli alkuperäinen, liikenneministeriöstä tullut esitys.

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Pari kolme huomiota ensin aluksi.

Minusta ministeri Viinanen oli tavattoman ärtynyt eilen ja vielä enemmän tänään vaiheessa,

jossa keskustelu koski kulutuskysynnän lisäämistä. On vaikea ymmärtää, minkä vuoksi ministeri on niin ärtynyt, jos kansanedustajat peräivät kulutuskysynnän lisäämistä. Hämmästyttää tämä.

Toiseksi, ministeri Viinasen käyttäytyminen oli mielestäni ihmeellistä, kun hän koko ajan perustaa hallituksen poliittisen linjan siihen, mitä etujärjestöt ovat vaatineet. Ministeri unohtaa sen, että hallitus on vastuussa tälle eduskunnalle, eikä siinä auta se perustelu, että se tai tämä etujärjestö on ollut toista mieltä, kuin mihin hallitus on pyrkinyt. Eduskunnalle vastaa hallitus. Ei siinä voi mennä etujärjestöjen selän taakse.

Kolmanneksi toteaisin sen, että kun eilen kysyttiin ja tänään monen edustajan suulla, mitä hallitus on tehnyt tai aikoo tehdä kansalaisten kulutuskysynnän lisäämiseksi, niin ei tule yhtään ainoaa konkreettista vastausta. Ainoa, minkä ministeri Viinanen eilen mainitsi, on, että työttömyysvakuutusmaksu ei ensi vuonna nouse, siis työttömyysvakuutusmaksu. Minä oletan, että ministeri kyllä tarkoitti työeläkemaksua, koska hän perusteli kantansa eläkeratkaisulla. Pääministeri Aho eilen täydensi ministeri Viinasen puheenvuoroa ja puhui myös TEL-maksusta. Ilmeisesti siitä kuitenkin oli kysymys, ja kumpikin, niin valtiovarainministeri kuin pääministeri, peräsi nimenomaan eläkeratkaisua.

Kansalaisten ohella monet talouspoliittiset asiantuntijat ovat pitäneet välttämättömänä yksityisen kulutuksen lisäämistä ja nimenomaan katsovat, että kotimarkkinoiden elpyminen vaatii kansalaisten kulutuskysynnän lisäämistä. Tästä asiasta ministeri Viinanen on toista mieltä. Hämmästelinkin kyllä sitä, että ed. Sasi taas ilmoitti äsken puheenvuorossaan olevansa kulutuskysynnän lisäämisen kannalla.

Mielestäni nyt on jo riittävästi näyttöä siitä, että viennin ja vientihintojen voimakas kasvu ei lisää työllisyyttä. Tärkeää se varmaan on, mutta ei se ole lisännyt työllisyyttä tai ei ainakaan vähentänyt meillä työttömyyttä. Viennin kasvun voimakas lisääntyminen mielestäni todistaa myös sen, että meillä turhaan ruikutetaan hintakilpailukyvyyn puutetta. Jos tämä olisi jokin ongelma Suomessa, niin eihän vienti niin paljon voisi kasvaa ja vientitulot lisääntyä.

Mutta luulenkin, että hintakilpailukykyä koskeva ruikutus tarkoittaa nimenomaan sitä, että pitää saada pidetyksi palkat kurissa, pitää saada työntekijät joustamaan, heikentämään työehtojaan, työoikeuksiaan. Tästä kai eräänä osoituksena on juuri se työtaistelu, joka elintarvikealalla

alkoi koskien osaa yrityksiä, taistelu niitä huononnusesityksiä vastaan, joita työnantajat tekivät. Työnantajat sitten ryhtyivät vielä koko alaa käsittävän sulun toimeenpanoon.

Kulutuskysynnän lisäämisen ohella tarvitaan yhteiskunnan panostusta julkisiin palveluihin, rakentamiseen, investointeihin, korjaustoimintaan, uusien työpaikkojen luomiseen, pienyritysten toimintaedellytysten parantamiseen ja työttömyyden lieventämiseen. Tarvitaan myös työn uudelleenjakamista, uudelleen- ja täydennyskoulutusta sekä nuorten työharjoittelua ja vähintään määräaikaisen työn tarjoamista nuorille.

Idänkaupasta muutama sana. Meillä on pitkään jo hoettu, että meillä ei ole enää mitään erityisasemaa idänkaupassa. Emme saa olla allergisia ajatukselle idänkaupan erityisasemasta. Tietystikään idänkaupan Neuvostoliiton-aikaiset erikoisedellytykset eivät päde ainakaan kaikilta osin Venäjään, missä ulkomaankauppa on osana sikäläistä markkinataloutta. Mutta on mitä luonnollisinta, jos meidän ja itänaapurin taloussuhteiden myönteiset erityispiirteet puolin ja toisin koetaan kuitenkin etuna. Jos me Suomessa haluamme, että idänkauppa on kansantaloutemme kilpailuetu, naapuruuden takia ja nimenomaan sen perusteella on aina oltava olosuhteisiin sopeutettu erityisasema ja ehkä -asennekin Venäjän kaupan suhteen.

Idänkaupan edellytykset ja sisältö ovat meillä olennaisesti toiset kuin Ruotsilla tai muilla Venäjstä maantieteellisesti ja historiallisesti etäänpäässä olevilla Länsi-Euroopan mailla. Emme voikaan lykätä uudensisältöisten erityisedellytysten luomista vuosien taikka vuosikymmenien päähän sillä verukkeella, että odotetaan nyt ja katsotaan, milloin se itäisen naapurin tilanne selkiintyy ja selviytyy.

Itä — länsi-porttina Suomella on Euroopassa parhaat lähtökohdat toteuttaa uutta yleisurooppalaista työnjakoa. Kaupan ja liikenteen sekä tuotantoprosessien sisäisen työnjaon mahdollisimman kitkaton sujuminen Suomen ja Venäjän kesken onkin kehitettävä erääksi suomalaiseksi vahvuudeksi. Idänkauppa voi myös auttaa Suomea irtautumaan lamasta, jos ymmärrämme sen tarvitsevan uudenlaisia erityisedellytyksiä joita tehokkaasti hyödynnetään.

Olen lisätalousarvion lähete keskustelussa kiinnittänyt huomiota Turun metallityöväen ammattiosastonideoimaan asiaan, nimittäin eräänlaisen työllisyyden kehittämisohjelman tekoon koskien Suomen ja Pietarin välisiä suhteita. Olen tämän ammattiosaston idean pohjalta jät-

tänyt myös eduskunnalle toivomusaloitteen. En lähde tuon toivomusaloitteen tekstiä kertomaan, se on jaettu.

Yhteen pienyrityksiä koskevaan asiaan haluan kiinnittää huomiota. Meillä on lukuisia tukimuotoja, joista yritystoiminta saa tukea. Eräät niistä koskevat korkotuen maksamista yrityksille. Voimassaolevat tukiehdot tukimuotojen käytölle eli tuen saamiselle pudottavat kuitenkin valtaosan pienyrityksistä tuen ulkopuolelle.

Eräiden Turun puolessa tehtyjen laskelmien mukaan noin 90 prosenttia pk-sektorin yrityksistä jää yleensä julkisten tukiverkkojen ulkopuolelle. Tämä nyt on yrittäjäpiirien oma laskelma, toivottavasti se on kuitenkin tosi, valittaan tosi, sillä mikä tarkoitusperä työllisyyden ja tulevaisuuden kannalta voisi olla sillä, että valtaosa pienyrityksistä on näiden tukimuotojen ulkopuolella.

Olen kuullut sellaisen selityksen, että kauppa- ja teollisuusministeriön korkotuen saamisen ehtona on se, että voidaan antaa vain sellaisille yrityksille tätä tukimuotoa, joiden pankki- tai muu rahalaitosvelka ylittää miljoonan markan rajan. Monet pienyritykset ovat sellaisia, etteivät ne ole voineet saada eivätkä ole saaneet näin suurta velkaa. Toivottavasti tätä asiaa tarkemmin selvitetään ja ryhdytään toimenpiteisiin.

Viimeiseksi kiinnitän huomiota työllisyyttä määrärahoihin. Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän edustajat ovat valtiovarainvaliokunnassa tehneet ehdotuksia työllisyyttä määrärahojen lisäämisestä. Siellä on myös ajatuksia työllisyyssvarojen jakoperusteiden muuttamisesta jne.

Työllisyyslain 19 §:n mukaan, muistaakseni se on edelleen voimassa, budjettiin tulee merkitä rahaa työllisyysperusteiden ja perusteena on vaikea työllisyysalue. Nyt jostakin syystä hallitus ehdottaa, että perustelu muutetaan siten, että rahaa voidaan antaa sille alueelle, missä työttömyysprosentti on maan keskiarvoa suurempi. Siis nyt tulee pelkästään prosenttiluku, nyt voimassa olevassa arviossa puhutaan vaikeasta työttömyysalueesta.

Periaatteessa mielestäni on oikein se, että investointitukea jaetaan siellä, missä vaikeuksia eniten on, mutta en ole varma, että tämä prosenttiluku on tuon vaikeuden paras mittari. Jos niin edelleen tulee olemaan, haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi Uudessakaupungissa työttömyysaste oli tammikuussa 32,1; Pyhärinta 25,2 ja Turussa 23, kun maan keskiarvoluku oli 21,7 prosenttia. Käytetään näiden työllisyysperusteisten investointitukien jakami-

sen kumpaa perustetta tahansa, nyt voimassa olevaa tai sitä, mihin hallitus pyrkii, niin ehdottomasti tällaisten alueiden kuin Uusikaupunki, Pyhäranta, Turku täytyy olla oikeutettuja tähän tukeen, ovathan ne kiistatta silloin vaikeita alueita, kun niiden työttömyysprosentti ylittää valtakunnallisen keskiarvon. Tässä mielessä viittaa myös Uudenkaupungin työttömien viime viikon torstaina eduskuntaryhmille jättämiin evästyksiin. Työttömien lähetystö ilmaisi voimakkaan paheksumisensa hallitukselle hallituksen suurtuloisia suosivan, mutta työttömiä sortavan politiikan johdosta. Lähetystö esitteli suuren joukon vaihtoehtoja, suuren joukon kohteita, joiden puolesta varmasti varsinaissuomalaiset kansanedustajat omalta osaltaan tulevat eduskunnassa toimimaan.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ed. Laine edellä ihmetteli, tarvitseeko vielä kantaa huolta siitä, mikä on teollisuuden hintakilpailukyky. Totean, että ei todellakaan tarvitse, sillä teollisuuden hintakilpailukyky on parantunut yli 50 prosenttia kahden viime vuoden aikana.

Tässä lisäbudjetissa on kolme ominaispiirrettä, jotka samalla ovat sen olennaisimmat puutteet.

Ensimmäinen on ns. hyödyttömät hankkeet, eli nimikkeellä yksityisten investointien käynnistymisen edistäminen tässä budjetissa rahoitetaan monia sellaisia kohteita, joiden vaikutukset työllisyyteen, talouden rakenteen muuttamiseen tai kansantalouden elvyttämiseen ovat mitättömiä. Viittaa edellä käytyyn keskusteluun kyläraitien rakentamispolitiikasta ja siihen, että ministerien omat vaalipiirit saivat 95 prosenttia lisäbudjetin tiemäärärahoista. Ehkä ne ovat hyödyllisiä heidän kannaltaan ja heidän puolueidensa kannalta, mutta kansantalouden elvyttämisessä niillä ei varmasti ole mitään tekemistä.

Toinen silmiinpistävä piirre on alueellinen eriarvoisuus, joka tässä budjetissa paistaa läpi. Edellä jo ed. Laine toi esille sen, että investointiperusteisia työllisyysmäärärahoja jaetaan lähinnä niille alueille, joilla työttömyysaste ylittää maan keskimääräisen tason. Tämä on kyllä hallituksen oma tulkinta, nimittäin työllisyyslaissa puhutaan siitä, että työttömyys ylittää maan keskimääräisen tason. Työttömyys on eri asia kuin

työttömyysaste. Työttömyys on yhtä lailla työttömien määrä, taikka jos ajatellaan työttömyyttä laajemmin, silloin pitäisi ottaa huomioon paitsi työttömien absoluuttinen määrä myös työttömyyden kesto, ja suosittelisin ottamaan huomioon myös nuorisotyöttömyyden. Tällöin voitaisiin ajatella työttömyyttä laajemmin ja tällä tavalla tulisi tasapuolisemmin otettua huomioon työttömyystilanne eri puolilla maata. Tässähän budjetin elvytysmarkat kohdennetaan pääasiasa Uudenmaan läänin rajojen ulkopuolelle, vaikka neljännos Suomen kansasta asuu täällä ja työttömyyden kasvu on ollut voimakkainta ja nopeinta juuri Uudenmaan läänissä. Täällä on myös eniten pitkäaikaistyöttömiä kuten aiemmin jo vastauspuheenvuorossani ministeri Pekkariselle totesin.

Kolmas ominaispiirre ja paha puute lisäbudjetissa on se, että tästä on tyystin unohtettu kaikki ekologiset työllistämishankkeet. Ympäristöystävällistä tehokasta työllistämistä tähän olisivat mm. ympäristöön kohdistuvat kunnostustyöt, kierrätystuotantotoiminta, jätteiden hyötykäyttö, puun energiakäyttöä lisäävät investoinnit ja asuntojen ja vanhojen rakennusten peruserustustyöt. Nämä ovat alueita ja aloja, joihin kannattaisi lisäbudjeteissa rahaa pistää.

On selvää, että ilman talouden rakenteellisia muutoksia Suomesta ei tule tervettä, ja yksi tällainen olisi verotuksen rakennemuutos eli vihreä verouudistus, joka tarkoittaisi sitä, että työn verotusta kevennetään kattavan ympäristöverotuksen kautta. Jotta sen uudistuksen vaikutukset eivät jäisi pelkästään fiskaalisiksi, siis siihen, että kerätään vain valtiolle rahaa, niin budjetin tuloverokertymästä ja välillisinä työvoimakustannuksina kerättävistä maksuista pitäisi siirtää useiden miljardien markkojen suuruinen erä koottaviksi ympäristöverotuksella. Eli sillä rahalla, mitä kerätään lisää ympäristöveroilla, voitaisiin alentaa paitsi tuloveroja myös välillisiä työvoimakustannuksia.

Kun työttömyys on yksi nykyisen laman polttavimmista ongelmista ja ilmeisesti niistä kaikkein suurin ja työntekijöiden palkkaaminen on erittäin kallis investointi välillisten työvoimakustannusten korkean tason kautta, silloin pitäisi miettiä sitä, miten tasoa voidaan toimia muuttaa. Vihreiden mallihan on se, että siirretään työnantajan sosiaaliturvamaksusta tulevia kuluja työnantajien kesken sillä tavoin, että työvaltaisilta aloilta siirretään kustannuksia pääomavaltaisille aloille. Eli verotusta käyttäen voidaan toimia työllisyyttä tukevaan suuntaan ainakin seuraa-

villa tavoilla: Yksi on ympäristövero; toinen on se, että työeläkemaksuja lukuun ottamatta työnantajamaksujen perusteeksi otetaan palkkojen sijasta esimerkiksi käyttökatte tai myyntikate. Kolmas keino on sitten se, että karsitaan elinkeinotukiviidakko, joka nyt on monen monen hallituksen ja monen monen eduskunnan aikana muodostettu. Tilannehan on se tällä hetkellä, että Suomessa on noin 170 erilaista elinkeinotukimuotoa. Näitä tukia jakavia tahoja on kolmisenkymmentä, eikä kukaan lupultakaan ota selvää, kuka rahaa saa ja mistä luekusta. Tuet saatavat kasautua tietyille firmoille ja näin aiheuttavat myös kilpailuvääristymiä yritysten kesken.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatuilla perusteilla tulen lisäbudjetin yksityiskohtaisen käsittelyn yhteydessä tekemään III vastalauseen mukaiset muutosehdotukset.

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Olen oikeastaan vastauspuheenvuoroissani kertonut kaiken sen, mitä on sydämelläni tästä asiasta, mutta jonkinlaisena yhteenvetona on tietysti hyvä lausua asiat myös puhujakorokkeelta.

Minä annan varsin vähän loppujen lopuksi arvoa tälle lisätalousarviolle, jonka tarkoitus on olla työllistävä. Tämä lisätalousarvio on vanhan-aikainen, menneiden talvien lumia. Se antaa työtä, niin kuin olen täällä sanonut, muutamalle tuhannelle ihmiselle tilapäisesti, ei lapiomiehille, vaan lähinnä, kun on kysymys tietöistä, pillarikuskeille, autonkuljettajille ja yrittäjille tässä muodossaan. Se on erinomaisen tärkeä asia sellaisenaan, mutta kotimarkkinatalouteen sillä ei ole mitään vaikutusta. Hetken kuluttua samat ihmiset ovat uudelleen työttöminä. Tässäkin vaiheessa, niin kuin olen sanonut, työllisyysvaikutus on sama kuin Haka konkurssinsa kautta joutuu lomauttamaan ja jättämään kilometritehtaalte.

Meillä on oikeastaan tässä yhteiskunnassa kaksi vaihetta talouden kehittämisessä, kuilun partaalta pääsemisessä. Ensimmäinen vaihe on hallituksen taholta jorkeenkin loppuun toteutettu tai ainakin annettu se ura, jota pitkin talous kulkee myönteistä kehitystä tavallaan itsestään. Täytyy sanoa, että Ahon — Viinasen parjattu hallitus on kantanut uskomattoman paineen näiden vuosien aikana vetäessään Suomen sen kuilun reunalta, jonne Holkerin hallitus, sosialidemokraatit ja kokoomus pääpäämäreinä, Suomen aikanaan vetivät. Oli siellä mukana myös Suomen maaseudun puolue, joka tosin muistaakseni jo vuonna 90 lähti pois silloisesta hallituksesta.

(Ed. S-L. Anttila: Rehellistä puhetta edustajalta!)

Liikanen aikanaan ministerinä pyöritti takapuoltaan täällä, keskusteli ed. Seppäsen kanssa ilman paperia, väitteli asioista, jotka olivat utopistisia ja joilla ei ollut mitään tekemistä tämän maan talouden kanssa. Eräänä päivänä tuo hallitus huomasi, missä ollaan, perikadon partaalla, ja sosialidemokraateista Louekoski, älykäs, taitava, kokenut mies, sai tehtäväkseen loppueduskuntakauden ajan vain peitellä sitä, mihin oltiin menemässä, jotta sosialidemokraatit ja kokoomus olisivat välttyneet ankaralta vaalitappiolta. Näin kuitenkin sitten kävi, ja sen jälkeen sosialidemokraatteja ei olisi saatu millään hinnalla hallitukseen, ei millään hinnalla. Kokoomus lyhyistyi rikospaikalle, niin kuin sanotaan, tai katsoi kuitenkin parhaaksi jatkaa vastuullisena hallitustekijänä ja näin muodosti Suomen keskustan kanssa uuden hallituksen.

Sen jälkeen sosialidemokraattien tekemät elvytysohjelmat, joita täällä on ollut — suurin niistä aikanaan vakuusrahastoneuvottelujen yhteydessä kaatui sosialidemokraattien vaatimukseen elvytyksestä — ovat olleet yhtä tyhjän kanssa. Niillä ei näitä asioita paranneta. Heidän esityksensä oli samanlainen kuin tämä valtion lisätalousarvio, jolla on tietysti positiivisiakin puolia, mutta se ei maata auta yleisestä lamasta kulutuskysynnän elvyttämisen kautta.

Joka tapauksessa Ahon hallituksen aikana on tässä maassa maan ulkoinen taloudellinen tasapaino ja maan talouden perusrakenteet saatettu oikealle uralle, saatettu kuntoon. Meillä vaihtotaseen vaje on alentunut kymmenistä miljardeista markoista nolatilanteeseen ja positiiviselle puolelle ja näkymät näyttävät siltä, niin kuin täällä on mainittu, että vuoden kuluessa ylimäärä olisi jo 10 miljardin markan luokkaa. Tämä on ollut kaikkein suurin peruskysymys maan talouden ongelmien ratkaisemiseksi.

Meillä korot liikkuvat 20 prosentin pinnassa aikanaan. Kun katsotaan korkokantoja nyt ja vaikka ne ovat edelleenkin liian korkeat, kuitenkin korkotaso on laskenut merkittävästi ja vakiintunut myös alhaiselle tasolle. Tämä on erinomaisen hyvä asia. Inflaatio on nollassa, se on tietyllä tavalla sairas tilanne. Jos talous maassa pyörii, inflaatio ei saa olla nollassa. Se osoittaa sitä, että jotakin meillä on edelleen pielessä, ja se on juuri kotimarkkinatalous, sillä siinä vaiheessa, kun kotimarkkinatalous, ongelman toinen suuri puoli, kääntyy positiiviseksi, myös inflaatio auttamattomasti lähtee liikkeelle toivon mukaan

pysyen kuitenkin kohtuullisessa 3—5 prosentin kannassa. Mutta eräänä päivänä voidaan todeta, että inflaatio on joko nousun aiheuttaja kotimarkkinoilla tai sitten siitä johtuva. On hyvä, jos inflaatio on alhainen, mutta tällä hetkellä se on liian alhainen.

Meidän uskottavuutemme maailmalla on myös kunnossa. Meiltä eivät lainahanat ole menossa kiinni, niin kuin eräinä päivinä taannoin, jolloin Suomen Pankin johto ym. hyppelivät seinille, kun valuutta katosi maasta. Oltiin kuilun partaalla ja pian välttämättömän setelirahoituksen edessä. Siitäkin tämä hallitus on Suomen aikanaan vetänyt pois. Siis nämä kysymykset ovat meillä kunnossa.

Mutta kun olen verrannut ajatuksissani Suomen taloutta junaan, niin olen todennut, että perusveturi, josta olen puhunut, siis maan talouden ulkoinen tasapaino ja perusrakenteiden tasapaino, menee kovaa vauhtia. Mutta sellaiset vaunut, jotka edustavat kotimarkkinataloutta, ovat jääneet jossakin vaiheessa, kun ketjut ovat katkenneet, Iittalan asemalle. Meillä on tässä se ongelma, millä tavalla saadaan hoidetuksi tällä hetkellä perusasia: kotimarkkinatalouden vaunut kiinni maan ulkoisen talouden tasapainon ja perusrakenteiden tervehtymisen veturiin sillä tavalla, että kansantalous alkaa pyöriä normaalilla tavalla.

Yritysten tukeminen on turhaa niin kauan, kunnes on varmistettu, että niiden tuottamien tuotteiden kaupaksimeno on varmaa, toisin sanoen että se putki, joka kulkee tuotannosta ja yrityselämästä kaupan kautta kuluttajalle, kulkee tasapainoisesti. Se edellyttää silloin myös, että on olemassa kulutusta ja kysyntää. Jokainen meistä tietysti tietää, että tästä on juuri tällä hetkellä kysymys.

Kansalaisten keskuudessa on voimakkaita paineita kysynnän lisäämiseen, siis ostamisen lisäämiseen. Pankeilla on voimakkaita paineita antaa lainaksi rahaa siihen suuntaan, jos lainarahaa tarvitaan jne. Kansalaiset ovat selvästi piristyneet ja alkavat vähilläkin rahoillaan osoittaa ostohalukkuutta. Tämä on ollut aivan positiivinen asia.

Tältä pohjalta minä ihmettelen, mitä tämä hallitus ajattelee tällä hetkellä, kun juuri kun kaikki on ehkä kääntymässä positiiviseen suuntaan ja myös kotimarkkinatalouden ja kulutuskysynnän vaunut Iittalan asemalta on ehkä mahdollista liittää tähän veturiin, josta äsken mainitsin, hallitus tekee sen ratkaisun kuin tehtiin nyt verojen ja maksujen suhteen. Ihmiset ovat saa-

neet 500—2 000 markkaa vähemmän rahaa tilisään kuin aikaisemmin. Se on ollut kuin kylmä suihku ihmisille sitä viriävää positiivista kulutuskysyntää vastaan, joka on nyt välttämätöntä, koska tuotanto tarvitsee sen, että tuotteiden pitää mennä kotimarkkinoilla kaupan välityksellä lävitse. Siihen tarvitaan ostohalua, ostokykyä.

Tämä pieni orastava poikanen, joka on selkeästi ollut kadunihmisenkin silmissä ja ajatuksissa, on nyt lyöty tällä verotus- ja maksuratkaisulla alas. Jos hallitus yleensä tekee mitään viisasta tässä vaiheessa kotimarkkinatalouden hyväksi, niin se luopuu nopeasti positiivisena toimena veronkorotuksista, tekee merkittävän alennuksen verotaulukoihin, vaikka se sitten maksetaan vielä kerran otettavalla ulkomaisella velalla. On kysymys vain valtion tulojen kattamisesta veroilla, maksuilla taikka vielä lisättävällä velalla. Setelirahoitus ei ole enää tarpeen.

Mutta jos kulutuskysyntää tällä tavalla lähdetään lisäämään antaen ihmisille mahdollisuuksia ostohalukkuuteen ja vähäisestikin viriävään ostokykyyn, kun pohjat ovat nyt terveitä — tai eivät vielä kokonaan mutta suuntautuneet kuitenkin terveille uralle ulkoisen tasapainon ja perusrakenteiden osalta — silloin tämä maa lähtisi pyörimään, ei hetkessä, mutta positiivinen suunta olisi varmasti tämä. Jos siis hallitus nyt haluaisi tehdä vaikka vaalibudjettiakin, koska nyt se on tehtävä, niin tehköön sen sitten ja lisätköön kansalaisten ostovoimaa ja — halua. — Ei vielä, ed. T. Roos, minä en vielä ole tästä lähdeksä pois. Kyllä te ehditte mukaan tähän systeemiin. Sitä varmasti kaikki täällä haluavat.

Minä puhun näitä asioita näin mustavalkoisesti. Kehuskelen hallitusta, koska se on ansainnut sen. On uskomaton tyyppi tämä Aho ja myös tämä Viinanen. Täydellisesti ovat niin kuin vanha kyntöpari: luunkovia, heihin ei pysty muu kuin luumätä ja hilseily. Sellaisia on tarvittu suomalaisessa yhteiskunnassa, jotta pyörät on saatu paikalleen. Toivoisin nyt, että tehtäisiin viimeinen silaus ja lähdetäisiin antamaan ihmisille positiivisia sysäyksiä ostohalukkuuden suuntaan niillä rahoilla ja varoilla, mitä on olemassa, vaikka ei muuta kuin satanen tai kaksi, kolme kuuksaudessa lisää ostokykyyn, jotta yritysten tavarat alkavat mennä kaupaksi ja jotta mylly alkaa pikkuhiljaa pyöriä terveeseen suuntaan.

Ed. T. R o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy vastata, koska ed. Aittoniemi ihan oikein minun kädenliikkeeni tulkitsi tälläseksi. Ed. Aittoniemi laittamattomaan tapansa

taas analysoi demarien politiikkaa. Kyllä se kuultuna tuntuu niin kuin olisi vappulehteä luke-
nut, siis hyvin hauskalta. Aivan uutta siinä oli,
jos en nyt väärin kuullut ja samalla ymmärtänyt,
että ed. Aittoniemi esitti velkaelvytystä, asiaa,
josta hän on meitä moittinut, mutta nyt se näyt-
tää kelpaavan. Ensimmäistä kertaa oikeastaan
siinä puheessa näkyi hyvin sulava kumarrus keu-
puun päin, ja se osoittaa, että kyllä ed. Aittonie-
mi vähintään toinen jalka on jo kepun laarissa
tai sikalassa, miten vain. Pohjois-Hämeen kes-
kusta saa ed. Aittoniemestä hyvin laatuosan eh-
dokkaan lievittämään sitä veret seisauttavan
vaalitappion tuskaa.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi aivan suotta
väheksyi investointien käynnistämiseen tarvitta-
via elvytyskäyksiä. Jokainen teinvestointiin-
kin työllistetty kaivinkoneenkuljettaja ja autoili-
ja on työssä eikä ole kortistossa. Sitä myötä vä-
henevät työttömyyskorvaukseen tarvittavat
määrärahat, lisääntyvät verotulot, ja ennen kaik-
kea sitä kautta, työn kautta, syntyy ostovoiman
lisäystä, joka taas luo mahdollisuuksia tuotan-
non lisäyksille. Sen vuoksi me olemme kannatta-
neet investointienkin kautta tapahtuvaa elvyttä-
mistä.

Se, että me olemme kritisoineet tätä lisäbud-
jettia, johtuu hallituksen valitsemasta kotiin päin
vetävästä linjasta, jossa hallitus ei ole malttanut
investointeja kohdentaessaan riittävästi miettiä
niiden kansantaloudellisia vaikutuksia tuotan-
non käynnistymiseen ja tuotannollisen toimin-
nan edistämiseen. Toki olisi varmasti ollut hyö-
dyllisempää investoida esimerkiksi ed. Luttisen
mainitsemaan Lahti — Järvenpää-tiehen kuin
Raippaluodon siltaan. Nämä nyt vain olivat hal-
lituksen valintoja. Sosialidemokraatit olisivat
nämä valinnat tehneet toisin. He olisivat samalla,
kun olisivat suosineet investointeja, kohdenta-
neet ne sillä tavoin, että myös sitä kautta voidaan
jatkossa tukevaa pohjaa taloudelle rakentaa.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro):
Rouva puhemies! Minun puheenvuoroni nou-
datteli täsmälleen samaa kantaa kuin aina aikai-
semmin. Niistä asioista on annettava tunnus-
tus, joissa on pärjätty ankarasta vastustuksesta
huolimatta, sen sijaan arvosteltava niitä asioita,
jotka eivät ole kunnossa. Minä olen varsin tyyty-
väinen ja onnittelen niitä, jotka jossakin Hä-
meenlinnan — Iittalan välillä, pillarikuskit ja
kuorma-autonkuljettajat ja monet muutkin, saa-

vat työtä. En minä kadehdi heitä. Se on aivan
välttämätöntä asiaa.

Mutta jos puhutaan pidemmälle menevästä
perusratkaisusta, joka saa suomalaiset pyörät
jälleen pyörimään, kysymys on, niin kuin me
kaikki täällä tunnustamme, kulutuskysynnän
elvyttämisestä, josta olen puhunut monessa
muodossa jo varsin pitkään.

Mitä tulee velkaelvytykseen, ero minun näke-
mykseni ja sosialidemokraattien pitkällisen nä-
kemyksen välillä on siinä, että te tarkoittatte vel-
kaelvytystä otettavaksi teiden ja rautateiden tel-
toon sekä yrityspuolen elvyttämiseen. Minä läh-
den taas siitä, että pannaan luontaisesti liikkeelle
kansalaisten sekä kulutuskysyntään että palvelu-
kysyntään kohdistuvat tarpeet siten, että mah-
dollistetaan heidän suurta toivettaan ostovoim-
an kasvusta. Tämähän merkitsee valtiolle tiet-
ysti tulojen vähennystä. Korvataan se tulojen
vähennys ottamalla vielä velkaa, mutta sinne se
on kohdistettava, terveelle puolelle. Ihmisillä on
kova halu joskus päästä kauppoihin ja osta-
maan, ja heillä on siihen tarvetta. Tällainen
ostamisen halu on jo ihan inhimillinen halukin,
joten annetaan heille mahdollisuus. Samalla an-
netaan merkki yhteiskuntaan siitä, että me olem-
me selvinneet tästä suuresta, suuresta ongelmasta
ja selviämässä, tämä on nyt ensimmäinen esi-
merkki teidän suuntaanne, että me olemme sel-
viämässä. Tämä on hyvin tärkeätä.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro):
Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemi ei hartaasta
kuuntelemisesta huolimatta ilmeisesti ole tajun-
nut sitä syvintä eroa, joka meidän politiikassam-
me on. Ei riitä, että tuetaan tarjontaa tai että
tuetaan kysyntää, vaan pitää tukea molempia,
pitää tukea tuotannollisia investointeja, pitää tu-
kea infrastruktuuri-investointeja ja samaan ai-
kaan tukea myös kulutuskysyntää, jotta niille
tuotannollisille investoinneille ja infrastruktuuri-
investoinneille on käyttöä.

Ed. T ö r n q v i s t : Arvoisa rouva puhemies!
Minusta alkaa tuntua, että ed. Aittoniemi on
aika lailla kallistunut hallitukseen päin, koska
hän nyt aivan ilmeisesti laulaa samaa laulua, jota
täällä on kolme vuotta hallituspuolueiden suusta
kuultu, eli kaikki on edellisen hallituksen vi-
kaa. Tätähän ed. Aittoniemi toi puheensa alussa
myös esille. Kolme vuotta on kulunut, ja kaikki
on edellisen hallituksen vika. Minä vain ihmette-
len, koska tämä hallitus oikein ottaa ohjat omiin
käsiinsä ja sanoo, että vastuu on nyt meidän.

Mutta sitä ei nähtävästi tapahdu. En oikeastaan hyvällä ajattele niinkään, että ensi vaalien jälkeen seuraava hallitus taas neljä vuotta sanoisi, että se oli edellisen hallituksen vika, vaikka siihen, totta vie, olisi aihetta.

Arvoisa puhemies! Tämä lisätalousarviohan on viimeinen osa hallituksen joulukuussa aika suurieläisesti markkinoimasta elvytyspaketista. Tuolloinhan hallitus ilmoitti alentavansa veroja ja lisäävänsä investointeja. Nyt maaliskuussa meille kaikille suomalaisille on selvinnyt, kevenikö verotus. Ei keventynyt. Se koveni monen kohdalta ja paljon. Hirvittävin korotusprosentti, johon olen nyt toistaiseksi törmännyt, on ollut 30 prosenttiyksikköä. Kyseessä on eläkeläinen, joka saa 9 000 markan kuukausieläkettä ja on kahdeksan lapsen huoltaja. Hän ilmoitti veroprosenttinsa nousseen 15:sta 45:een. Asiaa selvitetään parhaillaan, onko nousu oikein, mutta näyttää siltä, että nousuprosentti on oikein, koska lapsilisät nyt nousivat ja lapsivähennys poistui. Mutta lapsilisän nousuhan ei korvannut kaikkia lapsivähennysten poistoja, vaan siihen jäi ammottava aukko. Kaiken kaikkiaan 45 prosentin verotus 9 000 markan eläkkeestä tuntuu kyllä kohtuuttomalta. Luulen, että sen tunnustavat kaikki.

Otan toisen esimerkin ehkä toisesta ääripäästä. Viime viikolla minulle kerrottiin, että peruspäivärahan, joka on 116 markkaa päivässä viitenä päivänä viikossa miinus verot, veroprosentti on noussut 18:sta 23 prosenttiin, eli kätteen jää päivässä 89 markkaa, viikossa 446 markkaa. Sillä on elettävä kaikki ne seitsemän päivää. Kun tapaa työttömiä, joko työttömien ruokailussa tai muuten, siellä näkee sen alakuloisen ilmeen ja sen masentuneisuuden, joka aiheutuu siitä, että rahat eivät riitä. Tämä edellä mainitsemani esimerkki on yksi lisä siihen masentuneisuuteen.

Verotusta on kyllä alennettava ja mielellään mahdollisimman pian. Pääministerin on syytä siirtyä lupauksista tekoihin. Minulla on sellainen käsitys, että veronmaksajien sietokyky on nyt ylitetty. Siitä tulee terveisiä päivittäin. Edessä on pimeän työn kasvu sekä veromoraalin murentuminen, ellei verotusta kevennetä. Jo nyt puhutaan harmaista markkinoista.

Raskainta taakkaa verotuksessa kantavat palkansaajat ja eläkeläiset, eivät suinkaan maan metsätalouden harjoittajat. Tästä huolimatta hallitus on jälleen nimennyt työryhmän pohtimaan maatalouden harjoittajien verotuksen keventämistä. Kansliapäällikkö Urosen johtaman työryhmän tehtäväksi on annettu ehdotusten te-

keminen maatalouden välittömän verotuksen muuttamiseksi, arvonnäköverotuksen toteuttamiseksi maataloudessa sekä perintö- ja lahjaveroituksen muuttamiseksi. Tuossa toimeksiannossa puhutaan vaatimattomasti verotuksen muuttamisesta, mutta jo nyt tiedetään, että kyse on verotuksen keventämisestä, ehkäpä kokonaan verotuksesta vapauttamisesta. Maatalouden harjoittajathan maksavat valtion tuloveroa vain miljardi markkaa vuodessa. Vuonna 92 se oli tarkalleen 890 miljoonaa markkaa. Tämä on vain 2,5 prosenttia valtion koko tuloveron kertymästä. Eläkeläisetkin maksavat nelinkertaisen veromäärän maatalouteen verrattuna. Maatalouden harjoittajilta kertyvät veromarkat ovat jo nyt hyvin vähäisiä. Minua ihmetyttääkin, miten heidän verotustaan voidaan edelleen keventää, jos ei ole tarkoitus vapauttaa heitä kokonaan veronmaksusta. Kysymys kuuluukin: Onko se tavoitekin?

Verojen alentamisessa lieneekin kyse siitä, että hallitus haluaa jakaa osan maatalouden kansallisesta tuesta verohelpotuksina, jotta kaikki maataloudelle menevä tuki ei olisi näkyvää. Suomalaisen kuluttajan ja veronmaksajan ei haluta näkevän kaikkia maatalouden tukia mahdollisen EU-jäsenyyden jälkeenkään. Kun olemme tässä näin mahdollisen EU-jäsenyyden kynnyksellä ja peräänkuulutetaan avointa keskustelua jäsenyyden eduista ja haitoista, niin minusta on vähintään reilua se, että kaikki ne sovittavat kansalliset tuet, joita maataloudelle annetaan, ovat selkeästi näkyvissä ja niitä ei piiloteta mihinkään verohelpotuksiin.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit vaativat keskiviikkoisessa työllisyysaloitteessaan palkansaajien ja eläkeläisten verotuksen alentamista vähintään 1,5 prosenttiyksiköllä. Tämä on vähintään, mitä pitäisi tehdä, ja se pitäisi tehdä välittömästi. Verotuksen keventäminen on välttämättömästä myös kulutuskysynnän vahvistamiseksi. Ellei veroja alenneta, jää vuodenvaihteeseen ajoittunut kulutuskysynnän elpyminen hyvin lyhytaikaiseksi.

Lisätalousarviossa on pienet määrärahasäykset niin tieliikenteeseen kuin radanpitoonkin. Lisäykset tulevat tarpeeseen ja ovat työllisyyden hoidon kannalta erittäin perusteltuja. Tiemäärärahat tulisi kuitenkin jakaa kohteisiin, jotka ovat taloudellisen toimeliaisuuden kannalta kiireellisimpiä.

Sosialidemokraattien lisätalousarvioon jättämässä vastalauseessa on kiinnitetty huomiota rahojen jakoperusteisiin laajemmaltikin. Näyt-

tää siltä, että keskusta on ilmiselvästi aloittanut vaalityön jakamalla valtion rahoja yhä avokäsimmin perinteisen kannatuksensa alueille. Tämähän näkyy mm. työministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön rahojen osalta.

Sosialidemokraattien mielestä työllisyys-, investointi- ja muiden rahojen jaossa tulisi olla entistä huolellisempi, että rahat kohdentuisivat sillä tavalla, että sillä rahamäärällä saataisiin mahdollisimman paljon työtä ja tulosta. Elinkeinotukia ei mielestäni voi kuitenkaan enää lisätä. Niitä on suorastaan pakko vähentää ja vähäiset rahat täytyisi todella huolella jakaa.

Lisätalousarvio on vaatimaton avaus työllistävämpään talouspolitiikkaan. Jos panostukset olisivat olleet suurempia, myös työttömyys kääntyisi selvään laskuun. Nyt tilanne on valitettavasti edelleen epävarma. Tämän päivän viimeiset tiedot työttömyyslukuista todentavat sen, että työttömyys ei ole kääntynyt laskuun, niin suotavaa kuin se olisikin. Ja jos vaikka työttömyydessä tapahtuisikin tämän vuoden aikana pieni muutos parempaan, sen perusteella ei saa lähteä supistamaan nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon tarkoitettuja määrärahoja.

Työvoimapolitiittisiin toimiin käytetyt määrärahat eivät ole alkuunkaan kasvaneet työttömyyden kasvun suhteessa, joten niistä ei saa lähteä ensimmäisenä nipistämään, vaikka merkit työttömyyden kääntymisestä laskuun olisivatkin olemassa. Tosin hallituksen kehyspäätökset ensi vuodelle eivät näiltä osin lupaa hyvää. Työministeriön rahoja ollaan leikkaamassa todennäköisesti pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta huolimatta.

Toivon, että hallitus ja koko eduskunta vihdoin asettaa työllisyyden hoidon tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi. Sosialidemokraattien tärkeysjärjestyksessä se on ollut koko vaalikauden ensimmäisenä. Tuon tärkeysjärjestyksen on oltava nähtävissä ensi vuoden budjetissa, samoin kuin tämän vuoden lisäbudjeteissa, joita todennäköisesti tulee vielä kolme neljä.

Sosialidemokraattien työllisyysaloite sisältää lukuisia koulutus- ja työvoimapolitiittisia esityksiä. Niiden toteuttamisella käännettäisiin todella työttömyys laskuun. Kun puhumme koulupoliittisista toimista, emme suinkaan tarkoita vain työttömien koulutusta, vaan koko ammatillisen koulutuksen lisäämistä aikuisväestölle, sillä siinäkin on paljon tehtävää. Sillä tavalla valmiudet uuteen työhön ja työelämään säilyvät myös pitkäaikaistyöttömillä.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Törnqvist puheenvuorossaan sosialidemokraateille tyypilliseen tapaan arvosteli erittäin voimakkaasti maataloutta ja maatalouden verotusta ja lähinnä niitä toimia, joita nyt yritetään valmistella maatalouden EU-sopeutuksen nimissä. Kehottaisin ed. Törnqvistiä perehtymään maatalouden tämänhetkiseen velkatilanteeseen. Viimeisin tieto kertoo, että 27 miljardia markkaa on maatalouden velka.

Jotain pitää tehdä, jos kerran aiotaan Suomen EU-jäsenyys käytännössä toteuttaa. Pakko on sopeuttamistoimia tehdä, ja silloin verotus on yksi käyttökelpoisimpia siinä sopeutuksessa. Tähän liittyen kehottaisin myös ed. Törnqvistiä tutustumaan siihen, minkälainen maatalouden verotusjärjestelmä on Saksassa. Saksa on nimenomaan tietoisesti valinnut tällaisen verotukitien, eli se on erittäin lievä maataloudelle ja sitä kautta myös parantaa maatalouden kilpailukykyä. Valitettavasti vain on myönnettävä se rehellisesti, että nämä maatalouden sopeuttamistoimet ovat armottomasti myöhässä. Nyt hän jäsenyys edessä, ja ne olisi toki pitänyt aloittaa silloin, kun jäsenyyshakemus jätettiin. Sen myönnän avoimesti.

Ed. T. R o o s : Arvoisa puhemies! Presidentti Koivisto tästä paikasta noin 3–4 metriä tuonnempaa sanoi kaksi vuotta sitten samat sanat, mitkä ed. S-L. Anttila sanoi nyt. Olisi kannattanut ottaa niistä onkeensa, niin emme olisi tilanteessa, minkä me jokainen hyvin tiedämme: Maatalous on heikossa kunnossa ja 60 eri tukimuotoa pitää sitä nytkin pystyssä, mutta ei se näytä jaloillaan pysyvän siltikään.

Täällä on monessa puheenvuorossa moitittu hallitusta ja sitten hiukan hallituskipeät tai sinne suuntaan kallellaan olevat sitä kehuneet. En rehellisyyden nimissä voi kehua, mutta en viitsi tässä ruveta kuvittamaan noin vertauskuvallisesti erästä Suomen tunnetuimmista tauluista, jossa Kaarle-herttua herjaa Klaus Flemingin ruumista, sillä sellaisena minä pidän jo nykyistä hallitusta. Sen omat veret ovat seisahtuneet.

Arvoisa puhemies! Ed. Timo Laaksonen jo puuttuikin puheenvuorossaan mm. rataosan Tampere–Pori/Rauma peruskorjaukseen, josta mietinnössä aika hyvin sanotaan. Siellä todetaan, että tämän momentin määrärahaa, joka on kolmivuotinen siirtomääräraha, on tarkoitus käyttää tämän rataosan rakenteen parantamiseen. Sitä perustellaan jatkuvasti lisääntyvällä satamatoiminnalla ja transitoliikenteellä. Se pi-

tää paikkansa. Siihen pitää nopeasti osoittaa tarvittavat varat, sillä radan kunto roudan sulaessa tulee heikentymään. Kulku on nyt jo varsin heiluvaa niilläkin, jotka eivät ole ravintolavaunusta tulossa.

Sillä radalla on kova käyttö; paitsi määrä myös junien paino on lisääntynyt, koska transitoiliikenteen käytössä on todella raskaita kuormia. Syystäkin pelätään, miten käy, kun routa sulaa. Lisääntyvä satamatoiminta — se on nimittäin Tampereen ja Sisä-Suomen satamarata — ja transitoiliikenteen kasvu edellyttävät kunnollista ja turvallista rataa. Radan käyttö on lyhyessä ajassa, voi puhua kuukausista, lisääntynyt. Asun aivan radan varressa, ja junaliikenteen jyrinää kyllä on niin, että nukkumatinkin unta jo häiritsee. Tämä tarkoittaa, että rata elää aivan ikään kuin uutta nousun aikaa, ja siihen pitää rahaa löytyä. Nyt on tullut myös aika laittaa se radan sähköistämisen suunnittelu käyntiin, sillä Sisä-Suomen ja Satakunnan teollisuudenkin kannalta Porin radan kunnan kohentaminen ja sähköistaminen on lähiainakoina välttämätön toimenpide.

Nyt kuitenkin on niin, että vaikka tässä lisäbudjetissa rautatieliikenteeseenkin rahaa lisätään, niin eivät silti määrärahat ole vielä edes viimevuotisella tasolla. Jos Suomi liittyy EU:hun, tulee kyllä minun mielestäni ratojen ja teiden olla sellaisessa kunnossa, että työme tuotteet joutuisasti saadaan maailmalle. Huonoon kuntoon päästettyä liikenneverkkoa ei hetkessä polkaista entiselleen. Se on työllisyyskysymys, ja se on siis myös turvallisuuskysymys.

Meillä sosialidemokraateilla tässä kohdassa onkin muutosehdotuksia sekä radanpitoon että yleisten teiden perustienpitoon, ja ne tullaan täällä aikanaan asiallisesti esittämään.

Toinen kohta, johon täällä ei ole kyllä puututtu, ainakaan en ole kuullut puututtavan, on opetusministeriön hallinnonalan pääluokassa; sivistys- ja tiedejaostossa se tuli jälleen kerran esille. Se on asia, joka on ollut esillä myös hallintojaostossa joskus, ja sitä on syytä pitää edelleenkin. Selvitimme nimittäin sitä, onko täällä koko maan kattavaa rekisteriä valtion kiinteistöistä. Sellaista ei ole. Ministeriöt pitävät omiansa, mutta eivät pidä riittävästi keskenään yhteyttä.

Me sosialidemokraatit esitimme siihen, että tällainen rekisteri tehtäisiin kaikista valtion tiloista. Siinä muodossa sitä emme saaneet mientöön, vaan täällä lukee, että ”valiokunnan saaman selvityksen mukaan Suomessa ei ole olemassa koko maan kattavaa rekisteriä eri hallinnonaloilla vapautuvista tai tyhjiällä olevista

tiloista”. Eli se tuli nyt tässä rajattua vain vapaina tai tyhjiällä oleviin tiloihin. Ajatuksemme kulki vähän pidemmälle, kuin miten se tässä toteutui.

Tällaisena aikana sillä on suurikin merkitys, koska ei ole mitään mieltä rakentaa paikkakunnalla lisää, kun toisaalta samalla omistajalla, vaikkakin eri hallinnonalan kautta, saattaa olla tiloja tyhjiällä. Sitä aikaisemmin esimerkiksi hallintojaostossa pidettiin vain Helsingin ongelmana, mutta ongelma saattaa olla paljon laajempikin. Tässä mietinnössä sanotaankin, että ”valiokunta pitää tärkeänä, että tällainen järjestelmä pikaisesti toteutetaan ja vapaista tiloista tiedotetaan tehokkaasti ja maan laajuisesti”.

Arvoisa puhemies! Täällä on niin moneen kertaan puututtu näihin asioihin, etten puutu tämän enempää, koskien työllisyyden hoitoa. Totean samaa kuin monet puhujat eri ryhmistäkin, että kyllä huonosti on asiat hoidettu, jos edellisen hallituksen aikana oli työpaikkoja enemmän kuin Suomen historian aikana koskaan ja tämän hallituksen aikana on niistä 400 000 onnistuttu hävittämään.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Vihreän eduskuntaryhmän puolesta haluan tähdentää, tosin nyt jo harventuneelle mutta sitäkin tarkkaavaisemmalle ja ennen kaikkea valistuneemmalle kuulijakunnalle, että kaikissa taloudellisissa päätöksissä, joita tehdään, on hyvin keskeisenä se, minkälaisia vaikutuksia näillä ratkaisuilla on ympäristöön, kuinka paljon ne rasittavat ympäristöä, tuottavat ympäristölle päästöjä tai muuta tällaista, ja ennen kaikkea, kuinka paljon ne kuluttavat uusiutumattomia energiavaroja ja muita luonnonvaroja.

Tässä mielessä puheet talouden elvyttämisestä kulutuskysynnän kautta ovat ongelmallisia, koska voi olla niin, että se elvyttävä vaikutus, joka kulutuskysynnän kasvulla koko kansantalouteen on — myönnän, että esimerkiksi ne ajatukset, joita ed. Aittoniemi esitti, ovat terveitä siinä, että taloutta rakennetaan tavallaan perusyksiköistä lähtien eikä ylhäältäpäin — ovat ongelmallisia, ellei kulutuskysyntään tarjota sellaisia tuotteita, jotka todella eivät ole ympäristön kannalta ongelmallisia, käyttävät mahdollisimman vähän, mieluiten eivät lainkaan, uusiutumattomia luonnonvaroja. Kulutuskysynnän kautta lähtevä elvytys vaatii hyvin voimakkaita uudistuksia tai uutta ajattelua ja uutta tuotantoa myös itse elinkeinorakenteessa ja miksei palvelutuotannossakin.

Lisätalousarvio on rakennettu elvyttämään, parantamaan työllisyyttä, ja siinä hyvin keskeisenä painoalueena ovat liikenneinvestoinnit. Hallituksen perusongelma, joka on ollut varmasti kaikkien Suomen hallitusten ongelma tähänkin saakka, on, ettei pystytä valitsemaan autoliikenteen ja raideliikenteen välillä. Täällä ehdotetaan rakennettavaksi lisää maanteitä, jopa aloitettavaksi moottoritien rakentamisia, joita hallitus itse jo aikaisemmin poisti, samanaikaisesti kun panostetaan rautateihin. Tässä tavallaan jossain mielessä skitsofreenisessä tilanteessa hallitus nyt edelleen ajaa kahta tietä.

Ennen kaikkea mittavat tieinvestoinnit merkitsevät, että rakennetaan huomispäivän liikenneväyliä eilispäivän liikennevälineille. Vihreät tulevat vastustamaan mm. Hämeenlinna — Iittala-moottoritien rakentamista, kuten ed. Luukkainen sanoi. Jos hankkeet kuitenkin toteutuvat, niin valmistuttuaan ne ovat ehkä sellaisen liikenneintensiteetin käytössä, jota tänä päivänä arvioidaan, muutaman vuoden. Sen jälkeen jo ennen kaikkea tietysti öljyn hinnannousun kautta tapahtuva ajoneuvoliikenteen väheneminen tulee osoittamaan ne raskaiksi virheinvestoinneiksi.

Hämeenlinna — Iittala-moottoritien ympäristövaikutuksista on tehty erilaisia selvityksiä. Varmasti useat edustajat ovat saaneet niitä käyttöönsä. Totean vain, että yksi ongelma on, että se tielinjaus menee nyt Parolan taajaman lävitse. Tietysti tien alkupääkin Hämeenlinnassa menee läpi kaupungin, mikä virhe on kerran tehty eikä tietenkään oikeuta sitä toistamaan. Rovaniemelläkin on kuuluisa Roimun rotko, vedetty moottoritie läpi kaupungin. Parolan taajamaa ja siellä olevia mm. sotaveteraanien asuintontteja tultaisiin rasittamaan vastaavalaisella linjauksella, joka on täysin käsittämätön, koska kysymyksessä ei ole tietenkään mikään paikallinen liikenneväylä, vaan alueellinen.

Toinen ongelma, jonka tuo hanke voi saada aikaan, on pohjavesiasia. Siellä pohjaveden virtaamat leikkaavat tämän tielinjauksen ja on vaarana, että pohjaveden saanti tulee vaikeutumaan, pohjaveden laatu laskemaan ehkä terveellisen tason alapuolelle.

Näyttäisi siltä, että tällaisen moottoritiehankkeen käyntiin lähettämistä ei enää voida ajatella ilman perustavaa laatua olevia ympäristövaikutusten selvityksiä. Mutta kuten sanoin, perusongelma on tietysti siinä, että tuolle tielle sen käyttöä aikana, joka on useita kymmeniä vuosia,

siis ei tule sellaista liikennettä riittämään, jolla sitä nyt perustellaan.

Iittalahan ei tietenkään tieihmisten mielessä ole sen moottoritien päätepiste, vaan se on katsottu Tampereelle. Tampereelle johtaa kyllä useampiakin väyliä. Pälkäneen kautta pääsee jo Iittalasta hyvin. Olen itsekin sitä kautta pyöräillyt. Tosin siinä pitää katsoa koko ajan karttaa, kun tielaitos ei suostu viitoittamaan tietä sitä kautta.

Näissä tieliikenneinvestoinneissa on selviä virheratkaisuja. Uudet tiet vedetään suomalaisen tieperinteen mukaisesti aina uusien alueiden kautta, rasitetaan yhä uusia asuinalueita ja yhä uusia ympäristöjä. Rautateiden kohentaminen tehdään aina olemassa olevien rautatielinjauksien mukaisesti, ja tässäkin mielessä ne ovat ympäristön kannalta huomattavasti perustellumpia kuin tieinvestoinnit.

Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu myös lisätalousarvion alueellisista painotuksista. Yksi yksityiskohta on syytä tähän lopuksi tuoda esille.

Maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa esitetään rakennettavaksi loppuun 12 miljoonalla markalla Taivalkosken kalanviljelyslaitos, eikä minulla ole mitään sitä vastaan. Pääinvastoin, pidän erittäin perusteltuna erityisesti maan alueellisen kehityksen ja miksei maataloudenkin kannalta, että kalataloutta kaikin eri tavoin kohennetaan. Siihen tietysti kuuluu kalavesien biologinen ja ekologinen puhdistaminen ja mahdollisuudet sellaisten kalakantojen elvyttämiseen, mitä voidaan käyttää myös kalastuselinkeinon tarpeisiin.

Tähän maatalousministeriön esitykseen lisätalousarvioksi sisältyi Porlan kalanviljelyslaitoksen kunnostus 6,4 miljoonalla markalla. Se on ainoa kalanviljelyslaitos, joka sijaitsee Etelä-Suomessa. Siitä saadaan kevätkutuisia kaloja, mm. maamme täplärapukannasta yli puolet. Sen toiminta on taloudellisesti erittäin perusteltua, ja niin kuin sanoin kalatalouden kannalta se on hyvin tarpeellinen ja myös alueellisesti järkevällä paikalla. Vesistöistämme suurin osa sijaitsee etelämpänä näitä kalanviljelyslaitoksia. Valitettavasti tämä Porlan kunnostus jäi pois jo valtiovarainministeriövaiheessa eikä sitä valtiovarainvaliokunnassa myöskään ole saatu millään tavoin sisällytettyä tähän mietintöön. Vaikka asiaa koskevan talousarvioaloitteen kyllä allekirjoitti suurin osa Uudenmaan läänin kansanedustajista, loppujen lopuksi se on jäänyt tässä vaiheessa vain ed. Hannele Luukkaisen vastalauseen varaan,

mutta luotan siihen, että tämä Porlan kalanviljelyslaitoksen tarpeellisuus tulee saamaan jatkossa tukea.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kolmostien linjauksessa on ainoastaan se vika, että se vedettiin Toijalan eikä Valkeakosken kautta, ts. neitseellisen luonnon kautta, kun se olisi voitu vetää vanhaa linjaa Valkeakosken kautta. Uusi linjaus johtui siitä, että sieltä oli jostakin Rapolanharjasta pari kolme vanhaa kopeekkaa löydetty jossakin vaiheessa ja kuviteltiin, että se tie vainajien unirauhaa häiritsee muutaman kilometrin päästä. Tällaisia typeryyksiä suomalaisessa yhteiskunnassa on.

Mitä tulee ed. T. Roosin, haluaisin todeta, että 90-luvulla oli tosiaan työllisyyttä, kun helpolla rahalla pidettiin ylituotantoa yllä, tuotettiin tavaroita, joita ei tarvittu, annettiin työtä ja myytiin tavaraa ylimitoitetulla lainoituksella. Sittenkin kun kysyntä jo loppui ja tavarat eivät menneet kaupaksi, pidettiin vielä ylituotantoa ja tuotettiin maa tavaraa täyteen, josta tällä hetkellä aiheutuu juuri suuri ongelma. Totta kai silloin, kun velaksi elettiin etukäteen, pystyttiin tarjoamaan ihmisille työtä, ja nyt ei sitä työtä olekaan. Se nähdään siinäkin mm., kuten ed. T. Roos sanoi, että on vapaita liikehuoneistoja ja muita tiloja, joita pitäisi tarjota tarvitseville, eikä rakentaa uutta. Juuri ylituotanto 90-luvulla, jolloin keinotekoisesti pidettiin huipputyöllisyyttä yllä, aiheutti sen, että nyt meillä on maa tavaraa täynnä, on asuntoja, tuhansia asuntoja, ja lukemattomia liikehuoneistoja ja kauppahuoneistoja ja teollisuuskiinteistöjä, kylpylöitä, kaikkea on kymmeniksi vuosiksi eteenpäin. Silloin pidettiin tulevaisuuden kustannuksella korkealla työllisyyttä, ja siitä on kärsitty suuret murheet nykyisen hallituksen aikana. Kyllä ed. T. Roos tämän asian tietää varsin hyvin.

Ed. T. R o o s : Arvoisa puhemies! Sen verran korjaan, että en minä suinkaan rakentamista vastusta, mutta miksi rakentaa sellaista, jota jo ennestään on? Suunnataan rakentaminen sellaiseen, mitä ei ole. Siitä vain kysymys oli, ja kyllä minusta tuntuu, että luettelo, minkä ed. Aittoniemi esitti, mitä turhaa tehtiin, oli varmaan mittava mutta ei kaiken kattava, enkä minä ainakaan eduskunnassa ole huomannut, että SMP nimenomaan olisi tässä erityisesti jarrutellut. (Ed. Aittoniemi: Lähdettiin pois hallituksesta, kun nähtiin, että kaikki meni pieleen!) — Teidän hallituksesta lähtönne on tarina sinänsä. Koska tämä

istunto on kohta päättymässä, niin en viitsi sitä murheellista tarinaa edes lopuksi kertoa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Asian käsittely keskeytetään.

7) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992

Ainoa käsittely

Kertomus n:o 12/1993 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 2

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 2.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Rouva puhemies! Ensimmäinen ajatukseni oli se, että olisi syytä pyytää tämä asia pöydälle. Puhujia ja keskustelijoita on varmasti hyvin vähän. Mutta jos tämän nyt pyytää pöydälle, ensi viikon alussa on välikysymyskeskustelu, ja sitten olisimme taas ensi perjantaissa, joten sen vähän, minkä aion puhua, puhun nyt pyytämättä asiaa pöydälle.

Vaikka tämä valtioneuvoston kertomus eduskunnalle päihdeolojen kehityksestä vuonna 1992 kertoo sen, että kulutusluvut ovat hieman pienemmät vuonna 1992, siitä huolimatta maan alkoholipoliittinen tilanne on koko lailla ongelmallinen. Se näkyy myös tämän kertomuksen tilastotiedoista, joissa mm. kerrotaan tullirikosten, alkoholirikosten ja alkoholitakavarikoiden osalta melkoisen suuresta noususta.

Mielestäni sosiaali- ja terveysvaliokunta on tähän kertomukseen hyvällä silmällä keskittynyt, ja ainakin oma käsitykseni valiokunnan mietinnön kokonaisarvion osalta on positiivinen.

Valiokunta luettelee esimerkiksi tietoja siitä, miten alkoholin käytön taloudelliset vaikutukset suomalaisessa yhteiskunnassa näkyvät, ja tässä kerrotaan alkoholin käytöstä aiheutuvien taloudellisten kustannusten olevan välittömästi 3,3 miljardia. Mutta valiokunta sitten mietinnössään toteaa viitaten erääseen tutkimukseen, että alkoholihaittojen välilliset kustannukset ennakkoarvoina kuolemina, sairauspoissaolojen ja vankeusajan johdosta menetettynä työnä sekä menetetyt elämän arvona voidaan laskea noin 14 miljardiksi markaksi. Valiokunta päätyy siihen, että

hieman laskutavasta ja eri alueiden prosenttijakautumasta riippuen nämä haittavaikutukset voidaan arvioida 13—17 miljardin markan suuruisiksi vuositasona. Tämähän on hurjan suuri summa.

Jos katselee valiokunnan johtopäätöksiä, niin mielestäni valiokunta kyllä osuu oikeaan ensinnäkin todetessaan, että alkoholin taloudellisten haittavaikutusten vähentämisellä on merkittävää taloudellista arvoa niin julkiselle kuin yksityisellekin taloudelle. Edelleen valiokunta korostaa alkoholin haittavaikutusten torjunnan tärkeyttä ja sanoo näin: ”Päihdehuollon tila on valiokunnan saamien tietojen mukaan heikentynyt, mitä ei taloudellisessa kokonaistarkastelussa voida pitää tarkoituksenmukaisena.” Kun valiokunta tarkastelee päihdehuollon tilaa, niin se toteaa juuri päihdehuollon palvelujen heikentyneen ja korostaa sitä, että nuorison alkoholin käytön ehkäisyssä on pyrittävä kunnallisella tasolla eri hallintokuntien yhteistyöhön, jolloin voimavaroja voidaan kohdentaa voimakkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin. Valiokunta toteaa, että mm. päihdehuollon palveluja heikentämällä, siis jos näin jatkossa tapahtuu, saatetaan aiheuttaa se, että siirrämme tulevaisuuteen merkittäviä kustannuksia, jotka ehkäisevällä hoidolla olisivat vältettävissä. Lainaamatta tämän enempää sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöä sanoisin, että tässä mielestäni on hyviä ohjeita hallitukselle.

Valiokunta on todennut, että valtion alkoholitulot ovat 8 miljardia markkaa. Jos nyt ajattelee toisaalta alkoholin käytöstä aiheutuvia kustannuksia, kokonaisvaikutuksia, ja toisaalta valtion tuloja, niin tämähän osoittaa selvästi, miten tavattoman suuresta taloudellisesta asiasta sekä valtion että yksityisten kannalta on kysymys.

Oikeastaan tämän johtopäätöksen jälkeen alan entistä enemmän ihmetellä sitä johtopäätöstä, joka ymmärtääkseni hallituksen piirissä on tehty, nimittäin luopumista pohjoismaisesta alkoholipoliittisesta linjasta. Olen ainakin julkisuudessa kerrottujen uutisten perusteella tullut siihen johtopäätökseen, että esimerkiksi Norja ja Ruotsi vaalivat paljon suuremmalla tarmolla käydyissä Eta-neuvotteluissa ja EU-keskusteluissa pohjoismaisen alkoholipoliittikan linjaa.

Mutta Suomen hallituksen ainakin eräissä kannanotoissa näkyy kohtuuttoman pitkälle menevä alistuminen Euroopan unionin tahtoon, mikä käytännössä tulee merkitsemään sitä, että valtion tulot tulevat vielä huomattavasti putoamaan äsken mainitsemastani 8 miljardista, erä-

den arvioiden mukaan ainakin noin 3 miljardilla markalla vuodessa. Tämä johtuu tietysti alkoholihintojen alenemisesta, josta taas eräiden arvioiden mukaan on seurauksena alkoholin kulutuksen kasvu noin 10 prosentilla. Jos tämä kasvu jatkuu vuosi toisensa jälkeen, niin tullaan tietysti paljon suurempiin numeroihin. Jos tällainen kehityssuunta on nyt edessä, siis alkoholin kulutuksen näin huomattava kasvu vuosi toisensa jälkeen, sehän merkitsee myös sairastavuuden taakan kasvua. Ja sairastavuuden kasvu yhteiskunnassamme merkitsee luonnollisesti kuntien ja valtion menojen kasvua, koska sairastavat on hoidettava. Toivon, että hallituksen piirissä kiinnitetään huomiota tällaisiin näkökohtiin.

Lopuksi totean, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä mainitaan, että päihdehuollon kertomuksen nimeä oltaisiin muuttamassa terveystietomukseksi tai hyvinvointikertomukseksi. Terveystietomus on tietysti aivan kaunis ja hyvä asia ja hyvinvointikertomus ehkä vielä parempi, mutta mielestäni kysymys ei silloin ole enää saman asian kertomisesta kuin on päihdekertomuksessa. Minä en tiedä, minkä vuoksi nykyistä nimeä pitäisi hävetä ja lähteä muuttamaan. Omalta osaltani ainakin tässä vaiheessa tyydyn suositteluun nimen pitämistä ennallaan, jotta kertomuksen lukijat voisivat jo kertomuksen nimestä päätellä, mistä asiasta on kysymys.

Ed. Vuorensola merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Alaranta: Arvoisa puhemies! Eduskunnan täysistuntosali lähetti päihdekertomuksen sosiaali- ja terveysvaliokuntaan marraskuun 17 päivänä viime vuonna. Tuossa keskustelussa lyhyessä puheenvuorossani esitin toivomuksen, että valiokunta paneutuisi alkoholin käytön ja kulutuksen haittoihin kustannusnäkökulmasta. Kun näin on tapahtunut, niin haluan puheenvuoroni aluksi esittää tästä kiitoksen sosiaali- ja terveysvaliokunnalle ed. Laineen tavalla. Valiokunta muutenkin ansaitsee kertomuksen käsitteystä ja esille otetuista asiakohdista, niiden valinnasta, kiitoksen.

Kun eduskunnassa keskustellaan näistä asioista, niin salin tilanne on usein samanlainen kuin tänäänkin. Nyt on perjantai-iltapäivä ja on perusteltuja syitä siihen, että edustajat ovat joutuneet matkustamaan työpaikalta kotiin. Valitettavasti tämä tilanne muinakin ajankohtina,

mihin ed. Laineenkin äsken jo viittasi, on hyvin samanlainen. Meidän ehkä raittiushenkilöiden varaan on vuosikausia jäänyt eduskunnassa näistä asioista puhuminen joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Ed. Nikula on luultavasti yksi tällainen poikkeus.

Valiokunnan esille nostamat alkoholin käytön aiheuttamat haitat ovat kyllä todella pöyristyttäviä niin kuin se käy ilmi itse kertomuksesta. Nehän ovat miljardiluokkaa. Siksi toivoisi, että edes nämä suuret luvut herättäisivät kaikki kansanedustajat pohtimaan keinoja alkoholin kulutuksen vähentämiseksi.

Me voisimme tämän talon ja tämän valtakunnan korkeimpina päättäjinä antaa kansalaisille hyviä ja kannustavia esimerkkejä tässä asiassa, mutta meidän täällä toimimme koko ajan päinvastoin. Eduskunta on siitä erikoinen työpaikka, että täällä voi, jos kansanedustajan oma moraalialllii, nauttia alkoholipitoisia juomia jopa kesken töiden. En ole koskaan tätä jaksanut hyväksyä ja toistan nöyrän pyyntöni, jonka olen aikaisemminkin esittänyt, että ne, jotka tämän talon asioista päättävät, voisivat tässä asiassa tulla toisenlaisiin lopputuloksiin ja kaikkina eduskunnan työaikoina, olipa kysymys päivästä tai yöstä, alkoholipitoisten juomien anniskelu ja tarjoilu tässä talossa kiellettäisiin. Eihän tällainen menettely ole missään muuallakaan työaikana mahdollista.

Kun ministeri Kankaanniemi on paikalla, haluan todeta, että hän ansaitsee kyllä ministerinä kiitoksen siitä, että hän on omassa tehtävässään tietääkseni näyttänyt hyvää esimerkkiä ja kiellettyä järjestämästä alkoholitarjoilusta niissä tilaisuuksissa, joissa hän on isäntänä. En tiedä, onko tällaista ollut sitten sen ajan, kun ministerinä toimi valtioneuvos Johannes Virolainen.

Varovaisestikin arvioiden kertomuksen ja valiokunnan mietinnön mukaan alkoholi aiheuttaa siis Suomen kansantaloudessa noin 14 miljardin markan laskun. Sosiaalivaliokunta on hieman käsitellyt tämän laskun määrittelyn vaikeutta ja todennut, niin kuin jo on sanottu, että lasku on 13:n ja 17 miljardin markan välissä. Jos laskusta vähennetään valtion saama tuotto, minkä valtio saa siis alkoholin myynnistä, eli 8 miljardia markkaa, niin laskuksi sittenkin jää 5—9 miljardia markkaa. Kertomuksen liiteosan tutkimuksesta käy ilmi, että eräs arvio alkoholihaittojen kokonaismenoista on jopa 22 miljardia markkaa. Vaikka välillisiä kustannuksia on vaikea arvioida, nämä suuruusluokat kuitenkin kertovat sellaista kieltä, että nyt kun valtion rahan-

käyttö on muutenkin suurennuslasin alla, tämänkin pitäisi olla tiukan tarkastelun alaisena. Suuria nämä kustannukset todella ovat.

Näitä kustannuksiaahan saadaan pienemmiksi vain vähentämällä alkoholin kulutusta. Hintapolitiikka on todettu aina ristiriitaiseksi. Hinnankorotus toisaalta vähentää kulutusta. Mutta kun käyttäjät joka tapauksessa ostavat kallistaakin alkoholia, hinnankorotus heijastuu usein mm. toisten perheenjäsenten elämään kielteisellä tavalla. Sen takia kasvatus ja valistus taitavat jäädä lopulta ainoiksi käyttökelpoisiksi ja ristiriidattomiksi keinoiksi alkoholin kulutuksen vähentämisessä. Kasvatuksella ja valistuksella olisi luotava yhä enemmän alkoholivapaata myönteistä ilmapiiriä. Tässä työssä ovat tietysti avainasemassa lasten ja nuorten vanhemmat, opettajat ja muut esikuvat, joiden mielipiteitä nuoret kuuntelevat ja kunnioittavat.

Tämän päivän Kotimaa-lehti on tarkastellut nuorten alkoholinkäyttöä ihan niin kuin valiokuntakin ja toteaa otsikossa, että aikuisten esimerkki on purrut ja nuoret hakevat humalaa. Artikkelissa todetaan, että viime vuonna 14-vuotiaista oli raittiita enää puolet. Joka neljäs 16-vuotias juo itsensä humalaan kerran tai useammin kuukaudessa. Kun nuorilta kysyttiin, miksi he juovat, he vastasivat mm. näin: "Miksi ei otettaisi? Ottaahan aikuisetkin. Täytyy välillä rentoutua. Huvikseen." Tässäkin olisi jollekin toimikunnalle tutkimista, miksi näin on. Mikä on nuorison henkinen tila? Toivoisin, että kun ministeri Kankaanniemi on paikalla ja näistä asioista hallituksessa vastaa, hän voisi kommentoida, onko hallituksessa pohdittu tai onko hän ministerinä pohtinut tätä asiaa juuri nuorison alkoholinkäytön näkökulmasta niin kuin myönteistä on. Sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään on tähän asiaan huomiota kiinnittänyt. Onhan olemassa vanha sanonta: "Ihmiset hakevat pullosta sitä, mitä he hakevat elämästä." Varmaan nuoretkin toimivat tämän säännön mukaisesti tietoisina tai sitä välttämättä niin tiedostamatta. Valiokunta on siis mielestäni aivan oikeassa, kun se toteaa, että erityistä huomiota tulee kiinnittää juuri nuoriin henkilöihin ja pyrkiä kunnallisella tasolla eri hallintokuntien yhteistyöhön tässä asiassa.

Sitten valiokunta on todennut päihdehuollon palveluiden heikentymisen ja myös syyn eli sen, että kunnat ovat pyrkinet vähentämään menojansa. Olen ed. Laineen tavoin sitä mieltä, että tämä on aivan väärää säästämistä. Laskut ovat sitten muualla sitäkin suurempia.

Omassa kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla on toiminut Oulun ja Lapin lääninä aikoinaan palvellut Ruukin alkoholistihuoltola. Kun kerran me maakunnan kansanedustajat vierailimme tuossa huoltolassa, meille kerrottiin, että heillä on puute asiakkaita. Sitä yhdesä ihmettelimme tietysti ja todettiin sitten, että asiakkaita tietysti olisi, hoidon tarvitsijoita kyllä olisi, mutta vika on siinä, ettei ole laskun maksajia. Tehokkaasta hoidosta on paljon hyviä ja kannustavia esimerkkejä, ja on todella valitettavaa, että kunnat säästävät tässä asiassa tällä tavalla, koska säästöjähän ei lopulta synny.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta on mietinnössään puuttunut myös ns. seksibisneksen ja alkoholikäytön yhteyteen sekä katvealueisiin, joita lainsäädännönkin puutteitten vuoksi tällä alueella syntyy. Ministeri Pekkari-nen vastasi äskettäin 69 kansanedustajan allekirjoittamaan kysymyksen, joka kosketti ns. paritusta. Ministeri toteaa vastauksessaan, että poliisin on vaikea puuttua epäsuoraan tai lähes suoraan paritustoimintaan. Näinhän asia on, koska tämä talo, eduskunta, syksyllä 1985 kumosi irtolaislain eli sen ainoan mahdollisuuden, jolla poliisi olisi näihin ilmiöihin pystynyt puuttumaan. Muistan, kun olin tässä talossa silloin, että täällä naureskeltiin irtolaislaille sanoen, että kansanedustajat halusivat kumota sen syystä, että lain määritelmä irtolaisesta paikkakunnalta toiselle kuljeskelevana, epäsäännöllistä elämää viettävänä ihmisenä muistutti liikaa kansanedustajia ja kansanedustajan elämää. No, se oli sellaista kevytmielistä puhetta, mutta laki todettiin vanhanaikaiseksi ja tarpeettomaksi. Jollakin tavalla surkukupaisaa on tietysti se, että nyt kun nämä ongelmat ovat ajankohtaisia ja monia kansanedustajiakin kysymysten ja jopa vierailujen muodossa näyttävät kiinnostavan, ihmetellään, miksi poliisi ei näihin asioihin puutu.

En halua tässä kaivella menneitä, mutta otin esille kuitenkin eduskunnan pöytäkirjan perjantailta 8. marraskuuta 1985, jolloin asiasta tässä talossa keskusteltiin. Muutamassa silloin käytetyssä puheenvuorossa pohdittiin sitä, onko irtolaislaki tarpeen vai ei. Itse olen käyttänyt silloin puheenvuoron, jossa olen harmitellut sen kumoamista ja kertonut täällä, että silloinen sisäministeri Luttinen jätti jo valtioneuvostossa eriyvän mielipiteen. Hän oli sitä mieltä, mitä mieltä poliisikin oli, ettei irtolaislakia pitäisi kumota ainaakaan kokonaan. Silloinhan irtolaislain tilalle säädettiin päihdehuoltolaki ja kaikki ne pykälät,

joita nyt todella tarvittaisiin, putosivat laista pois.

Irtolaislain 1 §:ssä oli mm. tällainen määritelmä: "Irtolainen on henkilö, joka pitämällä tapanaan hankkia tuloja hyvien tapojen vastaisilla ja siveellisesti hylättävillä keinoilla taikka muulla elämäntavallaan tuottaa ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siveellisyydelle." Tämä oli eräs pykälä, jota poliisi olisi toivonut, että se olisi jätetty voimaan, ja näin poliisilla olisi ollut ase tällaisia ilmiöitä vastaan.

Irtolaislain kumoaminen oli mielestäni hämmästyttävää myös siksi, että juuri samoihin aikoihin täällä talossa käsiteltiin YK:n tasa-arvosopimusta eli kaikkinaisen naisten syrjinnän kielttävää sopimusta. Sielläkin on tästä asiasta 6 artiklassa maininta, että "sopimusvaltioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin lainsäädäntötoimet mukaan lukien estääkseen kaikenlaisen naisten kaupan ja naisten prostituutiosta hyötyamisen".

Minä olen kerrannut tätä keskustelua siksi, että on mielenkiintoinen yksityiskohta, jolla en halua loukata edustajaa, jonka nimen tässä mainitsen, vaan todeta vain sen, että olemme eläneet tietysti silloin niin erilaista aikaa, että puheenvuorot olivat erilaisia. Ed. Alho on ollut allekirjoittajana äsken mainitussa kysymyksessä, mutta keskustelussa marraskuussa 85 hän hyvin voimakkaasti arvosteli minun vanhanaikaista puheenvuoroani ja totesi, ettei tarvita irtolaislakia eikä sillä voida prostituutiota estää ja että se on jopa perusoikeuksien vastainen. On tietysti hyvä, että nyt kun näihin ongelmiin on sitten ajaututtu, ed. Alho on myös huolissaan siitä, että poliisin pitäisi jotakin tehdä näille asioille. Mutta me olemme tosiaan silloisena eduskuntana ottaneet poliisilta viimeisen aseensa, jolla poliisi siihen asti pystyi näitä asioita hoitamaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi tulen minäkin ed. Laineen jo esille ottamaan otsikkokysymyksen, että päihdekertomusta ollaan nyt muuttamassa nimeltäänkin terveystietomukseksi tai hyvinvointikertomukseksi. Liekö tämä esitys peräisin siltä ajalta, jolloin keskusteltiin hyvinvointiministeriön perustamisesta? Se hanke taisi kaatua siihen, ettei päästy yksimielisyyteen siitä, kuka ministereistä parhaiten näyttäisi ulkomuodoltaan hyvinvointiministeriltä, ja niin sitten pidettiin entiset nimet. Kertomuksen uusi nimeäminen vaikuttaa mielestäni sadulta keisarin uusista vaatteista. Alkoholiasioissa, niin hoidossa kuin kaikessa keskustelussakin, tyypillinen hyssyttely laajenee nyt myös tämän kertomuksen kanteen,

jossa ei näy enää mainintaa päihhteistä. Myönteinen lähestymistapa on aina hyväksyttävä, ja terveys on tietysti sanana parempi kuin sairaus ja hyvinvointi on parempi sana kuin pahoinvointi. Näinhän meidän ihmisten pitäisi oppia näitä asioita lähestymään. Näissä raittiusasioissa oivallisena esimerkkinä on valtioneuvos Virolaisen uusin muistelmateos "Kuvat kulkevat". Kirjassa hän kertoo kokemuksiaan siltä ajalta, jolloin hän oli eri ministeriöissä ministerinä ja järjesti tilaisuuksia ja oli valtiovieraiden kanssa samoissa pöydissä ja joutui aina selittelemään alkoholin käyttöön torjuvasti suhtautuvaa kantaansa. Tärkeintä kuitenkin, olipa kertomuksen nimi mikä tahansa, on se, että tätä kansallista ja kaikesta huolimatta ainakin haitoissa mitattuna kasvavaa yhteiskunnallista ongelmaa ei lakaista näkymättömiin maton alle, vaan näistä asioista jatkuvasti keskustellaan ja puhutaan oikeilla nimillä. Rehellisyys ja tosiasioiden tunnustaminen ja myöntäminen on juuri näissä asioissa kaiken a ja o.

Ministeri K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Olen omalta osaltani myös hyvin tyytyväinen siihen, että sosiaali- ja terveysvaliokunta on lähtenyt tarkastelemaan alkoholin käytön taloudellisia lukuja ja niistä kertomukseensa ottanut tiedot. Nämä ovat tutkittua tietoa ja pitävät paikkansa, ja on todella isoista mittasuhteista kysymys Suomen kansantaloudessa, myös valtiontaloudessa. Toivon, että nämä tiedot tulevat eduskunnassa jokaisen kansanedustajankin hyvin huomioimiksi juuri nyt, kun ajatellaan sitä suurta murrosta, jossa ollaan monella eri tavalla eikä vähiten alkoholi- ja päihdekysymyksissä. Nämä luvut täällä on jo mainittu ja löytyvät tuosta kertomuksesta, joten en niistä sen enempää kuin todella totean, että ne pitävät paikkansa niiden tutkimusten perusteella, jotka olen itsekin saanut luettavakseni.

Mietinnössä painotetaan alkoholihaittojen tutkimuksen merkitystä. Tätä tutkimustyötä on viime aikoina tehty aika runsaasti. Hyviä tutkimuksia on aikaansaatu. Tutkimustoiminta on osa Alkon toimintaa. Tällä hetkellä myös tältä osin joudumme miettimään uusia näkymiä, koska tämäkään Alkon osatoiminta ei voi jatkua entiseen tapaan tässä uudessa tilanteessa. Samalla tavalla kuin valiokunta katson, että meidän on syytä huolehtia kyllä siitä, että meidän korkeatasoinen alkoholipoliittinen tutkimuksemme säilyy ja turvataan tulevinakin aikoina. Se on yksi keskeinen sektori nyt uudistuksia mietittäessä, ja tätä varten tullessaan asettamaan lähiaikoina työ-

ryhmä, joka miettii tutkimuksen organisointia niin, että se todella säilyttää sen arvostuksen ja tason, joka sille on vuosien ja vuosikymmenten mittaan tullut.

Kertomuksessa puhutaan päihdehuollon tilasta. Päihdehuollon puoli kuuluu ministeri Huuhtaselle, joten en siihen sen enempää puutu. Totean kuitenkin, että on selvästi nähty, että ennaltaehkäisy alkoholipoliitikassa on halvempaa kuin hoito ja hoito on aina halvempaa kuin hoitamattomuus. Tämä on syytä pitää mielessä ja olisi syytä pitää mielessä kunnissa, kun tehdään säästöpäätöksiä, joissa valitettavasti on menty liian nopealla vauhdilla liian syvälle juuri päihdehuollon osalta. Sama on kyllä pitkälti koskenut myös ennaltaehkäisevää toimintaa eli raittustyötä.

Meillä sosiaali- ja terveysministeriössä on hallitusohjelman erääseen kohtaan perustuen ollut pari vuotta käynnissä nuorten päihteidenkäytön ehkäisyprojekti. Tästä eivät valitettavasti tiedotusvälineet ole kovin paljon kertoneet, vaikka se projekti sinänsä ansaitsisi suuremmankin julkisuuden. Nimittäin on ollut aivan hämmästyttävää, kuinka suuressa määrin kunnissa ja läänin tason tilaisuuksissa on ollut osanottajia, kun näitä asioita on aivan uudella intensiteetillä viime aikoina lähestytty kentällä.

Olin tämän viikon alussa maanantain, tiistain ja keskiviikon Kemijärvellä ja Sallassa näissä merkeissä. Kuulin, että tätä ennen ei ministeri ole näissä asioissa vaivautunut Lappiin asti. Halusin tuon tehdä. Samalla tavalla olen käynyt Varsinais-Suomessa ja Pohjois-Hämeessä näissä merkeissä. Todellakin voin todeta, että eri tahot kuntatasolla ovat lähteneet nuorten päihteidenkäytön ennaltaehkäisyprojektiin todella mittavasti mukaan, ja erityisesti Kemijärvellä ja Sallassa nyt oli ilo todeta se ote, mitä siellä on näihin asioihin saatu. Se on ehkä syytä tältä paikalta näin todeta ja tunnustusta antaa ja toivoa samalla, että tämä työ leviäisi kautta maan, niin kuin meidän tarkoituksemme onkin. Omalta osaltani pyrin vieläkin tekemään tämän tyyppisiä matkoja, jotka myös samalla toivottavasti, niin kuin Lapissakin nyt, hankkivat julkisuutta näille asioille tiedotusvälineissä.

Kysymys on todella mittava, niin kuin nuo luvut osoittivat, taloudellisesti, mutta myös henkinen puoli, joka liittyy kysymykseen, on äärimmäisen vakava. Meidän on nähtävä, että jokainen nuori, jokainen lähimmäinen, joka voidaan pelastaa tältä tieltä, on arvokas. Kysymys on hänen koko elämästään. Siksi ei kannata laimin-

lyödä tätäkään sektoria ja tähän pitää huomiota voimakkaasti kiinnittää.

Kertomuksessa, niin kuin jo edellisissä puheenvuoroissa ilmeni, on käsitelty myös muutamia muita näkökohtia ja asioita otsikolla Muita näkökohtia, ja tässä todetaan, että odotettavissa on ostovoiman lisääntyessä alkoholin kulutuksen nousu, jota on pyrittävä hillitsemään. Varmasti me kaikki uskomme, että lähiaikoina tulee todella ostovoiman nousu tapahtumaan, vaikka viime vuosina ja vielä tämän vuoden alkukausina alkoholin kokonaiskulutus on voimakkaasti alentunut. Eilen sain uusia tietoja Alkon pääjohtajalta tästä ja hänen kertomansa mukaan tänä vuonnakin vielä on ollut todella raju alkoholin kulutuksen aleneminen meneillään. Se on sinänsä positiivista, että näin on, mutta se johtuu pitkälti tästä taloudellisesta lamasta ja ihmisten kulutusmahdollisuuksien vähäisestä tasosta. Kun tässä tapahtuu muutos, meillä on edessä, niin kuin valiokuntakin toteaa, kulutuksen nousu, ja sitä on pyrittävä hillitsemään.

Tilastoimattoman kulutuksen osuudesta meillä todellakaan, kun sitä ei ole tilastoitu, ei myöskään ole tilastotietoa, ja saattaa olla, että sen osuus on jo merkittävä, mutta Alkon arvion mukaan se ei kuitenkaan ole selittämässä tätä kulutuksen yleistä laskua suurelta osin, vaan se on muista syistä johtuvaa.

Valiokunta on puuttunut myös seksibisnesasiaan mietinnössään, ja tältä osin olen alkoholipolitiikan kannalta asiaan pyrkinyt paneutumaan jo viime syksynä ja jälleen eilen kävin keskustelua asiasta. Sen verran voim sanoa, että Alkon tytäryhtiö Arctia ei ole minkäänlaisessa seksibisnessä mukana. Ne ovat yksityiset ravintolat, jotka ovat tässä toiminnassa mukana. Uusia anniskelulupia ei ole myönnetty tällaiselle toiminnalle Alkon toimesta, mutta lupia on haettu ja sen jälkeen, kun on toiminta aloitettu, on muutettu ravintolan toimintaa tähän suuntaan. Tarvittaisiin silloin tietysti otteita, joilla tätä voitaisiin kieltää tai rajoittaa. Alkoholipolitiikan ja anniskelulupien kautta tähän puuttuminen ei ole mielestäni ensisijainen keino, vaan muut keinot pitäisi käyttää ensin. On mietitty, voitaisiinko tätä kautta puuttua asiaan, mutta Alko, joka valvoo anniskeluoikeuksia, ei ole tähän vielä ainakaan toistaiseksi puuttunut. Rikosten valvonta kuuluu luonnollisesti poliisille, ja kertomuksessa todetaan aivan oikein, että tässä on kattamaton alue, jonka osalta odotan, että sisäasiainministeriö ja eri viranomaiset yhdessä lähiaikoina todella antavat selvityksen, miten tämä kattamaton

alue voidaan järjestää niin, että sielläkin vastuu toiminnasta selkeästi saadaan jonkun osalle.

Kun nyt alkoholilainsäädäntöä uudistetaan, niin sen yhteydessä pyrimme tähän asiaan myös saamaan selvempiä ehtoja ja määräyksiä, jotta voitaisiin tämä ongelma saada pois. Tämä seksibisnes on nykyisessä muodossaan ja tasossaan häpeä suomalaiselle sivistysyhteiskunnalle. Siitä on päästävä eroon.

Tässä yhteydessä mainitsen vielä tämän kertomuksen nimen muuttamisesta. Siitä on käyty keskustelua ministeriössä, mutta päätöksiä nimen muuttamisesta ei ole tehty. Voi olla, että siihen ei ole syytäkään. Missään tapauksessa en näe, että saisi tapahtua niin, että ongelmia maton alle nimenmuutoksella työnnettäisiin. Tosiasia on se, että ongelmat eivät nimenmuutoksella poistu miltään osin. Pääinvastoin me olemme siinä tilanteessa, että ongelmat ovat lisääntymässä erityisesti sen johdosta, että, niin kuin alussa mainitsin, me elämme suurta murroskautta alkoholipolitiikassa niin kuin monessa muussakin asiassa.

Hallituksessa on valmisteilla alkoholijuomaverolaki, joka annetaan eduskunnalle lähiaikoina. Se lähtee siitä, että alkoholijuomien verotus muutetaan nykyisestä arvoverosta määräveroksi. Se merkitsee hintojen muutosta, hintojen alenemista, ja melko suuriakin muutoksia alkoholijuomaverotukseen. Se on Eta- ja integraatiovaikutteista muutosta, johon me olemme menossa. Ruotsi siirtyi noin kaksi vuotta sitten samaan uuteen malliin, johon me olemme nyt siirtymässä. Ruotsin kokemukset eivät nyt kerro sellaista, että meidän tarvitsisi tuota sinänsä pelätä. Siinä on paljon hyvää, kun tuohon malliin mennään, joskin myös ongelmia.

Alkoholilain kokonaisuudistus on käynnissä myös niin, että se on nyt valiokuntakäsittelyssä hallituksessa ja annetaan vielä tänä keväänä eduskunnalle. Se on Eta-sopimuksesta johtuvaa, ja mahdollinen EU-jäsenyys vaikuttaa sitten osaltaan myös alkoholilainsäädännön muutoksiin.

Kun täällä arvioitiin, että pohjoismaisesta alkoholipoliittisesta linjasta ollaan nyt luopumassa, niin on todettava, että ilmeisesti kaikki Pohjoismaat Etan tai EU-jäsenyyden myötä joutuvat luopumaan siitä perinteisestä pohjoismaisesta tai skandinaavisesta alkoholipoliittisesta järjestelmästä, joka on ollut hyvä. Ei sitä sen tähden tarvitse romuttaa, että siinä olisi pahoja vikoja, mutta se ei sovi tähän eurooppalaiseen integraatiotiekehitykseen, ja valitettavasti Eta-neuvotte-

luissa aikanaan enempää kuin nyt EU-jäsenyyneuvotteluissakaan ei ole voitu muuttaa eurooppalaista mallia, vaan Pohjoismaat ovat sopeutujan asemassa. Tämä on monelta osin valitettavaa.

Tavoitteena kuitenkin on, että me säilytämme vähittäismyyntimonopolin Alkolla. Se on keskeisen tärkeä asia. Toisaalta omalta osaltani pyrin voimakkaasti siihen, että yksityishenkilöiden alkoholin verovapaan tuonnin rajat säilyisivät ennallaan tai ainakin lähes ennallaan, mutta niissä EU-jäsenyyneuvottelujen tulos ei ollut mielestäni tyydyttävä. Siksi tässä tulemme kärsimään suuria menetyksiä valtiontaloudellisesti ja kulutuksen kautta ongelmat siten kasvavat. Mielestäni myös, kun EU-jäsenyydestä käydään lähiainakoina paljon keskustelua, yhdeksi keskeiseksi teemaksi on syytä nostaa alkoholipolitiikka ja tältä osin myös tuontirajat ja niiden vaikutus, mikä tulee näihin lukuihin, jotka tässä mietinnössä on mainittu, lisäksi negatiivisella tavalla hyvin voimakkaasti näkymään tulevana vuosina. Hinta ja saatavuus alkoholin osalta tulee muuttumaan epäedulliseen suuntaan lähiaikoina. Meille jää kuitenkin joitakin keinoja alkoholipolitiikan hoitamiseen, ja niitä keinoja tulee jatkossa hyvin voimakkaasti käyttää. Mainitsen ne lyhyesti.

Alkoholipoliittista tutkimusta, jolla saadaan oikeaa, luotettavaa tietoa kehityksestä ja siihen vaikuttavista asioista, tulee edelleen voimakkaasti jatkaa, ja meillä on siihen kaikki mahdollisuudet. Valistusta tulee tehostaa entisestään. Meillä on mahdollisuus käyttää lupa- ja tarkastusmenetelmiä kaikkien alkoholijuomien anniskelun ja vähittäismyyntin osalta. Niitä tulee käyttää. Mainontakieltoon meillä on mahdollisuus. Ikärajojen soveltamiseen on edelleen mahdollisuus. Nämä keinot tulee käyttää, ja olen lähtenyt siitä, että alkoholilain uudistuksessa näitä ei päästetä romuttumaan.

Mutta sittenkin suurimmaksi kysymykseksi tulee se, onko suomalainen yhteiskunta valmis vastuun kantamiseen kansalaisistaan, erityisesti nuorista mutta myös muista kansalaisista. Tämä vastuu korostuu tietysti valtion osalta, joka lainsäädäntöä edelleen hoitaa. Kuntien vastuu korostuu, koulun ja kodin vastuu, mutta ehkä poikkeuksellisesti vielä enemmän on korostettava meidän vastuutamme lähimmäisistämme tässä uudessa tilanteessa uusien haasteiden edessä.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n :
Arvoisa puhemies! Ministeri Kankaanniemi on

käsitellyt käsillä olevaa asiaa hyvin laajasti. Omalta puoleltani aion osallistua keskusteluun siltä osin kuin se koskee päihdeongelmaisten hoitoa ja ehkäisevää toimintapolitiikkaa, tosin hyvin lyhyesti.

Varmasti kaikkien tiedossa on, että alkoholin käytöstä aiheutuvat kustannukset ovat kovin suuret, mutta ne ovat yllättävänkin suuret, kun kaikki vaikutukset lasketaan yhteen. Välittömät ja epäsuorat kustannukset yhteiskunnalle ovat arviolta 13—17 miljardia markkaa vuodessa, joka luonnollisesti on hyvin huikea luku. Suoria kustannuksia aiheutuu esimerkiksi juuri sairauksien hoidosta ja ehkäisystä. Vaikeammin arvioitavia epäsuoria kustannuksia ovat mm. menetetyt työpanoksen ja menetetyt elämän arvo. Alkoholin aiheuttamat suorat kustannuksetkin ovat vuosittain 3 miljardin luokkaa. Näistä valtaosa muodostuu rikosten kontrollista, yleisen järjestyksen sekä terveydenhuollon ja sosiaalitoimen kuluista. Terveys- ja terveydenhuollon menoista 10—15 prosenttia arvioidaan aiheutuvan alkoholin käyttöön liittyvästä sairastavuudesta. Valtion alkoholitulot, jotka vuonna 1992 olivat noin 8 miljardia markkaa, eivät näin ollen kata ollenkaan kaikkia alkoholista aiheutuvia kustannuksia.

Muutama sana päihdehuollon tilasta. Sosiaali- ja terveysministeriössä on kertomusvuonna tehty selvityksiä, ja niissä on käynyt ilmi, että taloudellisen laman vaikutukset näkyvät erityisesti päihdehuollon laitostuntoutuksessa. Päihdehuollon toimintaa haittaa myös kuntoutettavien toimeentuloturvan hajanaisuus ja osin myös puutteellisuus.

Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että päihdehuollon vähenevät voimavarat kohdennetaan oikealla tavalla. Palvelujen saatavuus on turvattava tasavertaisesti koko maassa kaikille niitä tarvitseville. Hoidon tasoa on samalla parannettava. Päihdeongelmaisten hoidon tulisi käsittää psyykkisten ja fyysisten sairauksien hoito sekä ammatillinen ja sosiaalinen kuntoutus. Päihdehuollon rinnalle on nostettava varsinkin nuorten ihmisten terveyden edistäminen. Tämän toiminnan tehokas hoitaminen edellyttää kuntatasolla eri hallintokuntien yhteistyötä.

Hallitus pyrkii parantamaan päihdehuollon palveluja juuri ehdotetulla tavalla. Erityisesti avo- ja välimuotoisia palveluja tehostetaan laitostuntoutuksen vastapainoksi. Tämä vastaa kaiken kaikkiaan palvelurakennemuutostusta sosiaali- ja terveysministeriön toimintapolitiikassa. Sairauksien hoidon ja kuntoutuksen lisäksi päihdeongelmaisille on varattava entistä paremmat

mahdollisuudet myös akuuttipalveluihin sekä kriisi- ja ensihoitoon. Nuorten päihdeidenkäyttöä seurataan toistuvasti tehtävillä tutkimuksilla. Hallitus onkin jatkuvasti korostanut nimenomaan nuoriin kohdistetun päihdehaittojen ehkäisemiseen tähtäävän toiminnan suurta merkitystä.

Valiokunta esittää, että päihdekuntoutuksen sairausvakuutuksen sekä kuntoutusrahalain kehittäminen kiinnitettäisiin erityistä huomiota. Kuntoutuksen ja kuntoutusrahan tulisi kohdistua niihin ihmisiin, jotka sitä eniten tarvitsevat. Myös hallitus on kiinnittänyt päihdeoloja koskevassa kertomuksessaan huomiota päihdekuntoutuksen edellytysten puutteisiin. Sairausvakuutuspäivärahan avulla pitäisi voida päästä myös avokuntoutukseen. Erityisesti on otettava huomioon työttömien mahdollisuus kuntoutusrahaan. Kuntoutuslainsäädäntöä koskevan selonteon yhteydessä joka on tulossa eduskuntaan huhtikuun alkupuolella, tietoja tullaan valiokunnan toivomuksen mukaisesti antamaan myös päihdekuntoutuksesta.

Lopuksi haluan todeta, että päihdepolitiikka on sekä alkoholipolitiikkaa että huumausainepolitiikkaa. Yhtäältä Itä-Euroopassa tapahtuneet yhteiskunnalliset muutokset, toisaalta Länsi-Euroopan yhdentymisen vaikuttavat kansallisen alkoholipolitiikan harjoittamisen edellytyksiin. Nämä muutokset vaikuttavat myös huumausaineiden valvontamahdollisuuksiin sekä huumausaineiden leviämiseen. Kertomusvuonna hallitus on tehnyt huumausaineyhteistyötä erityisesti Suomen lähialueen viranomaisten kanssa. Tämä yhteistyö on keskeisessä asemassa tulevaisuudessa.

Vielä voidaan todeta aivan viimeaikaisista tapahtumista. Suomesta on tullut YK:n huumausainetoimikunnan jäsen. Tämä luonnollisesti tulee asettamaan Suomen toiminnan tällä alueella entistä aktiivisempaan rooliin. Eräs linjauksista Suomella tulee olemaan kehitysmaiden tukemistyö, kun ne kamppailevat huumausaineiden leviämisen ehkäisytyössä. Suomi on myös ratifioinut huumausainevalvontaa koskevan yleissopimuksen vuodelta 1988, ja tässä mielessä ja muillakin osin seuraamme kansainvälistä esimerkkiä tällä alalla.

Ed. N i k u l a : Arvoisa puhemies! Olen aikaisemmissa puheenvuoroissa esitetyn mukaisesti samaa mieltä, että tämä on tärkeä keskustelunaihe, ja toivoisin, että eduskunta laajemmaltikin osallistuisi siihen. Voin kyllä todeta, että tässä

keskustelussa ministereiden suhde kansanedustajiin täysistuntosalissa on ollut erittäin hyvä, kun täällä on ollut kahden suhde yhteen parhaimmillaan.

Tämän asian lähetekeskustelussa muistutin siitä, että alkoholia nautitaan tässä maassa myös hyvin ongelmattomasti, ilman että sillä on sen enempää yksilöille kuin yhteiskunnallekaan mitään erityisiä merkityksiä. Alkoholilla on tärkeä merkitys suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaalisesti ja yksilöllisesti. Suurin osa alkoholista Suomessa nautitaan, ilman että tulee yhtään merkintää päihdeolokertomuksiin. En halua tällä väheksyä niitä aikaisemmissa puheenvuoroissa esille tuotuja hyvin tärkeitä kysymyksiä, mutta pidän välttämättömänä, että tässä keskustelussa myös tämä seikka tuodaan esiin. Ja kun en ole omilta, toistaiseksi kyllä vapaaehtoisilta elämäntavoiltani yhtä puhdaslinjainen kuin aikaisemmat puheenvuoron käyttäjät tietääkseni ovat, pidin tärkeänä tämän esiin tuomista.

Täällä on käynyt ilmi, että alkoholin kulutus on voimakkaasti laskenut, ja tämä lasku on juuri tässä ongelmattomassa ja lukumääräisesti ehdottomasti suurimmassa väestöryhmässä tapahtunut tosiasia. Kovat viinan kuluttajat juovat aina paljon. Sille ei sen kummempia voida tehdä, ja tämä on tietysti päihdeolojen suuri haaste.

Arvoisa puhemies! Kertomusvuonna, niin kuin ministeri Kankaanniemi puheenvuorosta kävi ilmi, Ruotsi muutti lainsäädäntöään tulevan Eta-sopimuksen vaatimusten mukaisesti. Suomen hallitus ei ole vielä kukaan saanut tämän lainsäädännön muutosta aikaan. Tilanne on maan kannalta häpeällinen. Kenellekään ei ole epäselvää, ettei meidän lainsäädäntömme olisi Eta-sopimuksen vastainen. Me olemme nyt vastaamassa kohta Etan valvontaviranomaisessa. Kansalliset tuomioistuimet ehkä joutuvat toteamaan, että lakimme on Eta-sopimuksen kanssa ristiriitainen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Ehdotus kalahygienialaiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 322/1993 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Nyt valiokuntaan lähettämistä varten esiteltävät toivomusaloitteet ovat tänään edustajien nähtävinä eduskunnan kansliassa pääsihteerin huoneessa.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan:

9) Toivomusaloitteet n:ot 1—4

lakivaliokuntaan:

10) Toivomusaloitteet n:ot 5—12

ulkoasiainvaliokuntaan:

11) Toivomusaloitteet n:ot 13—15

valtiovarainvaliokuntaan:

12) Toivomusaloitteet n:ot 16—28

hallintovaliokuntaan:

13) Toivomusaloitteet n:ot 29—38

liikennevaliokuntaan:

14) Toivomusaloitteet n:ot 39—96

maa- ja metsätalousvaliokuntaan:

15) Toivomusaloitteet n:ot 97—108

puolustusvaliokuntaan:

16) Toivomusaloitteet n:ot 109—111

sivistysvaliokuntaan:

17) Toivomusaloitteet n:ot 112—162

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

18) Toivomusaloitteet n:ot 163—192

talousvaliokuntaan:

19) Toivomusaloitteet n:ot 193—206

työasiainvaliokuntaan:

20) Toivomusaloitteet n:ot 207—217

ympäristövaliokuntaan:

21) Toivomusaloitteet n:ot 218—236

22) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 (HE 320/1993 vp)

pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 16.58.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

